

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 9. TRAVNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 62

U susret Uskrsu

**Put našeg
vlastitog
ustajanja**

**Intervju:
dr. sc. Jasmina
Kovačević-Čavlović**

TEMA BROJA: DJELOTVORNO SUDJELOVANJE MANJINA U JAVNOME ŽIVOTU

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

OBJEKT Gulyás CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106

24418 ŠUPLJAK

Telefon: 024/758-093, 758-082

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA

- 30% BONUS

- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA

- 12 RATA OD PENZIJE

- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA

za putnička vozila

- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERŠPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Pred konstitucionalnom reformom

Manjine u javnom životu.....6,7

HMI otvorila Ured u Vukovaru

Na usluzi iseljenoj Hrvatskoj.....8,9

Intervju

Dr. sc. Jasmina Kovačević-Čavlović.....12-14

Uskrs, praznik bez stalnoga datuma

Dobre želje ostale samo želje.....16, 17

Katolički list »Zvonik«

Deset godina entuzijazma.....19,20

HKC »Bunjevačko kolo«

Sjećanje na Stipana Šabića.....30

Mini-intervju, Ana Lederer

Hiperaktivnost na tragu očevih stopa.....33

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Nada Sudarević

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Dječja igra

Bivši i sadašnji potpredsjednici republičke Vlade – József Kasza i Miroljub Labus – razgovarali su neki dan o položaju nacionalnih manjina u Srbiji, a kako svjedoče mediji, Kasza je bio iznenađen Labusovom »neinformiranošću« o nedavnim međunacionalnim incidentima u Vojvodini. Nije ni čudo, rekao je Kasza kasnije na konferenciji za novinare, kad o tome beogradski mediji ne pišu, niti se to spominje u policijskim izvješćima.

Srbija je, dakako, zaokupljena puno ozbiljnijim problemima i nema se vremena baviti tako trivijalnim stvarima kao što su manjine. Recimo, mnogo je važnije putem zakona osigurati državno financiranje haških optuženika, koji ne samo što su godinama trošili narodni novac (a i pripadnici manjina su nekakvi poreski obveznici, zar ne?) na ratove i vlastite džepove, nego bi to trebali činiti i ubuduće, iako im se u bijelome svijetu sudi za teške ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. Pokraj niza kardinalnih propusta na samome početku, donošenjem »zakona za Miru i Marka« nova je Vlada povukla najbizarniji potez do sada, ali nije sigurno da je uknjižila i veliki negativni poen u političkom smislu. Za mnoge je, ne treba to čuditi, ovakva »socijalna« uloga države sasvim pristojna i prihvatljiva stvar.

No, vratimo se posljednjim incidentima i policijskim reakcijama. Subotička policija objavila je da su katoličko Kersko groblje prije nepuna dva tjedna oskrnavila tri krivično neodgovorna malodobnika starosti 7 i 8 godina. Dakle, prvi i drugi razred osnovne škole. Vježbala djeca karate, kaže policija, pa im je nedostajao sparring partner, dodajemo mi. A uostalom, djeca su ionako iz »hrvatskih i mađarskih obitelji«, kako su ovih dana pisali mediji.

Ovakva neozbiljnost u odnosu na tako komplicirano i osjetljivo pitanje kao što je pitanje međunacionalnih odnosa u poslijeratnoj, rovitioj sredini, duboko je zabrinjavajuće. Bez namjere da se presuđuje policijskom izvješću, mora se skrenuti pažnja na to da javnost, makar i samo ona koja je incidentima pogođena (a i to je neka javnost, isn't it?) želi znati tko su roditelji malih karatista i tko će umjesto mališana odgovarati pred zakonom. Oni koji svoju djecu odgajaju da čupaju križeve na groblju i ruše nadgrobne spomenike, možda ih u okviru svojega roditeljskog staranja savjetuju da kad poodrastu rade i nešto gore. U odnosu na razaranja i stradanja u drugim dijelovima regije posljednjih godina, pa i prije manje od mjesec dana na Kosovu, ovakvi »karate-incidenti« djeluju sasvim benigno, ali ne treba se zavaravati. Tako to, kažu poznavatelji, obično i započinje. Kao nevina dječja igra.

I, na samome kraju, još nešto: pokraj toliko ozbiljnih razloga da se reagira na svijet oko nas, neki se ovdlašnji Hrvati glože međusobno. Netko nešto uradi, a onda ga se dočeka na oštro pero. Čak i kad je s razlogom, zbog lošeg književnog ili nekog drugog uratka, pitanje je, je li to uvijek naš najvažniji problem.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 1. 4.

SAD »zamrzle« finansijsku
pomoć Srbiji zbog nedovoljne
suradnje s Haškim sudom

NEDJELJA, 4. 4.

Tamás Korhecz:
Za manjine nema novaca,
a za haške optuženike ima

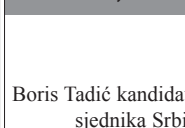
PONEDJELJAK, 5. 4.

Predstavnici univerziteta u Srbiji
oštro prosvjeduju zbog smanjenja
sredstava u visokom školstvu

PETAK, 2. 4.

József Kasza:
Ako BIA ne može otkriti
počinitelje antimanjinskih
incidentata, onda su to oni
sami

SUBOTA, 3. 4.

Boris Tadić kandidat za pred-
sjednika Srbije

UTORAK, 6. 4.

Predstavnici hrvatske
zajednice iz Srbije u posjetu
Gradu-heroju Vukovaru

SRIJEDA, 7. 4.

Zagreb: U Hrvatskom saboru svečano
otvorena Akademija za politički razvoj,
kao dio Programa Vijeća Europe

NEĆEMO DALJINSKO UPRAVLJANJE

Tako složene ustanove, kakve su visokoškolske, ne mogu se upravljati daljinskim upravljačem iz jednog udaljenog centra. Odgovorni rukovoditelj mora biti na licu mjesta da brine o uvjetima rada, ambijentu kolektiva, osiguravanju kadrova, materijalnih sredstava i odgoju studenata. Upravo zato matični fakulteti nisu dovoljno brinuli o isturenim odjelima, te su oni slabije prolazili u raspodjeli sredstava. Nije postojala zainteresiranost da se oformi kadrovski potencijal, već su fakulteti svoje nastavnike slali na »teren«, da ne govorimo o brizi za ulaganje u objekte i opremu, a bilo je i drugih negativnih stvari posebno u odnosu Učiteljskog fakulteta u Somboru prema odjelu u Subotici. Nadalje, postoje obveze, koje je naša zemlja preuzela usvajanjem Zakona o ljudskim i manjinskim pravima i slobodama,

proizašlim iz Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina, koje predviđaju da manjinske zajednice školovanje svojih nastavnika obavljaju u samostalnim ustanovama, a tu je i Povelja o ljudskim i manjinskim pravima SICG, prema kojoj školovanje za manjinske zajednice snosi država. Subotica, kada je riječ o Mađarima, ima dugu tradiciju obrazovanja na mađarskom, a Vršac na rumunjskom jeziku, budući da tu živi rumunjska manjina i zato su tu oformljeni centri za obrazovanje nastavnika na tim jezicima. Osnovani su učiteljski fakulteti, a u sljedećoj periodu će biti organizirani i trogodišnji tečajevi za odgajatelje, jer će se dvogodišnji tečajevi zbog obveza preuzetih Bolonjskom deklaracijom transformirati u trogodišnje, ali će biti i projekata za školovanje dvopredmetnih nastavnika za osnovne škole bez kojih nema adekvatnog stručnog prilaza osnovnom školstvu na manjinskim jezicima. To će riješiti problem koji postoji u manjim selima po Vojvodini gdje nema nastavnika srpskog jezika. **Zoltán Bunyik**, pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu, »Danas«, 3. travnja 2004.

ŠTO BIVA S PRIJAVAMA?

Tajništvo (za upravu, propise i nacionalne manjine) redovito podnosi krivične prijave policiji. Mi znamo da iza tih incidenata ne stoji srpski narod, nego pojedinci koji se mogu identificirati. Zabrinjava, međutim, što se sve obično završava samo na prijavama. Iako se radi o ispadima koji se mogu svrstavati u neke mlitave pojave šovinizma, uvijek postoji opasnost da prerastru u ozbiljnije incidente, a naročito ako se toleriraju. To može biti poticaj huliganima na sljedeći korak, pa tako razbijeno staklo danas, sutra može značiti razbijenu glavu. S druge strane, država ne ukazuje da je riječ o raspirivanju nacionalne mržnje, kao da je to tabu tema, a u stvari se želi izbjeći suočavanje s problemom. Dakle, nije problem samo postojanje tih incidenata, jer

njih ima i u drugim sredinama, nego u onome što prati te pojave. Ono što je novina u tim nacionalističkim ispadima, jest da su se oni proširili i na objekte i simbole manjinskih zajednica koje nikad do sada nisu bile optuživane ni za kakvu secesiju ili antisrpsvo, kao što su Slovaci i Rusini. Oni faktički nikad nisu bili u dominantnom položaju, niti su kroz povijest nanijeli neku nepravdu sadašnjoj većini, a ipak su na meti napada – samo zato što su različiti. Drugog objašnjenja za takvu pojavu nema, nego da je riječ o šovinističkoj ideologiji uperenoj protiv svega što nije srpsko, a kojoj na isti način smeta i »Mekdonalds« i Evangelistička crkva. **Dr. Tamas Korhecz**, pokrajinski tajnik za upravu, propise i nacionalne manjine, »Dnevnik«, 4. travnja 2004.

KOSOVO I VANDALI

Sigurno je da su događanja na Kosovu i događanja u Vojvodini međusobno povezana. Međutim, nacionalne manjine koje žive u Vojvodini nemaju baš nikakve neposredne veze s pripadnicima albanske narodnosti na Kosovu i njihovom borbom za visoki stupanj autonomije Kosova ili čak za odcjepljenje od Srbije. Ali, u prenesenom smislu, događaji na Kosovu imaju veze s incidentima u Vojvodini, jer podižu tenziju kod pripadnika većinskog srpskog naroda i pojačavaju njihov osjećaj ugroženosti vlastitog bića i vlastite kulture. Povijesna je činjenica da je Kosovo kolijevka srpske kulture, ali to opet nije opravdanje za vandalske napade na groblja, ustanove i kulturno-povijesne spomenike manjina u Vojvodini. **Mr. Josip Ivanović**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća SCG, »Glas Slavonije«, 2. travnja 2004.

PORAST AKCIJA SPS-a

Umjesto da opravda svoj frankeštajnovski inženjering i impresionira nas nekim neočekivanim potezom kakav bi, na primjer, bila isplata dugovanja umirovljenicima, ili akcija kupovine posteljine za bolnice, DSS je još više povećala vrijednost akcija SPS i pljunula u lice svim žrtvama Miloševićevog režima, ne nalazeći baš nijedan diskretniji, i manje iritirajući način da relaksira hašku situaciju, od onoga da građani Srbije na svu svoju muku još i dotiraju onoga koji ih je opljačkao, ponizio i uveo u ratni avanturizam. I tu, u zakonu, nije toliko stvar u novcu koliko u bezobrazluku. Uostalom, zar nije bilo jednostavnije da DSS otvori žiro-račun za pomoć haškim optuženicima (pa tko želi nek' uplaćuje), a ne da ovako psihološki nezgodno, principijelno neprihvatljivo i cinično u to petlja cijelu državu koja se već diskretno na neki način i stara o haškoj dijaspori, ipak praveći potrebne nijanse. Ako je postojao način da radikali i socijalisti iz zicera udare loptu na volej i poentiraju – to je bio ovaj skupštinski. Proceduralno čist ko suza. Od Koštunice koji im je, kao **Roberto Karlos**, tu loptu namjestio. Jer, gdje je humanizam, tu je i renesansa (rehabilitacija) režima i njegovih štihovala, koja bez ovakvog, pitanje je koliko iracionalnog, ponašanja DSS-a sigurno ne bi bila moguća. A, ta psihološka rehabilitacija Miloševićevog režima, koju ovaj zakon kao mentalni »lex specialis« nudi, nadilazi njegovu humanitarnu i socijalnu komponentu pomoći siromašnim optuženicima i članovima njihovih obitelji. Umjesto da se što radikalnije, prije svega psihološki, distancira i oslobodi Miloševićevog naslijeđa, Srbija mu ovakvim psihodeličnim manevrima potvrđuje privrženost. **Zoran Panović**, kolumnist, »Danas«, 3. travnja 2004.

Dujizmi

- ✓ *Biti broj jedan i postati nula je najmanja razlika;*
- ✓ *Dok je popova malo svi bi da popuju;*
- ✓ *Kad ne možemo biti u svjetskom vrhu, možemo u podzemnom;*
- ✓ *O Golom otoku se uvijek pisalo u rukavicama.*

Dujo Runje

U okruženju sjevernoatlantskog vojnog saveza

Srbija pred zidom NATO-a

Dok je domaća javnost okupirana pitanjima Kosova i predsjedničkih izbora, na međunarodnoj sceni odvijaju se vrlo važni događaji. Jedan od takvih događaja je i povijesno proširenje NATO-a, sjevernoatlantskog vojnog saveza, u čijem sastavu se od 2. travnja i službeno nalazi sedam novih zemalja, što predstavlja najveće proširenje u povijesti pedeset i pet godina stare organizacije.

Tako se zastave Bugarske, Estonije, Litve, Letonije, Rumunjske, Slovačke, i Slovenije odnedavno vjore ispred NATO sjedišta u Bruxellesu. Od svih novih članica, najentuzijastičnije su Bugarska i Rumunjska, u kojima organizirana politička oporba priključenju zapadnoj vojnoj alijansi praktički i ne postoji.

RUSIJA I NATO: Veliko negodovanje i zabrinutost zbog proširenja NATO-a izrazili su ruski visoki dužnosnici poput ministra vanjskih poslova *Sergeja Ivanova*, koji je izjavio da će možda narediti proizvodnju dodatnog nuklearnog naoružanja, ako NATO stacionira trupe na teritoriju baltičkih zemalja. Osim toga, ruski donji zastupnički dom Duma velikom je većinom izglasao rezoluciju kojom osuđuje proširenje NATO-a na samu granicu s Rusijom. U pitanju su spomenute tri baltičke države, Estonija, Letonija i Litva, koje su bile dio Sovjetskog Saveza prije samo petnaest godina, a sada su punopravne članice NATO-a, vojne organizacije, koja je stvorena upravo zato da bi se suprotstavila sovjetskom prodoru u zapadnu Europu.

Ipak, većina analitičara smatra da proširenje NATO-a neće ugroziti odnose Rusije i zapadnih zemalja. Štoviše, Rusija i NATO imaju institucionalizirane odnose u obliku stalnog zajedničkog vijeća koje je osnovano 1997. godine, a nakon terorističkih napada 11. rujna 2001. Rusija ima pravo sudjelovati u donošenju odluka NATO-a vezanih za sprječavanje terorizma diljem svijeta. Prema tome, malo je vjerojatno da će

Iskustvo pokazuje da je sigurnost jedan od najvažnijih čimbenika gospodarskog razvoja, te je upitno hoće li

Piše: Goran Peić

Srbija moći efikasno provoditi gospodarske reforme, ukoliko ostane izvan zapadnog koncepta kolektivne sigurnosti

posljednje proširenje zapadne vojne alijanse bitno utjecati na odnose s Rusijom. Negodovanje ruskih dužnosnika pokazuje da je proširenje NATO-a za Rusiju neugodna posljedica toga što su izgubili hladni rat. I premda se moraju nositi s tom činjenicom, to ne znači da im se mora sviđati.

SRBIJA I NATO: Posljednje proširenje NATO-a značajno mijenja stratešku mapu Europe, pa samim tim utječe i na položaj Srbije, koja se sada nalazi praktički okružena NATO snagama sa svih strana. Daytonskim sporazumom iz 1995. godine na svojoj zapadnoj granici Srbija ima NATO snage u Bosni i Hercegovini. Uoči bombardiranja SR Jugoslavije 1999. godine, Mađarska, na sjevernoj granici sa Srbijom, postaje punopravni član, a nešto kasnije i na Kosovu se raspoređuju trupe zemalja članica NATO. Prošloga tjedna NATO savezu pristupila su i dva istočna susjeda Srbije, Rumunjska i Bugarska. Preostali susjedi, Albanija, Hrvatska i Makedonija, iako za sada nisu dio NATO-a, jesu članice Partnerstva za mir, organizacije koja ima za cilj koordinirati reforme neophodne za priključenje NATO-u, te se može očekivati da će i one u dogledno vrijeme postati članice. Time će zapadna vojna alijansa obuhvatiti čitavu jugoistočnu Europu, a Srbija će postati sigurnosna crna rupa, ako se ne odluči priključiti NATO-u.

Činjenica je da su se sve tranzicijske zemlje u procesu pridruženja Europskoj uniji odlučile pridružiti i NATO-u, što odražava uvjerenje vlada tih zemalja da transatlantska vojna integracija olakšava put u EU. Iskustvo pokazuje da je sigurnost jedan od najvažnijih čimbenika gospodarskog razvoja, te je upitno hoće li Srbija moći efikasno provoditi gospodarske reforme, ukoliko ostane izvan zapadnog koncepta kolektivne sigurnosti.

Autor je diplomirani politolog iz Subotice

Bugarski ministar ne skriva emocije

Prijam sedam novih zemalja članica NATO-a formaliziran je svečanim podizanjem zastava ispred sjedišta u Bruxellesu prošloga petka. Tom prigodom kamere svjetskih medija zabilježile su suze radosnice u očima bugarskog ministra vanjskih poslova *Solomona Pasija*, koji se u parlamentu zalagao za ulazak u NATO još od 1990. godine. Kao istinski domoljub bugarski je ministar bio

očevidno ganut značajem koji taj trenutak ima za njegovu zemlju. U izjavi za EuroNews nešto kasnije on je naglasio spremnost i želju bugarske Vlade da pomogne ostalim zemljama Balkana u procesu pridruženja NATO-u.

Umjesto što i dalje gaje stereotipe o siromaštvu i inferiornosti Bugara, ovdašnjim političarima i medijima valja obratiti pozornost na ustrajnost i samoprijegor tog naroda na putu reformi, jer će se upravo zbog tih vrlina Bugarska naći u Europskoj uniji prije nego Srbija. ■

Srbija pred konstitucionalnom reformom

Kako do djelotvornog sudjelovanja manjina u javnom životu?

Djelotvorno sudjelovanje manjina u procesima odlučivanja – i to ne samo u oblasti od značaja za identitet već i u svim drugim sferama društva: u vlasti, ekonomskom životu, državnoj upravi..., – sinonim je za ravnopravnost manjina, čulo se na okruglome stolu prošlog tjedna u Beogradu

Piše: Tomislav Žigmanov

Aktualan i u nas još uvijek neriješen problem – djelotvorno i učinkovito sudjelovanje predstavnika manjina u procesima donošenja odluka i uopće njihovog aktivnog prisustva u javnom životu u Srbiji – bio je tema okruglog stola, koji je održan u Beogradu u petak 2. travnja.

Polazeći, naime, od činjenice da je djelotvorno sudjelovanje manjina u procesima donošenja odluka, to jest njihove participacije u vlasti, najznačajniji dio u procesu zastupanja interesa manjina i najbolji dokaz za postojanje kvalitetne integracije manjina u datom društvu, a potaknuti izostankom manjina iz republičkog parlamenta, zatim usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama zakona o izboru narodnih zastupnika i započetog rada na pisanju novog ustava Srbije, organizatori su ovog razgovora, beogradski Centar za istraživanje etniciteta, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i njemačka zaklada Friedrich Ebert Stiftung, pokrenuli inicijativu za trajnim i sukladnim rješavanjem ovog značajnog pitanja.

SINONIM ZA RAVNOPRAVNOST:

Skupa s predstavnicima manjinskih institucija i organizacija, međunarodnih i stručnih nevladinih udruga, oni planiraju pokrenuti različite aktivnosti na pronalaženju najprikladnijih i najboljih rješenja za sudjelovanje manjina u odlučivanjima,

Izborni sistem mora biti najmanje loš

U teoriji je poznato da izborni sistemi sadrže značajan dio manipulativnog potencijala, istaknuo je *prof. dr. Vučina Vasović*, uz ocjenu da su oni uvijek nepravdni, ali je nedopustivo ukoliko su oni takvi namjerno. U tom smislu, cilj koji se pred nas postavlja jest da izborni sistem bude najmanje loš, što je jako važno, jer se preko izbora u demokracijama izravno zadobiva legitimnost vlasti. Zbog te činjenice multietnička društva trebaju ispuniti sljedeće uvjete za manjine: osigurati njihovu reprezentativnost kao i ravnopravnost u pristupačnosti u izbornoj utakmici, postojanje odgovorne vlade koja neće manipulirati ovim pitanjima, te uspostavljanje različitih institucionalnih aranžmana: od normativnog okvira koji regulira cijelu oblast i konkretnih izbornih pravila, preko određivanja veličine izbornog praga i veličina izbornih jedinica, do jednakog pristupa sredstvima informiranja i mogućnosti obraćanja svojim biračima na više načina, napose u slučajevima ako manjina živi teritorijalno disperzirana a ima slabe ekonomske potencijale, kao što je slučaj Roma, ali i Hrvata.

koje će uzimati u obzir i konkretne datosti srbijanskog društva i povijesno naslijeđe, te ga u obliku prijedloga ponuditi predstavnicima vlasti na usvajanje. Tim prije se za ovakvim pothvatom pokazuje potreba, jer za ovu problematiku još uvijek ne postoji jasan normativni okvir – Srbija je, naime, na samom početku uspostave sustava sveobuhvatne regulacije prava i zaštite manjina.

U ime ministra za ljudska i manjinska prava *Rasima Ljajića*, skup je otvorio savjetnik u Ministarstvu *Vladimir Đurić*, istaknuvši kako su izborna pravila, i to za sve razine i vrste vlasti, ta koja osiguravaju ili ne osiguravaju djelotvorno sudjelovanje manjina u donošenju odluka. Međutim, u ovoj oblasti Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, koje postoji na razini Državne Zajednice, nije moglo puno učiniti iz jednostavnog razloga što je ona u nadležnosti država članica, to jest Srbije i Crne Gore, te se stoga ovdje trebaju i tražiti razlozi zašto ovo pitanje nije do sada sukladno riješeno, rekao je Đurić.

Ukazujući na činjenicu da je riječ o vrlo složenom fenomenu, te da tek jedan njegov segment predstavlja sudjelovanje manjina u radu parlamenata, pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine dr. *Tamás Korhecz* je naglasio kako je djelotvorno sudjelovanje manjina u procesima odlučivanja – i to ne samo u oblasti od značaja za identitet već i u svim drugim sferama društva: u vlasti, ekonomskom životu, državnoj upravi..., – sinonim za ravnopravnost manjina. Da bi se to ostvarilo, praksa u zapadnim demokracijama predviđa poduzimanje cijelog niza različitih mjera od strane države, čiji pak odabir izravno ovisi o konkretnim potrebama i interesima određene manjine. Među njima izdvajaju se različiti oblici autonomija (kulturna, personalna i teritorijalna), zatim stupanj decentralizacije vlasti i vrsta regionalizacije, jačanje lokalne samouprave, rezerviran broj mandata za pripadnike manjina, posebna tijela, obveza zapošljavanja u javnim službama, fondovi za razvoj manjina...

PROPUSTI NOVIH VLASTI: Glede pak konkretne situacije u nas, tajnik Korhecz je istaknuo kako do 2000. godine uopće nije bilo sustavno riješeno pitanje djelotvornog sudjelovanja manjina u odlučivanju, te da je danas stvar u nečemu drugačija, osobito na normativnome planu. Naime, do sada je ratificirano nekoliko međunarodnih dokumenata, od kojih je najznačajnija Okvirna

Nije li parlament bez manjina...

konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, a i pojedini domaći pravni propisi reguliraju ovo pitanje. Tako, recimo, Ustavna povelja osigurava kolektivnu autonomiju u oblasti identiteta putem institucije nacionalnih vijeća, a predviđa i zastupljenost manjina u parlamentu Državne Zajednice. »Međutim, problem je u tome, što je većina tih odredbi ostalo mrtvo slovo na papiru« ustvrdio je Korhecz, te pojasnio da je to »zbog toga što država članica, to jest Srbija, nije na sebe preuzela odgovornost da isto i realizira. Nikakva samoupravna prava manjina nisu osigurana na razini Republike, ostalo je neriješeno pitanje financiranja nacionalnih vijeća, ista se nisu kao samoupravna tijela ostvarila za funkcije koje im je zakonodavac predvidio...«. Pa ipak, dodao je, »U Vojvodini je situacija nešto drugačija: pokrajinski organi vlasti uključivali su nacionalna vijeća u konsultacije oko raspodjele sredstava, zatim uključivani su u proces imenovanja naseljenih mjesta u Pokrajini, u tijeku je prijenos osnivačkih prava na nacionalna vijeća listova na jezicima nacionalnih manjina, a planirano je i 5,5 milijuna dinara iz ovogodišnjeg proračuna za financiranje rada nacionalnih vijeća, ali to zacijelo nije dovoljno«.

ODSUSTVO POLITIČKE VOLJE:

Predsjednik Demokratske zajednice vođanskih Mađara *Sándor Pál* u svojem je kritičkom izlaganju bio puno oštiri, ustvrdivši da o djelotvornom sudjelovanju manjina u procesima donošenja odluka danas u Srbiji teško može biti riječi. On je, naime, konstatirao da je položaj manjina danas tamo gdje su one bile i prije 15 godina – s ne-

riješenim pravnim i samoupravnim statusom te nedefiniranom politikom integracije, te istaknuo da za to »odgovornost snose sve političke snage koje su bile na vlasti od 5. listopada, uključujući i one iz redova manjina. Upravo su one svojim nagodbenjačkim djelovanjem i uskostranačkim partikularizmom izdale interese manjina«. Ujedno, *Pál* je doveo u pitanje i legitimnost postojećih nacionalnih vijeća, kao tijela u kojima se donose odluke od značaja za identitet, i to zbog posredovanog, to jest elektorskog načina izbora. Kao oblik rješenja za taj problem, on se optovano založio za neposredne izbore za ova tijela, dok je kao rješenje za zastupljenost manjina u republičkom parlamentu predložio sistem garantiranih mjesta, kao što već postoji u Hrvatskoj ili Rumunjskoj. To je potrebno stoga što ni najnovije, izmijenjeno zakonsko rješenje ne omogućava manjinama zastupljenost u republičkom parlamentu, osobito kada su u pitanju brojčano manje manjine i one koje nemaju političke stranke.

Predsjednik Odbora za međunacionalne odnose srbijanske Narodne skupštine *Esad Džudžević* je rekao da je odsustvo političke volje glavna prepreka za to da se pitanje djelotvornog sudjelovanja manjina u javnom životu u Srbiji danas na jedan institucionalan način počne rješavati. Ovu svoju

tvrdnju je ilustrirao nedavnim odbijanjem skupštinske većine da se iz republičkog proračuna financira rad nacionalnih vijeća, premda je na sjednici Odbora ovaj prijedlog jednoglasno prihvaćen. »Znači, kasnije su glasovali protiv zastupnici iz iste poli-

tičke opcije koji su prijedlog usvojili na Odboru, što je čin neviđenog političkog licemjerja u odnosu na jednu šestinu manjinskog stanovništva Srbije«, ustvrdio je Džudžević.

I, dakle, s takvih polazišta i u takvim uvjetima započeo je proces reguliranja djelotvornog sudjelovanja manjina u procesima odlučivanja i to u vrijeme konstitucionalne reforme u Srbiji, čiji uspjeh vjerojatno neće ovisiti toliko o rješenjima ove inicijative, koliko o promjeni aktualne političke volje, što će, pak, najviše ovisiti, čini se, o međunarodnoj zajednici... ■

Manjkavosti novog zakonskog rješenja

Na sjednici Narodne skupštine Republike Srbije, koja je održana 25. veljače, usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o izboru narodnih zastupnika, koji je, kako je bilo u javnosti tumačeno, izišao, među ostalim, u susret i interesima manjina. Naime, zacijelo značajnije novine u ovome Zakonu su one koje reguliraju mogućnost i način glasovanja na izborima srbijanske dijaspe, te utvrđivanje kvote o rodnoj zastupljenosti: mora biti minimum 30 posto žena na izbornoj listi.

Što se tiče manjina, u članku 13 ovoga Zakona donosi se tek jedna novina: ukinut je cenzus od pet posto za stranke nacionalnih manjina. Prema tumačenju ovoga članka, da bi osvojila jedan zastupnički mandat, manjinska politička stranka mora osvojiti onoliko glasova koliko vrijedi jedno zastupničko mjesto. To znači da je na ovaj način osigurana ravnopravna startna pozicija. Također, među pozitivne stvari ovakvog zakonskog rješenja obično se još navodi i to što ne postoji diskriminacija većine i što se afirmira pluralizam unutar zajednice.

Pa ipak, premda to jesu pomaci, oni ipak nisu od odlučujućeg značaja i problem uopće ne rješavaju. Ovim se, naime, izmjenama ne mijenjaju i neke druge stvari koje su, također, od značaja za izbornu utakmicu, kao što je, recimo, 10.000 potpisa potrebnih

za prijavljivanje izborne liste, što manjine a priori stavlja u neravnopravni položaj. To konkretno znači da brojčano manje manjine trebaju prikupiti potpise od polovice onih koji će iz zajednice izaći na izbore, što bi, ukoliko bi se u omjeru preslikalo na većinsku političku stranku, značilo da bi one trebale prikupiti više od milijun potpisa za prijavu svoje izborne liste.

Isto tako, kao neriješena ostaju i druga ograničenja: političke stranke manjina na raspolaganju će imati manje sredstava, što će utjecati na limitiranost kampanje i dovesti do slabije mobilizacijske potencijalnosti... U tom smislu je jasno zašto ove izmjene nužno trebaju pratiti i korekcije zakona o političkim strankama, jasnije formuliranje pravila o korištenju za manjine sredstava javnog informiranja u kampanjama...

Na koncu, u Zakonu nije jasno naznačeno što će biti s manjinama koje nemaju političku stranku, a ostavljen je značajni prostor voluntarizmu u tumačenju koja stranka jest manjinska a koja to nije, te što će biti s eventualnom koalicijom manjinskih stranaka, budući da je zakonom predviđeno da o ovim pitanjima odlučuje Republičko izborno povjerenstvo, ali se ne zna dovoljno jasno kako i na temelju čega! ■

Hrvatska matica iseljenika otvorila Ured u Vukovaru

Na usluzi iseljenoj Hrvatskoj

Hrvatska zajednica iz Vojvodine po prvi puta do sada službeno posjetila Grad-heroj, položila vijenac na spomenik poginulim braniteljima i civilima na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata, i posjetila stratište Ovčara

Hrvatska matica iseljenika nastoji svoju suradnju s hrvatskim iseljaništvom, i starim i novim, uskladiti s nazočnošću na cijelom području Republike Hrvatske, pa je stoga u utorak 6. travnja otvorila područni ured i u Vukovaru, pokraj već postojećih u Rijeci, Zadru, Splitu i Dubrovniku. Središnjica HMI je, inače, u Zagrebu.

Svečanom otvaranju Ureda HMI u Vukovaru prisustvovala je, uz ostale, i brojna

I Hrvati i Srbi

UVukovaru, po riječima ravnateljice Muzeja grada Ruže Marić, danas živi oko 27.000 stanovnika, od kojih je oko 13.000 Srba koji su tu ostali nakon okupacije i 14.000 Hrvata, koji su se iz progнанstva vratili nakon mirne reintegracije slavonsko-srijemskog područja u hrvatski državno-pravni sustav 1997. godine.

delegacija hrvatske zajednice u Vojvodini, koja je tom prigodom po prvi puta do sada službeno posjetila Grad-heroj, položila vijenac na spomenik poginulim braniteljima i civilima na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata, i posjetila stratište Ovčara.

PONOSNI NA PODRIJETLO: »Današnji je dan za Hrvatsku maticu iseljenika od izuzetnog značaja«, rekao je na otvorenju Ureda u Vukovaru ravnatelj HMI Nikola Jelinčić. »Ova institucija je osnovana da bude veza

Dužnosnici HMI, Sabora i Županije na Memorijalnom groblju

poveznica domovinske i iseljene Hrvatske, jer iseljenici su sudbina naše Hrvatske. Ti ljudi, bez obzira kad su iz Hrvatske otišli, nikada nisu prestali održavati vezu s domovinom, a naša je zadaća da im budeмо pomoć, da sačuvaju hrvatski duh i hrvatski identitet, da budu ponosni na svoje podrijetlo. Ured otvaramo u Vukovaru, zato što svi Hrvati imaju Vukovar u srcu, kad god iz inozemstva dolaze u Hrvatsku, mnogi od njih obvezno posjete Vukovar, grad koji je simbol naše borbe i patnje za slobodu i domovinu.«

Ured HMI na Županijskoj 74

Za predstojnika Ureda HMI u Vukovaru imenovan je Silvio Jergović, a sjedište Ureda je u Županijskoj ulici broj 74. Radno vrijeme Ureda je svakoga radnog dana od 8 do 16 sati, a telefon je 385 32 450-572.

Otvara se Ured i u Puli

Vukovarski ured peti je područni ured Hrvatske matice iseljenika. Sljedeći, šesti, bit će otvoren 27. travnja u Puli.

Hrvatska matica iseljenika osnovana je 1951. godine, a Hrvati izvan Hrvatske žive u četrdesetak država širom svijeta.

DIRLJIVO NA OVČARI: Neposredno uoči otvorenja Ureda HMI, gosti, predstavnici hrvatskih zajednica iz Srbije, Mađarske i Bosne i Hercegovine, obišli su Muzej grada Vukovara, koji se nalazi u dvorcu grofa Eltza, gdje su se upoznali s poviješću ovoga grada, koji se u spisima spominje još 1231. godine, a pouzdano se zna da su na tim prostorima ljudi živjeli još prije 5.000 godina, o čemu govore is-

Delegacija HNV-a pred spomenikom
braniteljima Vukovara

kopine na obližnjem Vučedolu.

Vukovar je u ratu 1991. godine doživio stravična razaranja. Prema riječima ravnateljice Muzeja Ruže Marić, oko 80 posto zgrada i kuća u gradu je srušeno, a stanovnici su pretrpjeli torturu i ogromne žrtve. Poginulo je 938 ljudi, branitelja i civila. Najmlađa žrtva bila je beba od šest mjeseci, a najstarija – baka od 104 godine. Još uvijek je veliki broj ljudi koji se vode kao nestali, kao i pronađenih posmrtnih ostataka koji nisu identificirani.

U sklopu posjeta Vukovaru, nazočni gosti Hrvatske matice iseljenika obišli su i memorijalni spomenik na Ovčari, gdje je po okupaciji Vukovara u studenome 1991. godine strijeljano 198 ljudi nasilno izvedenih iz bolnice, a akterima i naredbodavcima toga zločina sudi se pred Međunarodnim sudom u Den Haagu i Specijalnim sudom u Beogradu.

U Muzeju grada Vukovara gosti Hrvatske matice iseljenika imali su prigodu vidjeti izložbu grafika hrvatskog umjetnika koji živi i radi u Parizu *Virgilija Nevjestića*, a glazbeni program izvela je operna solistica *Barbara Othman*.

Z. P.

Najbrojniji Vojvodani

Brojnu delegaciju Hrvata iz Srbije i Crne Gore predvodili su predsjednik i potpredsjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća *mr. Josip Ivanović, Josip Pekanović, Stipan Šimunov i Branko Horvat* i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*, te predstavnici hrvatskih institucija i kulturno-umjetničkih društava iz Sombora, Bačkog Monoštora, Sonte, Golubinaca, Tavankuta, Vajske, Bođana i Subotice.

Ručak u Iloku

Nakon svečanog otvaranja Ureda HMI, župan vukovarsko-srijemski *Nikola Šafer* poveo je sve prisutne goste na ručak u Iločki podrum, gdje se u originalnom ambijentu, pokraj vinskih hrastovih bačvi od po 10 do 15 tisuća litara, proslavio najnoviji potez ove važne hrvatske institucije.

Župan Šafer govori o zločinu na Ovčari

Programi Hrvatske matice iseljenika

Pomoć u očuvanju nacionalnog identiteta

Hrvatska matica iseljenika namjenjenim projektima – školama, seminarima, radionicama potiče učenje i unapređivanje znanja i vještina koji pomažu razvoju i očuvanju identiteta Hrvata u dijaspori i autohtonim hrvatskim zajednicama u susjednim zemljama. Organizirajući posjete Hrvatskoj, pogotovo mladih članova hrvatskih zajednica, HMI nudi zanimljive i bliske sadržaje koji ih potiču na očuvanje svijesti o podrijetlu. Riječ je o poduci u hrvatskome jeziku i kulturi, o projektima s područja književnosti, glaz-

beno-scenske, filmske i likovne umjetnosti, te posebice o upoznavanju tradicijske kulture (školama folklora, sviranju tradicijskih glazbala, poduci iz graditeljstva, kulinarstva, narodnih običaja i drugih oblika narodne umjetnosti i kulture).

Hrvatska matica iseljenika i ove godine organizira niz svojih tradicionalnih programa koji podrazumijevaju učenje jezika te kulturne i tradicijske baštine Hrvatske. Cilj je ovih programa da mladi ugodno i korisno provedu svoje ljetovanje. Programi na koje se individualno mogu prijaviti

zainteresirani su: Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture u Zagrebu, Mala ljetna škola hrvatskog jezika i kulture u Novom Vinodolskom, Radionica naivnog slikarstva u Hlebinama i Etno glazbena radionica u Čakovcu.

Za sve detaljnije upute i informacije može se javiti HMI, Odjelu za kulturno-prosvjetne djelatnosti i šport, telefon 385 1 61 15116, do 1. lipnja ili ih pronaći na web adresi www.matis.hr

Priredila: Jasminka Dulić

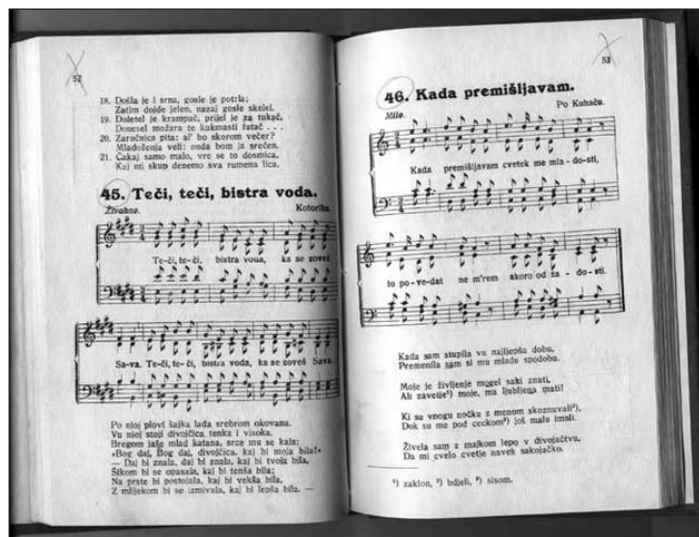

Radionica naivnog slikarstva

Usuradnji s Galerijom Josip Generalić u Hlebinama, u Podravini HMI organizira jedan novi i osobeni projekt kojim se želi pobuditi zanimanje ljudi hrvatskog podrijetla, kao i prijatelje naivne za hrvatsku naivnu umjetnost te ih u praksi naučiti tehniku slikanja na staklu. U hrvatskoj povijesti umjetnosti navina umjetnost postoji od početka tridesetih godina prošloga stoljeća pod nazivom »Hlebinska škola« u pitomom kraju Podravine smještenom između Drave s jedne i Bilogore s druge strane, koje je svoju svjetsku slavu steklo rođenjem izvorne hrvatske naivne umjetnosti. Radionica je namijenjena osobama iznad 18 godina, i odvija se u tri dijela teoretskog, praktičnog i izvannastavne aktivnosti. Pristupnice i polog (100 eura) potrebno je dostaviti najkasnije do 20. svibnja, a ostatak uplate (150 eura) najkasnije do početka Radionice.

World music – Etno glazbena radionica

Usuradnji s Institutom za etnologiju i folkloristiku i Hrvatskim glazbenim centrom, HMI organizira etno glazbenu radionicu. Ove godine predstavlja se glazba sjeverozapadne Hrvatske – Međimurja. Rad glazbene radionice odvija se u tri dijela teoretski dio (pregled hrvatske tradicije po regijama, prikupljanje, zapisivanje i izdavanje tradicijskih napjeva, veza između world music i tradicijske glazbe, hrvatska glazbena etno scena i drugo), praktični dio (izvođenje međimurskih pjesama, primjena tradicijskih glazbala u izvođenju etno muzike i sl.) i izvannastavne aktivnosti (obilazak znamenitosti, posjet Zagrebu i sl.). radionica je namijenjena osobama iznad 18 godina, a kotizacija za cjelokupni program iznosi 360 eura po osobi.

Sveučilišna škola u Zagrebu

Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture odvija se od 26. lipnja do 23. srpnja u Zagrebu u suradnji HMI i Sveučilišta u Zagrebu. Škola je namijenjena mladeži hrvatskog podrijetla i svim drugim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, steći ili proširiti svoje znanje o njoj, naučiti ili usavršiti hrvatski jezik. Akademski program obuhvaća 110 školskih sati nastave, iz hrvatskog jezika i iz hrvatske kulture i povijesti. Program podrazumijeva akademska i terenska predavanja, stručno vođene posjete muzejima, galerijama, kazališnim predstavama i sl. Te studijske izlete u Hrvatsko zagorje, Medvednicu i Plitvička jezera. Polaznici koji polože ispite dobivaju diplomu Sveučilišta u Zagrebu i svjedodžbu s upisanim ocjenama. Sveučilišna školarina za ovaj program je 720 eura, programi kulture 250 eura, a smještaj i doručak u studentskom domu iznose 10 eura dnevno. ■

Incidenti protiv Rusina u Đurđevu

Vandalizmom protiv zajedničkog života

Građani rusinske i srpske nacionalnosti u Đurđevu žive u dobrim odnosima stoljećima, poštujući jedni druge i tolerirajući različitosti. No, kosovski sindrom pojavio se i u tom selu, gdje nitko nije mogao niti pretpostaviti da će se tako nešto dogoditi.

Tijekom vikenda u kojem su se desili nemili događaji na subotičkom Kerskom groblju, i u Bačkoj Palanci, Rusine u Đurđevu su uplašili nacionalistički grafiti koji su bili ispisani na tek sagrađenom domu njihovog KUD-a »Taras Sevcenko«, dvojezična tabla na ulasku u selo dobila je četiri »S« umjestoo rusinskog naziva, porazbijani su prozori na kućama...

Od prvog dana se znalo da policija zna tko su »pisci nacionalističkih grafita« koji ukazuju da Rusinima nije mjesto u tom selu gdje žive više od 250 godina, i da se odatle trebaju iseliti, što se pokazalo kao točno, jer su »pisci« i pronađeni.

U Mjesnoj zajednici su više puta naglašavali kako su tražili od SUP-a u Žablju da policija bude više prisutna u tom selu, ali su odjeci bili slabi. Možda veća prisutnost policije i ne bi pomogla, ali očigledno je da bi brže reagirala, ako bi stalno bila na terenu. U svakom slučaju, vandalima i njihovim roditeljima treba netko održati lekciju o suživotu. I to dobru lekciju, kroz tečajeve kao u neka poslijeratna vremena kad su ljudi učeni kako se treba lijepo ponašati prema drugima.

Olena Papuga

Đurđevo – ovo je namijenjeno Rusinima u tom selu

Mala ljetna škola hrvatskog jezika i kulture

Mala ljetna škola hrvatskog jezika i kulture u Novom Vinodolskom već dvanaestu godinu se organizira u Novome Vinodolskom od 24. srpnja do 4. kolovoza. Temeljni je cilj ovoga ljetovanja da djeca koja žive izvan Hrvatske, u zajedništvu s djecom iz različitih mjesta u Hrvatskoj, unaprijede svoje znanje hrvatskog jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu kraja u kojem borave. Program škole ostvaruje se putem raznih kreativnih igraonica-radionica (jezična, novinarska, dramska itd.) te niza sportskih, rekreativnih i zabavnih sadržaja. Ovogodišnji je program namijenjen djeci od 9-14 godina. Rezervacije i upisnice se očekuju najkasnije do 1. srpnja. Cijena programa je 290 eura. ■

Generalna konzulica Republike Hrvatske dr. sc. Jasmina Kovačević-Čavlović

Neprihvatljivo je da Hrvati u SCG budu ugroženi

Djelatno smo sudjelovali u zbližavanju RH i AP Vojvodine Najbolja suradnja s lokalnim samoupravama Novog Sada, Sombora i Subotice * HDZ-ova vlada više zainteresirana za probleme hrvatskih manjina * Kvalitetno sam i često kontaktirala s predstavnicima hrvatske zajednice diljem Vojvodine*

Intervju vodila: Dušica Dulić

Fotografije:
Nada Sudarević

Dr. sc. Jasmina Kovačević Čavlović pune je četiri godine na čelu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici. Od toga 31. ožujka 2000. godine, kada je imenovana generalnom konzulicom, puno se toga promijenilo. Privremeno su ukinute vize za ulazak građana Srbije i Crne Gore u Hrvatsku, vidno su skraćeni redovi onih koji čekaju na usluge i zaštitu Konzulata, a renovirana je i zgrada Generalnog konzulata koji četiri dana u tjednu (od ponedjeljka do četvrtka) prima stranke.

HR: Kakvi su bili ukupni politički i međudržavni odnosi između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore u vrijeme kada ste započeli svoj mandat u Generalnom konzulatu u Subotici, a kakvim ocjenjujete te odnose danas?

Sukladno prioritetima hrvatske vanjske politike razvijanja dobrosusjedske, političke i gospodarske suradnje, Generalni konzulat RH u SCG sa sjedištem u Subotici od samog otvaranja početkom 2000. godine djelatno je sudjelovao u razvitku suradnje Republike Hrvatske i AP Vojvodine. Polazište za potpunu provedbu Sporazuma o normalizaciji odnosa između RH i SRJ razvijanje je demokratskih procesa u SRJ. Bitna otvorena pitanja između dvije države, posebice ona koja su posljedica raspada SFRJ te agresije na RH, nisu se mogla rješavati bez obostranog prihvaćanja standarda primjerenih suvremenoj zajednici demokratskih zemalja, uključujući one o priznavanju teritorijalnog integriteta i potpunog suvereniteta. Nakon ostvarenih političkih promjena u SRJ u listopadu 2000. godine izmijenjene su okolnosti za ostvarenje susreta i trasiranje suradnje između hrvatskih dužnosnika i predstavnika lokalne i pokrajinske vlasti u Vojvodini, što je imalo odraza i na intenziviranje kontakata predstavnika GK sa svim političkim strukturama u AP Vojvodini.

Bilateralne odnose sa Srbijom i Crnom Gorom Hrvatska želi razvijati u novom okružju. Iz konteksta raspada bivše države i pratećih problema, te odnose RH želi uvesti u kontekst EU perspektiva. Pozitivno ocjenjujući činjenicu da se Srbija i Crna Gora uspi-

jeva, unatoč poteškoćama, postupno kretati k stabilizaciji političkih prilika, RH pozitivnima ocjenjuje temeljne odrednice programa nove Vlade SCG, osobito naglasak na unutarnju konsolidaciju i usmjerenost k EU. Odnos sa SCG na političkom i diplomatskom planu RH će provoditi u dobroj vjeri i uz poduzimanje potrebnih unilateralnih i bilateralnih koraka usmjerenih jačanju dobrosusjedstva, ubrzanom rješavanju preostalih otvorenih pitanja, održanju uzajamne ravnopravnosti i zajedničkom doprinosu jačanja euro-potencijala ovog dijela Europe, prije svega, ostvarenjem inicijativa i projekata od posebne vrijednosti za EU.

HR: Kakvi su bili Vaši kontakti s predstavnicima vlasti u SCG?

Dio odgovora na ovo pitanje može se iščitati iz odgovora na prethodno pitanje. Uspostava suradnje ili ostvarenje kontakata s predstavnicima vlasti u državi primateljici sastavnica je djelovanja svakog diplomatsko-konzularnog predstavništva. Stjecajem političkih okolnosti, početak djelovanja Generalnog konzulata RH u SRJ do listopada 2000. godine obilježen je uspostavom suradničkih odnosa na lokalnoj razini. Tek nakon korjenitih promjena političke strukture uspostavljeni su kontakti s predstavnicima pokrajinske vlasti. Tim slijedom, održani su brojni susreti s predstavnicima Skupštine i Izvršnog vijeća APV, kao i s predstavnicima svih pet okruga. Posebno bih naglasila suradnju ostvarenu s predstavnicima vlasti Subotice, Novog Sada i Sombora.

HR: U Hrvatskoj se na proteklim parlamentarnim izborima promijenila vladajuća koalicija. Koliko je po Vašem mišljenju prošla vlast u Hrvatskoj pomagala Hrvatima u Srbiji, a kolike su i kakve naznake od strane sadašnje – HDZ-ove vlasti?

Budući da sam prije dolaska na dužnost generalne konzulice u Subotici obavljala posao načelnice Odjela za hrvatske manjine i iseljeništvo u MVP-u RH, mogu svjedočiti o pomoći RH upućene vojvođanskim Hrvatima prije promjene vlasti 2000. godine, a i nakon nje. Nastojanja matične domovine uvijek su bila ograničena proračunskim okvirima, no unatoč tome na stojimo da u sklopu raspoložive svote čim više pomognemo kulturne, prosvjetne i sportske projekte Hrvata u Vojvodini. Prošle godine izdvojena su znatna sredstva, a podijeljena su i brojne stipendije. Ove godine bit će još više učinjeno. S više financijskih sredstava pripomoći će se ostvarenje projekata, posebice onih s područja kulture, obrazovanja, očuvanja jezika i sporta. Međutim, pokraj najčešće spominjane financijske pomoći spomenula bih i druge oblike pomoći kao potpore nje govanju nacionalnog identiteta sa svim odrednicama. Riječ je o pomoći Skupštine grada Zagreba, Hrvatske turističke zajednice, resornih ministarstava i slično. Pod sjetimo, tijekom protekle dvije godine

brojna hrvatska djeca iz Vojvodine ljetovala su i zimovala u matičnoj domovini. Za učitelje i profesore bili su organizirani seminari i stručna pomoć za edukaciju hrvatske djece u Vojvodini. O povećanoj zainteresiranosti za praćenje statusa i problematike u svezi hrvatskih manjina i iseljeništva govori i ustroj posebne uprave u MVP-u RH koja će se baviti ovim pitanjima.

HR: Kakvim ocjenjujete položaj Hrvata u Srbiji?

Položaj hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini bitno je izmijenjen nakon donošenja saveznog Zakona o zaštiti nacionalnih manjina. Hrvatskoj zajednici po prvi puta je priznat status nacionalne manjine čime je nivelirana u ostvarivanju manjinskih prava s drugim nacionalnim zajednicama. Ovo je veliki iskorak u odnosu na razdoblje, kada je od svih nesrpskih nacionalnih zajednica najteži položaj imala upravo hrvatska zajednica, marginalizirana i prepuštena prisilnoj asimilaciji. Osnivanjem Hrvatskog nacionalnog vijeća, hrvatskoj zajednici omogućeno je ostvarivanje zakonom zajamčenih manjinskih prava.

HR: I u Srbiji je došlo do političke promjene uz vidno jačanje desnih političkih opcija. Koliko to po Vašem mišljenju može utjecati na položaj Hrvata u Vojvodini?

Uzlazni trend sveukupnih međusobnih odnosa dviju država jamstvo je da će potencijalne poteškoće biti prevladane. Hrvatskoj je poput drugih europskih država primarno zauzimati se za razvitak dobrosusjedске suradnje, koja u konačnici pridonosi stabilnosti ovog dijela Europe.

Kroz stalni politički dijalog razvijat će se bilateralna suradnja na svim razinama, pa tako i oko utvrđivanja projekta od uzajamne i transeuropske vrijednosti. Među iznimno bitnim pitanjima držimo skrb o našim sunarodnjacima. Svakako je neprihvatljivo da hrvatska manjina u SCG bude ugrožena. Uvjereni da su događaji koji su u zadnje vrijeme potresali hrvatsku zajednicu incidenti, nastojali smo na te incidente upozoravati predstavnike vlasti SCG. Osim toga, skrenula bih pozornost na još jednu okolnost. Upućenost srpske nacionalne manjine na rješavanje specifičnih pitanja vlastita položaja na institucije RH otklanja povijesni izvor napetosti i opterećenja u odnosima dviju država.

HR: Incidenti koji su se događali u Vojvodini nisu mimošli ni Generalni konzulat. Koliko je to utjecalo na Vaš rad?

Svjesni smo da usporedo s pozitivnim i poticajnim elementima sadašnjeg stanja u SiCG, postoji mogućnost potencijalno negativnog razvika prilika i obnove nestabilnosti. Poput izbornih rezultata, niti incidenti ne mogu utjecati na neupitni razvitak bilateralne suradnje Hrvatske sa SCG. Ukoliko do incidenata dođe, potrebno ih je objelodaniti i javno osuditi. Unatoč težini i

učestalosti incidenata protiv hrvatske zajednice i hrvatske diplomacije u SCG, uvjereni smo da će ovi oblici agresivnog ponašanja počinitelja biti zaustavljeni odgovarajućom represijom nadležnih državnih organa.

HR: Kako je po Vašem mišljenju institucionalno organizirana hrvatska zajednica u Srbiji i kakvi su bili Vaši kontakti s njima u proteklome mandatu?

U potkrepu dobroj organiziranosti hrvatske zajednice navodim dvije činjenice: ustroj Hrvatskog nacionalnog vijeća i ujedinjenje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatskog narodnog saveza. Ovi događaji od povijesne su važnosti za očuvanje nacionalne samobitnosti i prevladavanje nesloge u hrvatskoj zajednici. Naime, nije riječ o različitim političkim usmjerenjima, već o prevladavanju animoziteta među pojedincima. Držim da je hrvatska zajednica pokazala iznimnu zrelost u odlučujućim trenucima. Unatoč otegotnim političkim okolnostima hrvatska zajednica je uspjela opstati u prvome redu zahvaljujući ustrajnosti i pojačanom radu. Tijekom obnašanja dužnosti kvalitetno i često sam kontaktirala s predstavnicima hrvatske zajednice diljem Vojvodine. Inicirajući sastanke s predstavnicima Hrvata u našim selima uz granicu s Hrvatskom, u Novom Sadu i Somboru, u Subotici i drugdje, nastojala sam pripomoći u

rješavanju tekućih problema, ali i prigodno nazočiti na kulturno-umjetničkim programima, obljetnicama udruga i ostalim svetkovinama.

HR: Kakvom ocjenjujete suradnju matične domovine s Hrvatima u Srbiji?

Nije preuzetno reći kako je ova suradnja u zadnje četiri godine od otvaranja GK RH u Subotici znatno pojačana u odnosu na prijašnje razdoblje. Višestruko povećana gospodarska suradnja, upućenost institucija hrvatske zajednice na institucije i resor na ministarstva matične domovine, pomoć matične domovine, razmjena posjeta, boravci čak i studenata u matičnoj domovini – svjedoče o bogatoj međusobnoj suradnji – poticajnoj i nerijetko iniciranoj od strane Generalnog konzulata.

HR: Što smatrate najvećim problemima u hrvatskoj zajednici u Srbiji? Što su po Vašem mišljenju glavni uspjesi a što propusti u ostvarivanju manjinskih prava Hrvata u SCG?

Do ustroja Hrvatskog nacionalnog vijeća kao jedan od najtežih problema spominjana je slaba homogenost i nemotiviranost većeg broja pripadnika hrvatske zajednice. Međutim, zajednički naponi predstavnika hrvatske zajednice prevladali su dugogodišnje nesuglasje i pridonijeli su okupljanjem oko jedinstvene političke opcije: opstanka hrvatske zajednice u SCG. Izravna posljedica je zadovoljavajuća organiziranost, motiviranost u prepoznavanju nacionalnih stečevina uz jačanje samosvijesti – toliko potrebne u nastupu pred tijelima vlasti domicilne države.

Ostvarenje zakonom zajamčenih manjinskih prava od iznimnog je značaja za hrvatsku zajednicu. Poseban naglasak potrebno je staviti na pravo obrazovanja na materinskom jeziku. Za ostvarenje učinkovite ravnopravnosti s ostalim nacionalnim manjinama potrebno je konkretnim mjerama domicilne države stvoriti uvjete za predstavljanje manjine na svim razinama.

HR: Što možete istaknuti kao glavne aktivnosti Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici u protekle četiri godine? Od kada građanima SCG više nisu potrebne vize za putovanja u Hrvatsku, nestali su dugi redovi koji su bili gotovo zaštitni znak Generalnog konzulata u Subotici. Čime se osoblje Konzulata sada bavi?

Generalni konzulat RH u Subotici obavlja konzularnu zaštitu svojih državljana, gospodarske funkcije, kulturno-znanstvene i upravno-pravne funkcije. Pokraj taksativno navedenih konzularnih funkcija – prema Konzularnoj konvenciji između RH i SRJ i Bečkoj konvenciji o konzularnim odnosima, GK obavlja i sve druge djelatnosti predviđene odredbama (aktualnim ili budućim) međunarodnim ugovorima, odnosno sukladno njenim interesima. Prema članku 14. Zakona o vanjskim poslovima, jednu od ključnih zadaća GK čini razvitak suradnje s hrvatskim narodom izvan domovine i skrb o očuvanju njihovog nacionalnog i kulturnog identiteta.

Životopis

Dr. sc. Jasmina Kovačević Čavlović rođena je 26. rujna 1962. godine u Kosovskoj Mitrovici. Govori engleski i francuski, diplomirala je 1984. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a dvije godine kasnije i magistrirala na istom fakultetu. Na temelju Odluke o upisu u Registar istraživača Republičkog komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku SRH 12. veljače 1988. upisana je u Registar istraživača u znanstveno-istraživačkom zvanju »znanstvenog asistenta«, znanstveno područje »pravo«; a doktorirala je 1991. godine s doktorskom disertacijom pod nazivom »Porez na dobit poduzeća – financijsko-pravni aspekti«. Diplomatsku akademiju je završila 1996. godine, a u okviru studijskog boravka bila je u Vijeću Europe u Strasbourgu.

Od 1984. -1987. godine bila je referentica za zastupanje u GRO »Novogradnja« u Zagrebu, zatim je do 1992. bila zaposlena u Institutu za javne financije, potom primljena na mjesto višeg savjetnika u Odjelu za međunarodnopravne poslove, te 1993. raspoređena na mjesto voditeljice Odsjeka za međunarodne ugovore. Na položaj zamjenice načelnika Odjela za međunarodne poslove imenovana je srpnja 1995. te je promaknuta u diplomatsko zvanje savjetnika. Načelnicom Odjela za hrvatske manjine, iseljeništvu i useljeništvu imenovana je 1. veljače 1996. godine, dvije godine kasnije promaknuta je u diplomatsko zvanje opunomoćenog ministra, a od 1997. godine je stalni predavač na Diplomatskoj akademiji. Od 1992. do 1997. godine bila je članica službenih izaslanstava RH vezanih za sklapanje međunarodnih ugovora, a od 1992. do 2000. godine je višeputno boravila u Vijeću Europe i uredima UN-a u Beču, Genevi i New Yorku; sudjelovala na tematskim skupovima iz međunarodno-pravnih područja: međunarodne konvencije, manjine i priznavanje njihovih prava i međunarodnopravna suradnja na suzbijanju trgovine drogama. Kao predstavnica MVP-a sudjelovala je u radu Ureda za sukcesiju Vlade RH od 1993. do 1995. godine, a 31. ožujka 2000. godine je imenovana generalnom konzulicom RH u Srbiji i Crnoj Gori sa sjedištem u Subotici.

Autorica je 19 znanstvenih radova objavljenih u časopisima; sudjelovala u 9 znanstveno-istraživačkih projekata u okviru Instituta za javne financije; autorica dviju i koautor triju knjiga; ima oko 25 radova objavljenih u različitim stručnim časopisima i 12 publicističkih radova.

Odlikovana je Spomenicom domovinske zahvalnosti i redom Hrvatskog pletera. Majka je kćerke Dore.

HR: Jeste li, Vi osobno, zadovoljni svojim angažmanom u Generalnom konzulatu za ovo vrijeme koliko ste u Subotici?

Potpora očuvanju nacionalne samobitnosti u proteklom četverogodišnjem razdoblju očitovala se u praćenju događaja vezanih za život Hrvata u Vojvodini, poput vjerskih svetkovina, tradicionalnih okupljanja, skupova i događaja na razini političkih udruga, drugih događanja u svezi s općim pitanjima hrvatske manjine, skupo va turističko-gospodarske naravi i kulturnih priredaba. Nije zanemariva uloga GK u animiranju hrvatskih gospodarstvenika i razmjeni posjeta gospodarskih izaslanstava svih hrvatskih županija. Višestruko povećana robna razmjena urodila je sklapanjem i ostvarenjem vrijednih ugovora. Također, uspostavljena je suradnja na razini gradova, posebice: Zagreba i Subotice, Zagreba i Novog Sada, Osijeka i Subotice. Posredstvom GK organizirano je i predstavljanje hrvatske kulture i tradicije u Vojvodini. Podsjetila bih na gostovanje »Hrvatske priče«, koja je kao vrijedan pro-

jekt Hrvatske matice iseljenika dobila svoj epilog prikazivanjem hrvatskog filmskog stvaralaštva u Subotici, Somboru i Novom Sadu.

Imajući u vidu činjenicu postojanja aktualnih političkih previranja u hrvatskom nacionalnom korpusu – s posebnom pozornošću i bez arbitriranja – pratila sam odnose između postojećih hrvatskih udruga i njihove odnose s drugim nacionalnim manjinama (posebice s većinskim mađarskim pučanstvom). Skrenula bih pozornost da se čitav niz raznorodnih aktivnosti (od kojih su spomenute samo neke) odvijao u iznimno teškim okolnostima. Opterećujuće političke okolnosti u vrijeme Miloševićevog režima prigodom otpočinjanja djelatnosti GK, incidenti – koje smo skupa proživljavali, ali i dugo očekivano priznavanje statusa hrvatskoj nacionalnoj manjini, ustroj Hrvatskog nacionalnog vijeća, ujedinjenje hrvatskih političkih udruga, samo su dio događanja ili sudbine koju smo dijelili na prostoru pod konzularnom jurisdikcijom GK RH u Subotici.

Predsjednik HNV-a mr. Josip Ivanović o najnovijim incidentima

Na redu su izgleda Mađari

Nakon najnovijih antimanjinskih grafita u Subotici, predsjednik HNV-a mr. Josip Ivanović izdao je sljedeće priopćenje:

»U noći između četvrtka i petka (1. i 2. travnja 2004. godine) nepoznati počinitelji su počinili novi vid uznemiravanja pripadnika manjina, time što su napisali antimađarske grafite na više objekata u gradu. Uznemirujući grafiti oskrnavili su fasadi katedrale Svete Terezije Avilske, Mađarskog kulturnog centra Népkör i Hale sportova.

U ime Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, i u svoje osobno ime izražavam najodlučnije ogorčenje zbog ovih događaja. Ovoga puta 'na redu' je izgleda mađarska nacionalna manjina. Ako imamo u vidu i događaje koji su se događali paralelno s posljednjim sknavljenjem grobova na Kerskom groblju u Subotici; ispisivanje uznemiravajućih grafita na Domu kulture Rusina u Đurđevu i razbijanje prozora na prostorijama Kulturno-umjetničkog društva Slovaka u

Bačkoj Palanci, ne može se, a ne zapaziti, da su poruke pripadnicima manjina veoma jasno upućene. Dio građana ove zemlje, hoćemo vjerovati vrlo mali, ovakvim porukama pripadnicima manjina vrši direktni atak na kulturnu cjelinu većinskog srpskog naroda u čije okrilje spada i sav kolorit manjinskih kultura. Ne može se ni zamisliti koliko bi ta kultura bila siromašnija da u njoj ne postoje i subkulturni sistemi manjinskih zajednica.

Također, ponovno u ime Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, i u svoje osobno ime pozivam sve ljude dobre volje da učine maksimalne napore da se sačuva mirni suživot ljudi svih nacionalnosti na ovim prostorima, kao i da se svi maksimalno potrudu da nam zajednički život na ovim prostorima bude ne samo moguć i snošljiv, već da nam svima čini iskrenu radost i zadovoljstvo što imamo jedni druge i što jedni druge obogaćujemo. Samo tako ćemo moći u Europu i Svijet, odnosno samo tako je već Europa i Svijet u nama i sa nama.«

Iz pokrajinskog proračuna

Sredstva za nacionalne manjine

Na konferenciji za novinare održanoj u Izvršnom vijeću Vojvodine 31. ožujka, tajnik za upravu, propise i nacionalne manjine dr. Tamás Korhecz izvijestio je nazočne o financiranju nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Vojvodini. Iako je zakonom određeno da se nacionalna vijeća financiraju iz proračuna i donacija, ni prošle, ni ove godine, u republičkom proračunu nisu predviđena sredstva za njihovo financiranje. Zbog toga će Pokrajina, iz sredstava za manjinske organizacije, ove godine izdvojiti 5,38 milijuna dinara za financiranje nacionalnih vijeća. Ova sredstva, iako daleko ispod zahtjeva i potreba vijeća, jer mnogi neće dobiti više od 500 tisuća dinara za godišnje

potrebe, ipak će biti dovoljna za obavljanje osnovnih djelatnosti koje su im na pokrajinskoj razini prenesene, rekao je Korhecz.

Izvršno vijeće APV

Manjinski listovi manjinskim vijećima

Izvršno vijeće APV utvrdilo je prihvatilo je nacrt odluka o prijenosu osnivačkih prava nad novinsko-izdavačkim ustanovama Hlas ludu, Ruske slovo, Libertatea, Them, Hét nap, Hrvatska riječ, kao i nad Javnim poduzećem Magyar szó, na vijeća nacionalnih manjina. Na istoj je sjednici, koja je održana 7. travnja, utvrđen Nacrt zakona o prestanku važenja Zakona o pravima optuženog u pritvoru Međunarodnog krivičnog suda i članova njegove obitelji.

Nova hrvatska inicijativa u razgovoru s odborničkim grupama u SO Subotica

Ne poštuje se procedura

Odbornička grupa subotičke Skupštine općine Nova hrvatska inicijativa organizirala set razgovora sa svim odborničkim grupama u Subotici, pa je tako 6. travnja organizirala sastanak s odborničkom grupom G 17+ i Otpor. Prije toga razgovaralo se s odborničkom grupom DSS-a.

»Razgovaralo se o svim temama značajnim za grad i strategiju razvoja grada, zatim o problemu prostorija koje ove dvije odborničke grupe za sada nemaju, iako im to kao odborničkim grupama pripada, i o demokratskoj proceduri koja se u posljednje vrijeme ne poštuje u potpunosti«, rekao je za Hrvatsku ri ječ šef ove odborničke grupe Slaven Dulić. Odbornička grupa Nova hrvatska inicijativa inicirati će razgovore sa svim čimbenicima koji mogu doprinijeti poboljšanju položaja hrvatske nacionalne manjine, kako na lokalnoj razini tako i na višim razinama, napomenuo je Dulić.

J. D.

Uskrsna čestitka DSHV-a

Poticaj za dobra djela

Svim našim sunarodnicima i sugrađanima želimo da sretno i u miru provedu veliki blagdan Uskrsa i da u njemu pronađu poticaj za dobra djela. Ove godine svi kršćani istog dana slave uskrsnuće Gospodina i nadamo se kako će nas to sve skupa zbližiti, iako ozračje u kojem se nalazimo od početka ove godine ukazuje na pomanjkanje kršćanskih i ljudskih vrijednosti.

Nadamo se da će Uskrs donijeti više tolerancije i razumijevanja.

Kao politička stranka pozivamo sve Hrvate u Vojvodini da ustraju u dobrim odnosima prema svima. Spremnost za praštanje, kad god postoji iskreno pokajanje, kršćanski je, stoga nas incidenti neće spriječiti da ostanemo i opstanemo ovdje.

Vjerujemo kako će naše društvo imati dovoljno snage oduprijeti se raznim iskušenjima i kako ćemo moći uživati u plodovima suživota koji njegujemo svim srcem. Čestit Uskrs!

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić

Zakazana sjednica Komisije HNV-a za raspodjelu sredstava

Razgovor o pokrajinskom natječaju

Komisija HNV-a za raspodjelu finansijskih sredstava iz pokrajinskog proračuna održat će sastanak u subotu 17. travnja, s početkom u 11 sati, u prostorijama Ureda HNV-a u Subotici, u Preradovićevoj 4 (Zgrada HKC »Bunjevačko kolo«).

Razgovarat će se o natječaju kojega je raspisalo Tajništvo za obrazovanje i kulturu, te Tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine.

Zašto je Uskrs praznik bez stalnoga datuma

Dobre želje ostale samo želje

Nedjelja je prvi i najstariji blagdan Uskrsa

Na taj dan Gospodnji – prvi su se kršćani skupljali i blagovali Isusovu večeru

Piše: mr. Antun Kolarević

Ove, 2004. godine, svi kršćani u isti dan, 11. travnja slave Uskrs. Tako je bilo i 15. travnja 2001. a ponoviti će se i 8. travnja 2007. godine. A već sljedeće, 2005. godine, za katolike i protestante, Uskrs je 27. ožujka, a za pravoslavne 1. svibnja. Ista razlika od pet tjedana bit će i 2008. Jedni će Uskrs slaviti 23. ožujka, a drugi 27. travnja.

Zašto kršćani ne slave Uskrs iste nedjelje svake godine? Isusova smrt i uskrsnuće povezani su sa židovskim blagdanom Pesah, sjećanjem na oslobođenje Židova iz egipatskog ropstva. Pasha se slavi 14. nisana. Nisan (ožujak/travanj) je starožidovski proljetni mjesec, a 14. nisana je uštap, prvi puni mjesec nakon proljetne ravnodnevce. Taj dan može pasti u bilo koji dan sedmice.

DRUGAČIJE RAČUNANJE: Simbol Pashe je janje koje se kolje i blaguje. A pashalno janje starozavjetna je proročka slika Isusa Krista. Isus je umro u petak uoči Pashe, 14. nisana. »Kako bijaše Priprava, da ne bi tijela ostala na križu u subotu, jer velik je dan bio one subote...« (Iv 19,31). A uskrsnuo je »prvog dana u tjednu« (Mk 16,9), sutradan 14. nisana.

Nedjelja je prvi i najstariji blagdan Uskrsa. Na taj – dan Gospodnji – prvi su se kršćani skupljali i blagovali Isusovu večeru.

A već u II. vijeku slavio se i poseban dan Isusovog uskrsnuća. Židovi u Siriji i Maloj Aziji koji su postali kršćani povezali su ga s Pashom i slavili ga isti dan: 14. nisan, bio taj nedjelja ili ne. Zato su i prozvani: Kvatrodecimani (quattuordecim = 14).

Kršćani koji prije krštenja nisu pripadali Mojsijevom zakonu, slavili su Uskrs samo nedjeljom. Kada je praksa Kvatrodecimana zahvatila i Rim papa Viktor I. (189. – 199.) odredio je da se Uskrs, kao i do tada u Rimu, slavi u prvu nedjelju poslije 14. nisana.

Neke su crkvene zajednice i dalje slavile Uskrs 14. nisana. Stoga je Nicejski sabor 325. godine odredio: Uskrs se slavi u nedjelju poslije prvog punog mjeseca na nebu nakon proljetne ravnodnevce. Za pro-

ljetnu ravnodnevnicu uzet je 21. ožujka.

Aleksandrijskoj crkvi povjereni su da izračuna datume Uskrsa. A 341. godine sino da u Atihiji dodala je da Uskrs, ako bi pao na isti dan kada i židovska Pasha, treba ga odgoditi za sljedeću nedjelju.

Kako su uskrsnu nedjelju drugačije izračunavali rimski, a drugačije aleksandrijski komputisti, Uskrs se, primjera radi, 387. godine u Rimu slavio 21. ožujka, u Aleksandriji 25. travnja, a u nekim drugim crkvama 18. travnja.

U VI. vijeku, na zahtjev pape Ivana I. (523. – 526.), opat Dionizije Mali 525. godine uskladio je Rimski s Aleksandrijskim Uskrsnim ciklusom. Od tada pa sve do 1582. godine Uskrs se slavio iste nedjelje i na Zapadu i na Istoku.

Poslije reforme kalendara, od 1583. godine nekad je Uskrs iste nedjelje, a nekad jednu, četiri ili pet nedjelja kasnije.

NICEJSKI SABOR: Svi se kršćani drže odredbe Nicejskog sabora: Uskrs se slavi u prvu nedjelju poslije prvog punog mjeseca iza proljetne ravnodnevce. U XVI. vijeku ravnodnevica nije više bila 21. ožujka, već 10 dana ranije. Papa Grgur XIII., da bi odredbu Sabora uskladio s nastalom vremenskom razlikom, dokinuo je 1582. godine tih deset dana. Sutradan 4. listopada bio je ne 5. već 15. listopada. Kako Crkva na Istoku nije prihvatila Gregorijanski kalendar, došlo je do različitih uskrsnih datuma. A razlika od 10 dana povećala se za još 3 dana. Uz to, ako bi Uskrs bio isti dan kada i židovska Pasha, pravoslavni bi pomjerali Uskrs za tje-dan dana; kao 2000. godine od 23. travnja na 30. travnja.

»K zajedničkom datumu za Uskrs«. S tom namjerom Svjetski savez crkava, od 5. do 10. ožujka 1997. godine u Alepu, Sirija,

okupio je katolike, pravoslavne i protestante da bi se sporazumjeli kako bi Uskrs od 2001. godine, kada je bio isti dan za sve kršćane, pa nadalje slavili iste nedjelje. »Jedinstvo koje bi se osjetilo kada bi kršćani slavili Uskrs istog datuma za mnoge bi bio znak nade.« Dobre želje utemeljene na evanđelju, ostadoše i dalje samo želje.

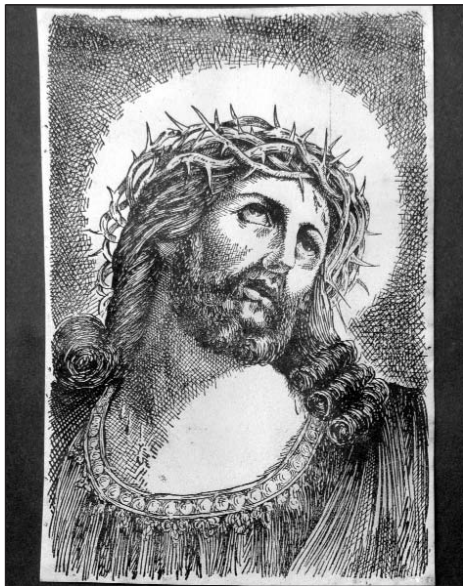
ZLATNI BROJ: Srednjovjekovni komputisti pomoću »zlatnog broja«, »epakte«, »nedjeljnog slova« uz tadašnje poznavanje astronomije, izračunali su uskrsni datum.

TRAVANJ april	
RIMOKATOLICKI KALENDAR	GRKOKAT. GREGOR. KALENDAR
Č 1 Hugo, Teodora, Božica P 2 Franjo Paulski, Dragoljub S 3 Arkad, Cvijeta, Radojko	Č 1 Marija Egipatska P 2 Tito Čudotvorac S 3 Lazareva subota
N 4 CVJETNICA, Izidor, Ziga, Strahimir P 5 Vinko Ferreraki, Borislav U 6 Vilim, Celzo, Rajko S 7 Ivan de la Salle, Herman Č 8 Veliki četvrtak, Dionizije, Alenka P 9 Veliki petak (post), Marija Kl., Demetrije S 10 Velika subota, Ezekijel, Apolonija, Sunčica	N 4 CVJETNA NEDJELJA P 5 Teodul, Agatopod U 6 Metodije S 7 Georgije Č 8 Veliki četvrtak P 9 VELIKI PETAK S 10 Velika subota
N 11 USKRS (VAZAM), Stanislav, Radmila P 12 Uskrsni pon. Julije, Zenon, Viktor U 13 Martin papa, Ida S 14 Tiburcije, Valerijan i Maksim, Dunja Č 15 Anastazija, Stokija, Bosiljka P 16 Josip Benedikt Labre, Bernardica S 17 Rudolf, Robert, Inocent	N 11 USKRS, PASHA P 12 USKRS U 13 USKRS S 14 Svijetla arijeda Č 15 Svijetli četvrtak P 16 Svijetli petak S 17 Svijetla subota
N 18 2. USKRŠNA (BIJELA), Eleuterije, Apolonija P 19 Konrad, Erna, Rastislav U 20 Marčijan, Teotim, Bogoljub S 21 Anzelmo, Fortunat, Goran Č 22 Soter i Kajo, Teodor P 23 Juraj, Đuro, Đurđica S 24 Fidelis, Vjerko	N 18 TOMINA NEDJELJA P 19 Hrizanto i Darija U 20 Ivan mč. S 21 Januarije mč. Č 22 Teodor, Leonid P 23 JURAJ (JURJEVO) S 24 Sava Stratilat

Mjesečeve godine: 6 mjeseci po 29 dana i 6 po 30, ukupno 354 dana, kraće su od sunčevih za 11 dana. Mladi mjesec svake godine dolazi 11 dana ranije. Meton, grčki matematičar i astronom ustanovio je 432. g. pr. Krista da poslije 19 sunčevih godina, mjesečeve mijene padaju u isti dan. Da bi mjesečeve godine uskladili s 19 sunčevih godina, dodavan je 3., 6., 8., 11., 14., 17. i 18. mjesečevoj godini 13. mjesec s 30 dana. Tako je za 19 sunčevih godina bilo je

12 mjesečevih po 354 dana i 7 po 384 dana. Zlatni broj od 1 do 19 označava koja je godina u Mjesečevom krugu.

Epakte su broj koji pokazuje koliko je dana određene godine prošlo od mladog mjeseca – starost mjesečeve mijene, na dan 22. ožujka – sedes epactarum, jer je to bio prvi dan u koji je mogao biti Uskrs.

Ako je 22. ožujka mlad mjesec, epakte su 0, a to je u godinama sa zlatnim brojem 1. Sljedeće godine, zlatni je broj 2, epakte su 11, jer je mjesec te godine 22. ožujka star 11 dana. Zlatni broj 3, epakte 22. Zlatni broj 4, epakte nisu 33, već samo 3. Jer mjesec nema više od 30 dana, pa kad su epakte iznad 30, taj se broj odbija. Ako je zlatni broj 19 epakte su 18. Uz zlatni broj 9, epakte su 28, najveće.

Zlatni broj izračunava se ako se određenoj godini doda 1 i podijeli s 19. Ostatak je zlatni broj. Kada je ostatak 0, zlatni je broj 19. Broj 1 se dodaje jer je Kristovo rođenje po računu Dionizija Malog bilo u prvoj godini prije kršćanske ere. Prva godina kršćanske ere odgovara drugoj godini Mjesečevog kruga. Ako se određenu godinu podijeli s 19, ostatak pomnoži s 11, i dobiveni broj ponovo podijeli sa 30, dobiveni ostatak su epakte.

NEDJELJNO SLOVO: Nedjeljno slovo pokazuje u koje dane pada nedjelja određene godine i s kojim danom počinje ta godina. Komputisti su prve dane u godini označili slovima abecede: a, b, c, d, e, f, g. Slovo a uvijek pripada prvom danu u godini, 1. I, slovo b 2. I i redom do 7. I sa slovom g. 8. I ponovno a, 9. I b... 14. I ponovno g i tako redom cijela godina.

Godina ima 52 tjedna i 1 dan. Dan s kojim godina počinje i završava. Ako je 1. I bio petak i 31. XII je petak. Nedjeljno slovo c, jer je nedjelja 3. I. Sljedeća se godina pomiče za jedan dan i počinje subotom. A nedjeljno je slovo b, jer je nedjelja

2. 9. 16... Do ponavljanja bi trebalo doći nakon 7 godina, ali ne dolazi, jer je svaka četvrta prestupna: 52 tjedna i 2 dana, pa se sljedeća godina pomiče za 2 dana.

Ako je prestupne godine 1. I bila nedjelja, nedjeljno slovo do 25. II. je a, a zatim g. Nedjeljno slovo te godine je a/g. Godina će završiti ponedjeljkom, a sljedeća početi utorkom, nedjeljno je slovo f, jer je prva nedjelja te godina 6. I. Do ponavljanja istog dana u tjednu dolazi nakon 28 godina: Sunčev krug ($7 \times 4 = 28$).

Bizantska era 1. IX 5508. g. prije Krista bila je uglavnom godina od koje se počinjalo. Od tada je bilo 196 Sunčevih krugova i 20 godina. S prestupnom, 9-tom godinom prije Krista (tada su neparne godine bile prestupne!) i nedjeljnim slovom g/f počeo je novi ciklus od 28 godina i završio se 19-te godine poslije Krista. S 20-tom godinom i istim nedjeljnim slovom g/f započeo je novi. Stoga je godina Sunčevog kruga ostatak računa koji se dobije, ako se određenoj godini doda 9 pa zatim podijeli sa 28.

»Uskrsni krug« ili »veliki krug« je razdoblje od 532 godine ($19 \times 28 = 532$) poslije kojeg se Mjesečev krug od 19 godina izjednači sa Sunčevim krugom od 28 godina. A Mjesečeve se mijene javljaju ne samo istog datuma već i istog dana u nedjelji. Uskrs je 129 puta u III, a 403 puta u IV mjesecu.

GREGORIJANSKI ISPRAVLJA JULIJANSKI KALENDAR: Sva ova računanja uskrsnog datuma ustanovljena su za vrijeme julijanskog kalendara. I srednovjekovni pisci listina i dokumenata koriste ih

prilikom datiranja.

Gregorijanski kalendar je ispravio nedostatke julijanskog kalendara. Dotadašnje prestupne godine 1700., 1800. i 1900. postale su obične, proste. S tim su pomaknute »epakte« i »nedjeljno slovo« i to po periodama: 1582.-1699.; 1700.-1899.; 1900.-2199. godine. Stoga su poslije 1583. godine često različiti datumi Uskrsa.

Najraniji datum Uskrsa je 22. ožujka (4. travnja), a najkasniji 25. travnja (8. svibnja), raspon od 35 dana. Uskrsne tablice, davno već tiskane, donose sve uskrsne datume od prvog stoljeća pa sve do 3000. godine. U njima vidimo da je 22. ožujka, posljednji put bio Uskrs 1818. a sljedeći će istog tog dana biti tek 2285. godine. A 25. travnja, posljednji put Uskrs bio je 1943. pa tek 2038. godine.

Pravoslavne Crkve nisu prihvatile gregorijanski kalendar, ali Uskrs, a neke i Božić, ako ih ne slave zajedno sa zapadnom Crkvom, bilježe po gregorijanskom kalendaru: Uskrs 2005. 1. svibnja, a Božić 7. siječnja (u zagradi 25. prosinca 2004.).

Takvim dvostrukim mjerilom, kad je u pitanju Uskrs, dolazi, uz ostalo, i do krnjeg prikazivanja uskrsnih datuma. Primjer: »Najraniji datum Vaskrsa 22. ožujka (4. travanj) bio je 1915. godine. U 21. vijeku bit će svega jednom 2010...« (»Danas«, 4-6. svibanj 2002.) Jest, tih je godina Uskrs iste nedjelje. No, od 22. ožujka do 4. travnja postoji 13 uskrsnih datuma...

(O julijanskom i gregorijanskom kalendaru vidi Hrvatsku riječ broj 49, o Božiću broj 48).

Film »Stradanje Isusovo« i u Subotici

Konačno je i u vojvođanske gradove stigao film »The passion of the Christ« redatelja *Mela Gibsona*. (U Srbiji je naslov ovoga filma preveden kao »Stradanje Isusovo«, a u Hrvatskoj kao »Pasija«).

Film »Stradanje Isusovo« je prikaz posljednjih dvanaest sati života Isusa Krista temeljen na evanđeljima po Mateju, Marku, Luki i Ivanu. U prva tri tjedna prikazivanja u svijetu vidjelo ga je više od 40 milijuna gledatelja.

Riječ »Pasija« dolazi od starolatinske riječi koja označava patnju, muku, ali i uzvišenu ljubav, kao i agoniju, te konačno – isкупljenje tijekom posljednjih dvanaest sati života Isusa Krista o kojima u Novom zavjetu Biblije postoje četiri odvojena svjedočenja. U filmu s najviše unaprijed prodanih karata u povijesti, Isusa glumi *James Caviezel*, Isusovu majku Mariju tumači rumunjska glumica *Maia Morgenstern*, a Mariju Magdalenu utjelovljuje *Monica Bellucci*.

»Stradanje Isusovo« je film koji je koštao trideset milijuna dolara, a u subotičkom kinu »Korzo« možete ga pogledati od 18, 20 i 22 sata, od 8. do 14. travnja.

Uskrsna poruka subotičkog biskupa
dr. Ivana Penzeša

Od smrti prema životu

Kršćanska braćo i sestre!
»Uskrsnu Isus doista, u ranu zoru uskrsnu, aleluja!«

Ovako pjevamo u uskrsnoj noći. To je temeljni izričaj naše vjere. Na tome počiva naš život i naša budućnost. No, koliko god je ta vjera proširena u svijetu, zvuči kao neka strana riječ u ušima ljudi. Čitavo naše ljudsko iskustvo, čini se, govori protiv toga. Ne ra-

di se samo o prirodnim zakonima koje – smatramo – da poznajemo više no prijašnji naraštaji, u kojima riječ uskrsnuće kao da nema mjesta. Ljudska sudbina i sudbina svega živoga isto tako ostavljaju malo prostora za uskrsnuće. Petar u propovijedi koju nam drži danas, kaže: »Znate... što se dogodilo« (Dj 10,37). Misli na Isusovo uskrsnuće. I mi sigurno poznajemo taj članak vjere. No, prožima li ta spoznaja našu egzistenciju? Razumijemo li doista to što se naviješta? Temelji li se na tom naše pouzdanje, povjerenje, pa razumijevanje sebe? Još je veći izazov za našu moć razumijevanja kad na kraju odlomka Ivanovog evanđelja koje se čita na Uskrs, čujemo riječi: »Jer oni još ne upознаše Pisma: da Isus treba da ustane od mrtvih« (Iv 20,9).

U našem traženju odgovora i razumijevanja evanđeoski nam izvještaji daju značajan naputak, koji često zanemarimo. Svi su suglasni, premda to izražavaju na različit način, da su žene bile prve koje su doživjele Isusovo uskrsnuće. Bile su to iste one žene koje su stajale i pod njegovim križem. Ljubav ih je osposobila da razumiju tajnu njegova uskrsnuća. Osjećale su više no što su mogle znati i izraziti: da je Gospodinova ljubav nadvladala smrt.

»Ljubav je jaka kao smrt« (Pj 8,6), kaže Pjesma nad pjesmama. Isus je iskusi na križu strašnu napuštenost: »Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?« (Mt 27,46). No, ipak je posljednjom snagom svoga predanja rekao: »Oče, u tvoje ruke predajem duh svoj!« (Lk 23,46). Ta ljubav, koju ni umiranje nije moglo slomiti, nadvladala je smrt. Isus je morao uskrsnuti; smrt nije mogla slomiti njegovu ljubav ni prema Bogu ni prema ljudima.

Uskrsli Gospodin, Isus iz Nazareta, prihvaća naš život i nosi ga ali tako da ne povređuje našu osobnost. Tko se nje mu povjeri, tko se njemu preda, tko u njega vjeruje – ima vječni život. To znači da i on postaje dionik Isusove velike božanske ljubavi. Kad Petar naviješta Isusovo uskrsnuće, onda spominje cjelokupno njegovo djelovanje te ističe kako je on »prošao zemljom čineći dobro«, Isusova ljubav, koja je uništila smrt, nije bila stvar trenutka. Ona je obuzimala i obuhvaćala cijeli njegov život.

Takvi trebamo biti i mi kako bismo mogli s Kristom uskrsnuti. U trenutku kad se predamo Isusu započinje naše uskrsnuće. Onda će uskrsnuće, kao i Isusu, biti nužnost našega života. Zato uskrsna radost ispunja naša srca. Isus je uistinu uskrsnuo. Njegova moć i njegova ljubav su naša nada. Njegovo uskrsnuće je za nas koji mu povjeravamo svoj život svjetlo i sreća, mir i blaženstvo.

Ovim mislima svima želim sretan Uskrs i obilje blagoslova od Uskrslog Spasitelja!

+ IVAN biskup

Uskrsna poruka pomoćnog biskupa đakovačkog i srijemskog
i generalnog vikara za Srijem mons. Đure Gašparovića

Neka svakom čovjeku zasja u duši uskrsna nada

*U Janjetovoj krvi su odijela svoja oprali,
Po Krvu toj dragocjenoj prepoznaje ih rajski dom.*

Draga braćo i sestre!

Isus Krist, čije je ime uklesano neizbrisivo u povijest roda ljudskoga, potiče nas danas na postojanost riječima: »U svijetu imate muku, ali hrabri budite – ja sam pobijedio svijet« (Iv 16,33). Ime Isus su pokušavali izbrisati mnogi silnici kroz cijelu povijest; htjeli su zatrti njegov spomen i u krvi utopiti njegovu Crkvu.

Zaprijetili su apostolima da »ne govore niti naučavaju u Ime Isusovo« (Dj 4,18). Rimski carevi, Dioklecijan i drugi, snagom svoje moći oborili su se na Crkvu zbog Isusa Krista, a mnogi krivi učitelji u svakom vremenu od početka do danas iskrivljuju ili niječu istinu o njemu. Ne miruju niti oni bezbožnici koji žele izbrisati i svaki znak kršćanskoga i katoličkoga, a prijetnjama unose strah i nesigurnost.

Tako Crkva kroz cijelu povijest ispisuje svoj martirologij s nebrojnim mučenicima i mučenicama koji su protiv prijetnji, progona i mržnje svjedočili svoju vjernost i ljubav prema Isus Kristu cijenom svoga života. Isus je to navijestio svojim učenicima: »Ako vas svijet mrzi, znajte da je mene mrzio prije nego vas... Ako su mene progonili, i vas će progoniti; ako su moju riječ čuvali, i vašu će čuvati« (Iv 15,18,20).

Crkva naša đakovačka i srijemska obilježava ove 2004. godine 1700. obljetnicu ranokršćanskih mučenika Panonije Srijemske, slavi »Godinu svetih srijemskih mučenika« te nastoji hraniti se duhovnom baštinom odlučnog svjedočanstva svijetle vojske mučenika koji su svoje vjerničko predanje Isusu Kristu posvjedočili slobodom za mučeničku smrt. Kroz mučeničku smrt prijedose u život jer Kristovim uskrsnućem Život je pobijedio smrt, Svjetlost je pobijedila tamu i mrak, Ljubav je pobijedila mržnju. Čovjek je opet pozvan na besmrtnost, a ne na prolaznost i ništavilo. Kristovo uskrsnuće nam poručuje da Bog nije Bog mrtvih, nego Bog živih, da je Ljubav vječna. Kristovo uskrsnuće čini ljudsku nadu neuništivom i nema mjesta strahu i beznađu, jer Bog iz svake životne situacije ima izlaz, pa čak i iz same smrti.

Bogata baština svjedočanstva ranokršćanskih mučenika Panonije Srijemske potiče nas danas na snažno suobličenje Kristu Raspetome i Uskrsnome i ispunja nas nutarnjim mirom, vedrinom srca i pogleda. Zato danas i o ovogodišnjim uskrsnim blagdanima svima želim sretan Uskrs! Svim katoličkim vjernicima cijele Crkve u Hrvata! Svim vjernicima kršćanskih Crkava i vjerskih zajednica koji zajedno s nama ove godine u isti dan ispovijedaju da Isus Krist, vječni Sin Očev i od Djevice rođeni Sin Čovječji, za nas raspeti i uistinu uskrsli, jest Gospodin i Otkupitelj čovjeka!

Sretan Uskrs svima koji vjeruju u Boga svemogućega, Stvoritelja svega vidljivoga i nevidljivoga, i u vječnu budućnost čovjeka na sliku i priliku Božju stvorena (usp. Post 1,26)!

Sretan Uskrs svima patnicima koji tjeskobno boluju ili im je duša žalosna; svima koji gladuju i žedaju pravednosti; svima milosrdnima, čistima srcem, mirotvorcima i progonjenima zbog pravednosti (usp. Mt 5,3-10)!

Sretan Uskrs svim ljudima dobre volje koji traže istinu i smisao svojega postojanja i koji čine dobro ljudima bilo na koji način i bilo u kojem pozivu! Neka svakom čovjeku zasja u duši uskrsna nada! Svima neka dođe do srca pozdrav Uskrsloga: »Mir vama!« (Iv 20,19).

+ Mons. Đuro Gašparović

Katolički list »Zvonik«

Deset godina entuzijazma

Po prvi puta 1994. godine u studenom, izašao je katolički list na hrvatskom jeziku »Zvonik«. Do sada je izašlo 113. brojeva ovog mjesečnika. No, kako dolazi na svijet ovaj, sada već svima poznat list?

Uz mnoga odricanja i prije svega veliku ljubav rađa se »Zvonik«. Od samog početka izlazenja lista glavni i odgovorni urednik je župnik subotičke župe sv. Roka *vč. An-drija Anišić*. Osim njega tu je još mnogo suradnika koji rade volonterski.

KRŠĆANSKI ZANOS:

Žena koja je od prvog broja u listu lektorica i korektorica i ne samo to, već i novinarka »Zvonika«, *Katarina Čeliković* - *vič* o stvaranju lista kaže: »Zvonik se rađa uz veliki entuzijazam, u optimizmu s kršćanskim zanosom. Ovdje nema uposlenih i sve suradnike vodi kršćanski zanos. 'Zvonik' je bio i sada je na poseban način rasadište mladih novinara, što potvrđuje i najnoviji tečaj novinara u organizaciji uredništva 'Zvonika'. Zanos se troši, ali svaki novi broj koji još miriše na tiskaru stvara nemjerljivo zadovoljstvo onima koji ga pripremaju«, kaže Katarina Čeliković. O sadržaju »Zvonika« i njegovoj budućnosti Katarina Čeliković kaže:

»Od kada postoji tjednik 'Hrvatska riječ', list 'Zvonik' je sadržajno promijenio uređivačku koncepciju, jer su stranice 'Zvonika' 10 godina pratile sva kulturna i pomalo političko-društvena zbivanja, a to sada čini 'Hrvatska riječ', pa se 'Zvonik' okreće duhovnim sadržajima. Veliku nadu nam pružaju mladi ljudi koji već samostalno prate zbivanja u svojim župama, a suradnjom u 'Zvoniku' oni će i kao osobe stasati u zrele i odgovorne ljude, što nam je i cilj.«

SURADNICI: »Zvonik« svojim sadržajem pokriva sva duhovna zbivanja

široj Subotičke biskupije i ne samo duhovna, nego i kulturna. U sadržaju ima stranica za mlade, dječje stranice, stranice za obitelji, stranica koja nas upoznaje sa životom i radom sjemeništara i još mnogo toga. Puno toga pripomažu i mladi ljudi, a da je tako svjedoči i studentica treće godine novinarstva u Zagrebu *Željka Zelić*.

novinarskoj formi. Nakon toga uslijedila su pojedina razmišljanja, meditacije, pjesme, zatim vijesti i izvještaji. U zadnje četiri godine moj je angažman postao još veći. Prihvatila sam raditi novu stalnu rubriku – intervju, posao oko korektura i svega drugoga, naravno u onolikoj mjeri koliko mi to vrijeme dozvoli, s obzirom na to

da sam već treću godinu na studiju novinarstva u Zagrebu. Smatram da sam puno toga naučila svih ovih godina. Ipak, čovjek se stalno usavršava, pa tako i u novinarstvu.

Željka Zelić kaže da se iskreno nada da će nakon studija svoje stečeno znanje i iskustvo moći kroz svoj rad implementirati u 'Zvonik' u kojemu, nažalost, nema niti jedne stalno zaposlene osobe, te sav teret rada, osobito noćnoga, dakle stvaranja 'Zvonika' spada na tek nekoliko osoba.

Među suradnicima lista su i mladi ljudi koje možemo nazvati amaterima, ali koji pomažu da »Zvonik« izgleda ljepše.

Mladi suradnik *Petar Gaković* kaže kako je u 'Zvoniku' oko dvije godine, a suraduje kao ilustrator, piše meditacije, molitve, a ponekad i izvještaje.

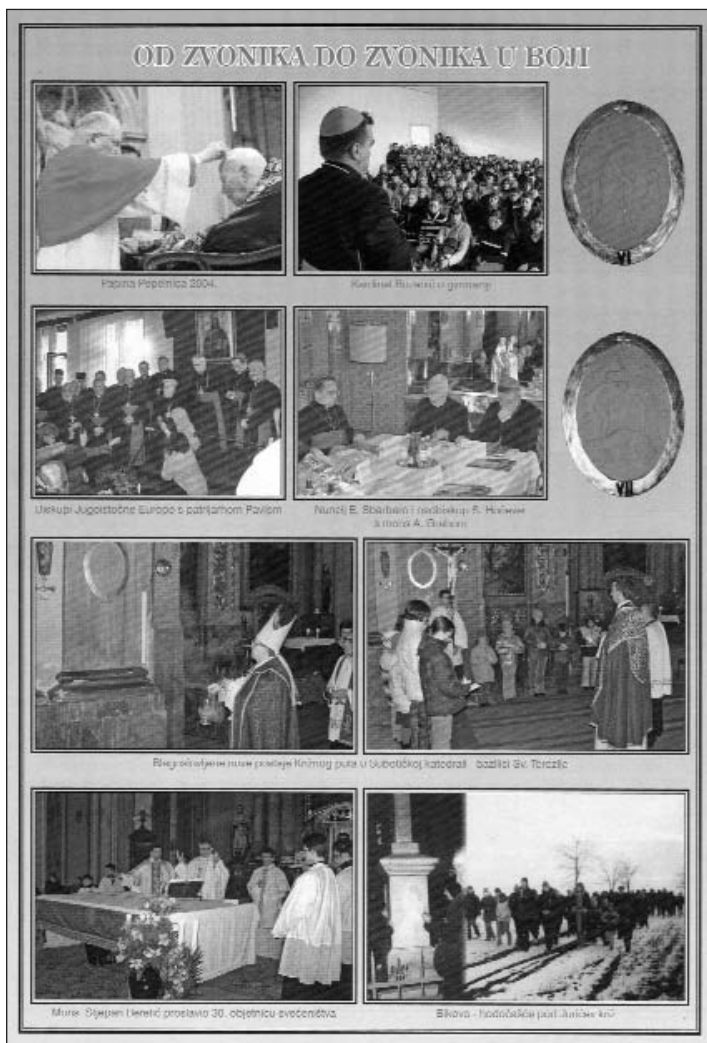
»Razlog zašto sam došao u 'Zvonik' je neki poticaj, točnije objavljivanje Kristove radosne vijesti kroz crtež, jer smatram da je to moj dar od Boga i da bi češće trebali i vizualno prikazati samu bit teksta«, kaže Gaković.

Sandra Horvatski je u 'Zvoniku' od početka ove godine i kaže: »Za sada radim izvještaje, izvještavam o onome što se do-

gađa oko mene, oko mladih. Tek sam na početku. Voljela bih biti u bilo kojim novinama, jer to volim, volim komunikaciju, pokret, događanja. Jedan od mojih snova je da budem novinarka«.

Gledajući sve te mlade ljude možemo reći da se »Zvonik« ne treba bojati svoje budućnosti.

Željka Cvijanov

»Sa svom sigurnošću sada mogu potvrditi da je važnu, ako ne i presudnu ulogu u izboru mogega životnoga zvanja imao upravo 'Zvonik', kaže Željka Zelić. Za počela sam studij ekonomije, a unatoč tomu većinu vremena provodila radeći oko 'Zvonika'. Tim više jer sam u njemu od samoga početka, tj. aktivnije od 1995. godine. Prvi moj uradak bio je intervju s prijateljicom. No, to nije bio intervju u pravoj

Zajednička sjednica parlamenata Segedina i Subotice

Bratski gradovi još bliži

U subotičkoj Gradskoj kući je 2. travnja održana zajednička sjednica skupština Segedina i Subotice, na kojoj je usvojen Sporazum o suradnji ovih gradova čime je stari Sporazum bratskih gradova iz 1966. godine, stavljen izvan snage. Gradonačelnik Segedina *László Botka* je rekao kako ulazak Mađarske u Europsku uniju otvara novi prostor za suradnju ova dva grada koji predstavljaju središta dvije pogranične zone. Rekao je i kako će na konferencijama EU o razvojnim programima Segedin zastupati i interese Subotice, te je najavio skoro otvorenje segedinske zračne luke za zrakoplove srednje veličine. Predstavnici subotičke lokalne samouprave su na zajedničkoj sjednici predstavili gospodarske i kulturne potencijale

ovoga grada, te upoznali goste s položajem manjinskih zajednica na ovim prostorima.

Obje strane su izrazile spremnost da putem svoje suradnje pridonose razvoju procesa pod nazivom »Stabilnost bez droge« na lokalnoj razini kroz zajednički prekogranični nastup i prosvječivanje najugroženije generacije. U okviru ovoga posjeta, gosti iz Segedina su predvođeni domaćinima posjetili Narodno kazalište, Filološku gimnaziju »Dezső Kosztolányi«, Subotičku bolnicu, zatim su imali susret sa subotičkim gospodarstvenicima te su na Paliću upoznati s projektom razvoja Subotice.

VIJESTI

Predavanje za poljoprivrednike

U organizaciji Udruženja seljaka općine Subotica u utorak 13. travnja održat će se tribina u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 10 sati. Tema tribine je predstavljanje programa razvoja poljoprivrede za ovu godinu s osvrtom na značajnije političke mjere za unapređenje poljoprivredne djelatnosti. Gost tribine je ministrica poljoprivrede i šumarstva *dr. Ivana Dulić-Marković*. Prisutni će biti brojni poljoprivrednici članovi srodnih udruženja iz Subotice, Sombora, Kanjiže, Novog Sada i šire, te pozvani gospodarstvenici iz iste regije.

Izglasao v.d. predsjednika Samostalnog sindikata

Na sjednici Vijeća, najvišeg organa Samostalnog sindikata u Subotici, u srijedu, 31. ožujka, većinom glasova, bivša predsjednica *Margareta Mrđanov* opozvana je s dužnosti u Općinskom Vijeću, a sadašnji tajnik *István Húgyi* naimenovan za vršitelja dužnosti predsjednika do kraja rujna. Kako je naveo Húgyi na konferenciji

za novinare, *Margareta Mrđanov* se zamjera loš kolegijalni odnos u sindikalnoj organizaciji, neracionalno trošenje novca, te uplitanje politike u rad organizacije. Prema njegovim riječima na sjednici su, među ostalim, donesene odluke da se napravi pravilnik o materijalno financijskom poslovanju, utvrdi točan broj članova u poduzećima, smanji kupovina dnevnog tiska, izradi pravilnik i imenuje komisija o dodjeli solidarne pomoći, te ograniči plaćanje računa za mobilne telefone na 1.500 dinara.

Biznis ideje žena

Nevladina organizacija »Otvorene perspektive« iz Subotice uz podršku norveške organizacije »Business Innovation Programs« objavljuju natječaj za najbolje poslovne ideje žena, sadašnjih i budućih poduzetnica. Svoje poslovne ideje, koje će ih kvalificirati za sudjelovanje u daljoj edukaciji, treba poslati na do dvije kucane strane, najkasnije do 25. travnja. Poslane poslovne ideje će ostati zaštićene kao poslovna tajna. Posjedovanje vlastite tvrtke je poželjno, ali nije obvezno. Kandidatkinje treba poslati i svoju kratku biografiju kao i adresu i telefon. Međunarodni žiri će izabrati poslovne ideje koje su najbliže ostvarenju. Od 12 do 15 najboljih sudionica imat će mogućnost završiti tečaj za edukaciju »kako dobru poslovnu ideju pretvoriti u poslovni plan«. Tri najbolja biznis plana

će biti nagrađena s 1.500, 1.000 odnosno 500 eura. Tečaj tijekom svibnja vodit će stručnjaci iz Norveške i njihov partner iz Osijeka. Zainteresirane poslovne žene trebaju poslati prijedloge biznis ideja na adresu nevladine organizacije: »Otvorene Perspektive«, Limska 12, 24000 Subotica, ili na e-mail adresu verona@eunet.yu. Dodatne informacije mogu se dobiti kod *Veróne Molnár*, koordinatorice programa, na telefon 024/ 557-001 ili 064/ 253 93 43.

Velika uskrsna igranka

U nedjelju će se s početkom u 20 sati u Velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« održati tradicionalna uskrsna igranka. Mlade će zabavljati ansambl »Ravnica« a ulaz je slobodan.

FOTO VIJEST

I Zelena fontana u pripremanju za proljeće

Subotička skupština usvojila proračun

Smanjenje opće potrošnje

Većinom glasova je na 38. sjednici Skupštine općine usvojen ovogodišnji gradski proračun koji je za 20 posto veći od prošlogodišnjeg, odnosno iznosi 1.829.167.000 dinara. Prema uvodnim riječima predsjednika Izvršnog odbora SO Subotica *Árpáda Pappa* u tekućoj je godini predviđeno smanjenje opće potrošnje, veća sredstva za pomoć malim i srednjim poduzećima, povećanje izdvajanja za zaštitu životne sredine, za programe mjesnih zajednica osigurano je 40 milijuna dinara, planiran je nastavak izgradnje Sportsko rekreativnog centra »Dudova šuma«, početak sanacije gradske deponije, proširenje javne rasvjete, bušenje novog bunara u Novom Žedniku i revitalizacija osam postojećih, rekonstrukcija prečištača, sanacija Muškog štranda i vodotornja, izgradnja plinovoda prema Paliću, osiguravanje normalnog funkcioniranja institucija društvene djelatnosti i drugih korisnika proračuna. Ukoliko budu pristigla i predviđena sredstva iz republičkog i pokrajinskog proračuna nastavili bi se, u skladu s mogućnostima radovi na završavanju kapitalnih investicija u gradu (bazen, Likovni susret, Narodno kazalište), a 69 milijuna dinara predviđeno je za izgradnju i održavanje putova.

Najviše je kritika na račun predloženog proračuna uputio vijećnik NDS-a *Mirko Bajić* koji je rekao da je to najgori proračun u posljednjih 15 godina jer je »prenapuhan« i nerealan. No, unatoč njegovim kritikama, proračun je usvojen s 37 glasova za, jednim suzdržanim i jednim protiv. *Mirko Bajić* je na sjednici od Skupštine tražio da se vijećničkoj grupi kojoj pripada – Narodna demokratska stranka, Demokratska stranka Srbije i Demokratska stranka vojvođanskih Mađara – dodijele prostorije za rad. Međutim, vijećnici su odbili da tu točku stave na dnevni red sjednice.

Sve ostale točke dnevnog reda, odluka o utvrđivanju poreza na fond zarada, osiguravanju sredstava za zaštitu životne sredine, poslovanju Direkcije za robne rezerve i druge, usvojene su bez rasprava.

Uz skupštinski materijal za ovu su sjednicu pristigli i odgovori na neka vijećnička pitanja s prethodnog zasjedanja poput traženih podataka o mjesečnim zaradama direktora javnih komunalnih poduzeća u Subotici.

Najveću plaću sa svim dodacima, ima direktor Zavoda za urbanizam koja iznosi 83.000 dinara, zatim slijedi plaća direktora Fonda za izgradnju općine koja iznosi 78.000 dinara, pa direktora »Čistoće« sa nepunih 60.000 dinara. Zatim slijede direktori »Pogrebnog« i »Stadiona« s 56.000, »Toplane« i »Vodovoda« s nešto manje od 53.000, a primanja direktora ostalih komunalnih poduzeća se kreću oko 50.000 dinara.

Također je u materijalu navedeno da je Općina za troškove korištenja mobilnog telefona *Jožefa Kase* od 2001. do 2003. izdvojila 222.310,63 dinara.

Gradonačelnik osuđuje antimadžarske grafite

»U ime lokalne samouprave osuđujem ponovni ispad nepoznatih počinitelja koji su u noći između 1. i 2. travnja napisali antimadžarske grafite na više objekata u gradu. Uznemirujući grafiti oskrnavili su fasade katedrale Svete Terezije Avilske, Mađarskog kulturnog centra 'Népkör' i Dvorane sportova. Ovakvi događaji pred nastavak produbljivanja iskrenog prijateljstva Subotice i Segedina očito su djelo osoba koje se protive napretku našeg grada i povezivanja s Europom i svijetom«, stoji u priopćenju subotičkog gradonačelnika *Géze Kucsere*.

Čestitke subotičkog gradonačelnika

»Upovodu Uskrsa upućujem čestitku svećenstvom svih kršćanskih crkava, vjernicima i svim građanima Subotice s željom da nas božanska energija Uskrsa ujedinjuje u zajedništvu i svima pruži radost i mir. Uskrs kao jedan od najvećih kršćanskih blagdana predstavlja obnovu vjere i nade koju treba mo iskoristiti za izgradnju međusobna povjerenja.

Upućujem svima radosni pozdrav – Čestit Uskrs!« – stoji u uskrsnoj čestitci predsjednika SO Subotica *Géze Kucsere*.

Géze Kucsere

»Upovodu velikog blagdana Pesah (Pasha) upućujem čestitku vodstvu i svim pripadnicima Židovske zajednice u Subotici. Želim da svoj nacionalni blagdan svi Židovi provedu u miru i radosti. Pesah, koji sadrži veoma značajnu obiteljsku dimenziju je prigoda da se ujedine svi naši građani i pripreme za činjenje dobrih djela, u čemu je Židovska zajednica naše općine veoma aktivna i daje primjer ostalim građanima« – stoji u čestitci gradonačelnika *Géze Kucsere*.

Prošli tjedan u Vinkovcima

Šokci u prvom licu množine

VINKOVCI – Prošloga je tjedna u Vinkovcima, ili bolje rečeno u Gradskom muzeju Vinkovaca, upriličeno predstavljanje promicatelja šokačke kulture i tradicijske baštine Vinkovaca i okolice, a riječ je o dvoje mladih ljudi, studentici *Martini Kojić* i dipl. ing. agr. *Željku Takšiću*, oboje iz Vinkovaca, koji prijateljuju od početka devedestih a prvi puta su zajedno nastupili kao par u retkovačkim svečanim nošnjama na županijskom »Šokačkom sijelu« 1995. godine u okviru »Revije narodnih nošnji županijskog i vinkovačkog kraja« koju su osmislile etnologinje *Janja Jusbašić* i *dr. Manda Svirac*.

FOTO: Rahela Perušin

MLADI PROMICATELJI BAŠTINE:

»Prvi je to puta da u stalnom postavu našega muzeja Etnologija Vinkovaca i okolice promoviramo ne samo bogatstvo naše baštine i ljepotu tradicijske kulture već u prvi plan ističemo mlade ljude koji tu ljepotu promiču i to zdušno, od sveg srca i s puno ljubavi« istaknuo je u pozdravnoj riječi ravnatelj vinkovačkog muzeja *Stjepan Jozić* a puno hvale na račun dvoje mladih ljudi i mnoštva onih koji idu njihovim stopama, bilo samostalno, bilo u brojnim kulturno-umjetničkim društvima, izrekao je i gradonačelnik Vinkovaca *dr. Mladen Karličić*.

»U desetak godina zajedničkog nastupanja, a bilo ih je bezbroj na gotovo svim našim smotrama i susretima, istaknula je

mr. Ljubica Gligorević, muzejska savjetnica i moderatorica navedenoga skupa, promicali su svu ljepotu bogate baštine Vinkovaca i okolice, bilo da je riječ o mnoštvu turističkih sajмова, snimanja za zidne kalendare i druge promidžbene tiskovine, sudjelovanje na predstavljanjima knjiga, svečanim otvaranjima kulturnih i gospodarskih priredbi do mimohoda Vinkovačkih jeseni i gotovo svih smotri folklora diljem Slavonije. Najčešće su bili angažirani za potrebe Turističke zajednice grada Vinkovaca u suradnji s ravnateljicom *Marijom Senčić*. Martina i Željko u svečanim narodnim nošnjama sudjelovali su i na vinkovačkom ispraćaju zemnih ostataka hrvatskoga bana *Josipa Šokčevića*, 2002. godine u organizaciji Društva hrvatskog sokola Vinkovci, zatim s Udrugom »Vinkovačkih šokačkih rodova« čiji su članovi, te na vinkovačkim priredbama pokladnog jahanja, »Vinkovačkom gradskom korzu«, ali i na suvremenim i specijaliziranim etno modnim revijama i drugim događanjima.«

»Martinu i Željka« sjeća se *Branko Uvođić* »prvi puta sam angažirao u ljeto 1988. godine u mega TV-projektu pod nazivom »Lijepom našom« i mislim da je baš zahvaljujući njima županija Vukovarsko-srijemska proglašena najuspješnijom. Ovu TV-reviju nošnji po županijama osmislio je naš suradnik *Josip Forjan*, voditelj Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba.«

VRAĆANJE TRADICIJI: »Ljubav prema tradicijskoj baštini naslijedila sam od svoje mame *Štefice* i prabake *Eve Liščić*« kaže Martina Kojić »i s mamine strane preko vinkovačkih i retkovačko-prkovačkih obitelji *Liščić*, *Ambrinac* i *Kivačević*, a s očeve strane, ponajviše od prabake *Marije Gjurašinović*, rođene Adamovi, poznate tovarničke vezilje. U nošnji se uvijek osjećam super i uvijek mislim na bake i prabake koje su to vezle, pripletale, rasplitale, šlingale... Najdraža mi je šlingana nošnja uz sandale vrndane, i kad sam počesljana u veliku pletenicu, nakićenu dukatićima... Najviše me spremala u narodnu nošnju baka *Katica Leši*, a u zadnje vrijeme tete *Marica Crepić* iz Retkovaca i *Mara Levaković* iz Rokovaca te teta *Branika Soldatić* iz Vinkovaca.«

Željko Takšić danas radi kao nastavnik u

Osnovnoj školi Ivana Kozarca u Nijemcima a ljubav a narodne nošnje i ljepotu narodnoga stvaralaštva naslijedio je od bake s mamine strane *Marije Miklošević* porijeklom iz Tovarnika koja se udala u Srijemsku Mitrovicu i s tatine strane, od bake *Marije Degmečić* rodom iz Strizivojne koja se udala u obitelj Takšić u Vinkovce, koji su rodbinom vezani za Stare Mikanovce i Retkovce. »Nošnja mi lijepo stoji i osjećam se dobro« kaže Željko »no najradije volim biti u radnoj nošnji tad se osjećam najugodnije. Najviše volim rubinu i rajthozne, kožuh i čizme... Drago mi je da smo Martina i ja mogli kroz naše zajedničke nastupe promovirati naš kraj i najviše Vinkovce jer smo željeli da se za Vinkovce čuje kao za prijestolnicu Šokadije. Bit će nam drago da i mlađi pođu našim stopama, jer pobornik sam da sve što je lijepo treba da se vraća, da se vraćamo našoj tradiciji kao što to čine mnoge europske pa i svjetske zemlje.«

FOTO: Rahela Perušin

Ukupnom dojmu predstavljanja promicatelja tradicijske baštine u prostoru stalnog etnološkog postava Gradskog muzeja u Vinkovcima pridonio je još jedan promicatelj našeg narodnog blaga, samouki svirač na slavonskim tradicijskim glazbalima gajdama, dvojnicama, samici, *Marinko Dekanić* iz Rokovaca.

Slavko Žebić

Osijek: Prvi međunarodni sajam lova i ribolova – Salori 2004

Industrija slobodnoga vremena

OSIJEK – Od 1. do 4. travnja na Pampasu u Osijeku održana je po prvi puta sajamska priredba – Sajam lova i ribolova – SALORI 2004, a prema riječima *Nade Maglajić*, direktorice Osječkog sajma, ova bi priredba trebala postati tradicionalna s obzirom da se više od polovice lovišta u Republici Hrvatskoj nalazi baš na području Slavonije i Baranje, koja upravo sajamskom prezentacijom trebaju pokazati vlastite mogućnosti lovnog, ribolovnog i seoskog turizma.

Brojnim posjetiteljima i gostima sajma obratio se i *Euro Dečak*, predsjednik Hr-

vatskog lovačkog saveza, žaleći što ova manifestacija kasni u ovoj regiji već desetljećima, a upravo bi ona mogla i trebala potaknuti brži razvitak ruralnoga turizma, pridonijeti da veći broj domaćih i stranih gostiju i lovaca uživa u netaknutoj prirodi i bogatstvu divljači, jer upravo je ovo podneblje iznjedrilo najrepresntativnije lovačke trofeje koji su pronijeli slavu Hrvatske diljem Europe i diljem Svijeta.

Ilica Grbac

Hrvatska je zemlja ne-taknute prirode koja se može pohvaliti ljepotom i bogatstvom naših šuma, rijeka i jezera, prirodnim staništima jedinstvenim u ovom dijelu Europe, bogatim ribljim fondom i lovačkim trofejima, ali moramo priznati da sva ta naša bogatstva i ljepote nisu dovoljno iskorišteni u smislu razvoja lovnog, ribolovnog i seoskog turizma i naša zemlja tu mora tražiti svoju šansu, u tzv. industriji slobodnoga vremena, pri čemu trebamo iskoristiti sve komparativne prednosti u gospodarskom i

sportsko-rekreativnom smislu, a ovakve sajamske priredbe prava su prigoda za to, istaknuo je *Ilica Grbac*, pomoćnik ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva otvarajući Sajam u Osijeku.

Ovaj je sajam okupio osamdesetak izlagača iz Hrvatske i susjednih zemalja s bogatom ponudom svega potrebitog za lov, ribolov, šport i rekreaciju, a za posjetitelje i goste Sajma priređen je bogat program stručnih i pratećih događaja, te još bogatiji zabavni program i gastronomska ponuda.

Slavko Žebić

Seminar o zaštiti prava nacionalnih manjina

Upoznavanje s međunarodnim mehanizmima

NOVI SAD – Seminar na temu »Međunarodni mehanizmi za zaštitu prava manjina«, održan je od 2. do 4. travnja u organizaciji »Vojvodanskog centra za ljudska prava«. Prvo predavanje u okviru ove teme održao je *Rodoljub Etinski* profesor međunarodnog javnog prava na Pravnom fakultetu u Novom Sadu. On je prezentirao povijest i strukturu Ujedinjenih Nacija i Savjeta Europe kroz prizmu njihovog djelovanja te odnos spram nacionalnih manjina i zaštite njihovih prava. Profesor Etinski se posebno osvrnuo na Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu, njegovu strukturu, nadležnost, te rokove i način obraćanja ovome Sudu koji u posljednjim godinama biva sve aktualniji što potvrđuje porast broja predmeta koji se iznose pred ovaj Sud.

Garantiranja osnovnih ljudskih i manjinskih prava u međunarodnim propisima i njihova ne(primjena) od strane velikih europskih demokratskih država svjedoči da neka opće prihvaćena stvar može izostati, pozivanjem na vjekovnu tradiciju demokracije (primjer Francuska), ista kao je prof. dr. *Miodrag Mitić* profesor diplomatskog prava u Beogradu i neka dašnji savjetnik i pomoćnik ministra vanj-

skih poslova. U svom izlaganju prof. Mitić je pojasnio važnost tri preporuke. Prva je Haška preporuka o pravu na obrazovanje nacionalnih manjina na materinjem jeziku iz 1996. godine, druga je Preporuka iz Osla iz 1998. koja govori o službenoj uporabi jezika u državnim tijelima, a treća je Preporuka iz Lunda iz 1999. god. o djelotvornom sudjelovanju nacionalnih manjina u izborima na svim razinama.

Zoltán Gábor, dr. Petar Teofilović i Aleksandra Vujić

Drugi dan održavanja Seminara, slušateljima su se predstavili dr. *Petar Teofilović* pokrajinski ombudsman te *Zol-*

tan Gabor, pokrajinski ombudsman za nacionalne manjine. Oni su govorili o proceduri obraćanja građana te postupku koji se nakon toga sprovodi te o nadležnostima ombudsmena. Ova, kod nas vrlo mlada institucija koja karakterizira sve europske demokratske države i uvodi se još početkom XIX. stoljeća, izazvala je veliku pozornost sudionika seminara, osobito glede njihovog utjecaja na javno mnijenje kao i tijela javne vlasti.

O izbornom sistemu te izmjeni zakona u ovoj oblasti i njenim efektima na rezultate izbora kao i načina na koji nacionalne manjine mogu sudjelovati u javnoj vlasti govorila je prof. dr. *Marijana Pajvančić*, s Pravnog fakulteta u Novom Sadu.

Prof. dr. *Stanko Pihler*, je govorio o individualnim i kolektivnim pravima, te završio riječima *Janoša Kiša* »Nije problem u tome što smo različiti već u tome što nas netko želi učiniti jednakima«.

Na seminaru su bili nazočni predstavnici pokrajinske uprave, bunjevačke, hrvatske, mađarske, njemačke, slovačke, romske nacionalne manjine te predstavnici Unije raseljenih sa Kosova kao i Centra za ljudska prava iz Niša.

L. S.

Osnovan Savez tamburaških društava Vojvodine

Podići kvalitetu muziciranja

SUBOTICA – Na inicijativu tamburaških orkestara iz Subotice, Sida i Rume i uz potporu Izvršnog Vijeća AP Vojvodine, 3. travnja je u Subotici osnovan Savez tamburaških orkestara Vojvodine. Na osnivačkoj skupštini izglasan je Statut saveza i kao i njegova tijela: Skupština, Izvršni odbor, Nadzorni odbor i disciplinska komisija. Predsjednik saveza je *mr. Zoran Mulić* profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, predsjednik Izvršnog odbora je *Stipan Jaramazović*, tajnik je *Bojan Tren-*

kić, članovi IO su *Boško Bogičević*, *prof. Dušan Petrovački*, *Budimir Stojanović* i *Mira Termunović*.

U Savezu postoje kolektivni i individualni članovi. Kolektivni članovi su veliki, mali i dječji tamburaški orkestri kao i glazbene škole gdje se uči tambura dok u pojedinačne članove spadaju graditelji tambura kao i pomažući i počasni članovi. Trenutno savez ima 22 člana. Član saveza može biti svaka osoba s navršenih 16 godina života. Dužnosti svakog pojedinog člana Saveza su da prije svega radi na popularizaciji tamburaške glazbe, na očuvanju tradicionalnog načina sviranja i njegovog unapređenja, da prikuplja i čuva notni materijal i učini ga svakom dostupnim, da potiče skladatelje i druge stvaraoce da stvaraju glazbena djela za tamburu kao i da podižu kvalitetu tamburaškog muziciranja. Za financiranje rada Saveza predviđeni su prihodi od članarine, proračuna, darova, dotacija, nasljeđa kao i od vlastite djelatnosti. Glavnu ulogu kod pripreme Osnivačke skupštine i samog osnutka Saveza tamburaških orkestara Vojvodine

Stipan Jaramazović

imao je Inicijativni odbor na čelu sa Stipanom Jaramazovićem. Društvo očekuje uključenje i drugih društava i škola koji iz bilo kojeg razloga nisu mogli da se uključe na osnivačkoj skupštini. Vrlo konkretne aktivnosti mogu se očekivati uskoro a jedna od prvih biće da u suradnji sa Zavodom za kulturu Vojvodine organizira prvi akreditirani tečaj za nastavnike tambure u školama koji će se računati za stjecanje licencija za rad u školama.

N. Jurca

Zoran Mulić

Promovirana knjiga Stipe Mesića u Segedinu

SEGEDIN – 2. travnja održala se promocija knjige *Stipe Mesića* »Jugoslavije nema više«. Promocija je održana na inicijativu Segedinske hrvatske samouprave u Gradskoj kavani. Ambijent predavaonice u zgradi Metesz-a bio je uljepšan s fotografijama turističkih mjesta u Hrvatskoj. Uvodnu riječ i prikaz knjige dao je prevodilac djela na mađarski jezik *László Kovács*, koji je zajedno s *dr. Dinkom Šokčevićem* povjesničarom iz Pečuha tumačio povijesne činjenice. Goste je u ime Segedinske hrvatske samouprave pozdravio predsjednik *Dušan Marjanović*, a razgovor je vodio *Csaba Zoltán* reporter Segedinskog »radija 88«. Gosti su u svojim izlaganjima prešli povijesni razvoj od dolaska Hrvata u 7. stoljeću preko rušenja Austro-Ugarske Monarhije posredstvom Beneša i Masarika do osnivanja prve i druge Jugoslavije a naročito su analizirali okolnosti osnivanja i pada federalne države SFRJ. Zainteresirani slušaoci su nakon izlaganja postavili veliki broj pitanja predavačima i razvila se veoma konstruktivna diskusija, naročito u pogledu manjina u Vojvodini (Hrvata i Mađara). Neki slušaoci su smatrali degradacijom izostavljanje Hrvatske iz Europske Unije, naspram mnogo manje razvijenih budućih članica sa istoka.

M. R.

Uskrсни koncert »Šokadije«

SONTA – u ponedjeljak, 5. travnja, održana je sjednica Predsjedništva KPZH »Šokadija«, pod predsjedavanjem *Dejana Bukovca*. Konstatirano je da su pripreme Uskrsnog koncerta u finalnoj fazi, koncert će biti održan prije Uskrne mise, u crkvi sv. Lovre u Sonti. Nakon Uskrsa, sekcije »Šokadije« radit će pojačanim tempom, kako bi se pripremili za gostovanje u Vodicama, Republika Hrvatska, od 30. travnja, do 4. svibnja. Na ovom gostovanju nastupit će dramska grupa sa »Ženskim prelom«, te folklorna sekcija, pjevački zbor i tamburaški orkestar. Na ovo gostovanje sa »Šokadijom« će otići i predstavnici lokalne samouprave iz Sonte i Apatina.

I. A.

Donacija namirnica na sedam adresa

SUBOTICA – Humanitarnu pomoć na području Subotice sprovelo je 6. travnja poduzeće »Agria« koje je ovom prigodom podijelilo pomoć u iznosu od 130.000 dinara u svježim

namirnicama. Poduzeće »Agria« je pomoć u mjesnim narecima i paštetama proizvođača Neoplante darovalo Domu za djecu »Kolevka«, predškolskoj ustanovi »Naša Radost«, dobrotvornoj ustanovi »Karitas«, samostanu »Sestre milosrđa«, vrtiću »Marija Petković«, »Crvenom križu« i dobrotvornoj ustanovi »Amor Vincit«. Uslijed teške situacije u kojoj se nalazi naša zemlja poduzeće za proizvodnju sijačica opredijelio se da pojača svoje aktivnosti na humanitarnom planu. » Ova akcija ima za cilj da potpomogne ugrožene ustanove u namirnicama, koje smo ostvarili kompenzacijom uslijed nemogućnosti naplate duga. Na naše zadovoljstvo uputili smo podjednaku pomoć orijentiranu pretežno djeci posredstvom sedam ustanova«, rekla je *Bojana Baraković*, ispred poduzeća »Agria«, pri predaji namirnica.

O. P.

Službena uporaba jezika u Apatinu

Statut jači od zakona

SONTA – Posljednja sjednica Skupštine općine Apatin pokazala nam je tko je, ipak, najjači u našoj pravnoj hijerarhiji. Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina Omnibus zakon, Zakon o lokalnoj samoupravi, Odluka Skupštine vojvodine, ustuknuli su, voljom većine vijećnika Skupštine općine, pred famoznim članom 76. Statuta općine Apatin. Na taj način prolongirano je, tko zna do kad, uvođenje službenog jezika nacionalnih manjina u Sonti, Svilojevu i Kupusini, selima u općini Apatin koja po gornjim zakonima imaju pravo na to. To pravo imaju i po Odluci Skupštine Vojvodine. Međutim, po članu 76. Statuta SO Apatin na koje se poziva jedna trećina vijećnika, ova materija mora prethodno na javnu raspravu. Sad, vjerojatno, slijede dugotrajne rasprave i objašnjavanja pravnika, a svaki pravnik će ovu zavrzlamu tumačiti onako, kako mu nalaže njegova stranka, a ne lusticia.

Mi, laici, možemo samo da se pitamo o čemu to trebamo »javno raspravljati«, ukoliko je ove odnose već regulirala Skupština Srbije donošenjem gore navedenih Zakona. *Dragan Arsić*, tajnik SO

Apatin i predsjednik OO Demokratske stranke, po struci pravnik, komentira: »S pozicije predsjednika OO DS-a, zalažem se za poštivanje Odluke Skupštine Vojvodine, koja je donijeta na osnovu Omnibus zakona, no, s pravne strane gledano, Skupština Vojvodine nema ingerencije po ovim pitanjima. No, ne bih se složio ni s javnom raspravom, jer za njom nema potrebe ukoliko se Zakon primjenjuje direktno.«

Stipan Siladev, tajnik MO Demokratske stranke Hrvata u Vojvodini Sonta, nije iznenađen: »Ovakvu odluku sam na neki način i predvidio, i osobno mislim da su apsurdna objašnjenja o potrebi raspisivanja javne rasprave, ako znamo da je službena uporaba jezika nacionalnih manjina već regulirana zakonima koje su donijele skupštine Republike Srbije i SCG. Zalosno je to što se ovi zakoni ne primjenjuju, nego se o njima još i glasuje na općinskoj razini, tako da nemamo u svim općinama istu situaciju. Ni po pitanju raspisivanja javne rasprave u općini Apatin nisam optimist, čini mi se da za ovakvu odluku, jednostavno, ne postoji politička volja.«

Ivan Andrašić

Aktiv učitelja odjeljenja na hrvatskom jeziku

Predstoji upis prvaka

SUBOTICA – Na šestoj redovitoj sjednici Aktiva učitelja koji vode nastavu na hrvatskom jeziku, učitelji su skupa sa članom IO HNV zaduženim za obrazovanje *Dujom Runje*, te Ravnateljem Odjela za obrazovanje HNV-a *Ivicom Stipićem*, razmotrili aktualnu problematiku vezanu uz ovu školsku godinu i uz upisa prvaka. Članovi aktiva su pored toga na dnevnom redu imali i prikupljanje radova za Uskršni broj Hrčka te pitanja vezana uz udžbenike za rad u hrvatskim odjeljenjima i doškolovanje učitelja. Dogovoreno je da se od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske zatraže ogledni primjerci udžbenika za I, II i III razred osnovnih škola te pošalju na odobranje u Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Srbije.

»Svi zajedno surađujemo i mogu reći da učiteljice rade veoma dobro u nastavi a i da nastoje motivirati roditelje za upis djece na hrvatskom nastavnom jeziku. Aktiv se sastaje redovito i moram reći da je u početku na sastanci-

ma Aktiva bilo četiri-pet učiteljica a da ih sada ima petnaest, što svjedoči o zainteresiranosti samih učiteljica da se nastava na hrvatskom jeziku što bolje odvija i nastojanji ma da se ove godine poveća broj učenika upisanih u odjeljenja na hrvatskom jeziku. Aktiv učitelja se sastaje svakog posljednjeg utorka u mjesecu u 17 sati u Uredu HNV-a (u HKC »Bunjevačko kolo«) na koje želimo pozvati i sve zainteresirane roditelje« rekla je *Dobrila Puljić*, učiteljica-suradnica u nastavi iz Republike Hrvatske. J. D.

Pokrajinsko izaslanstvo u posjetu Subotici

Zajednička rekonstrukcija Narodnog kazališta

SUBOTICA – U srijedu je u radnom posjetu Skupštini općine Subotica boravilo pokrajinsko izaslanstvo na

čelu s predsjednikom Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Đorđem Đukićem*. Tom prigodom potpisan JE Aneks protokola o zajedničkom financiranju izgradnje i rekonstrukcije Narodnog kazališta u Subotici, na temelju kojega će Pokrajina u ovoj godini za spomenutu investiciju izdvojiti 33,7 milijuna dinara. Prema protokolu, Subotica bi za iste radove trebala izdvojiti oko 7 milijuna dinara, a republička vlada, ukoliko njezin predstavnik stavi potpis na ovaj Aneks protokola, obvezat će se u ovoj godini na, također, 33,7 milijuna dinara pomoći. Prema planu, prikupljenih oko 70 milijuna dinara u ovoj godini omogućilo bi otpočinjanje radova koji prema idejnom projektu zahtijevaju oko 350 milijuna dinara i oko pet godina rada.

Predsjednik IV AP Vojvodine *Đorđe Đukić* je rekao i kako će Pokrajina, ukoliko se osiguraju dovoljna sredstva u njezinoj stalnoj proračunskoj rezervi, potpomoći i radove na subotičkom bazenu.

Gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera* je rekao kako je Pokrajina i do sada pomagala brojne projekte ovoga grada, te kako se nada da će se takva suradnja moći uspostaviti i s novom republičkom vladom. *Đorđe Đukić* je u Subotici priopćio kako je poslije dva pisma na koje nije dobio odgovore uputio srbijanskom premijeru *Vojislavu Koštunici* i otvoreno pismo u kojemu ga poziva da posjeti Vojvodinu kako bi ga predstavnici AP Vojvodine mogli upoznat s planovima rada u 2004. godini.

D. D.

Bunjevačko-šokački Hrvati (27.)

Antunović u sklopu hrvatskih preporoda

O istim ljudima, njihovim opredjeljenjima, nazorima i vjerovanjima, kao i o njihovim političko-nacionalnim i ideološkim nazorima i djelovanjima, postoje različita mišljenja, od najljepših pohvala pa do najnižih ocjena. Ovo pravilo se odnosi i na *Ivana Antunovića*, velikog i značajnog preporoditelja bunjevačko-šokačkih Hrvata. Njegovi poštovatelji i prijatelji veličaju ga u stilu razvijenog romantizma, pa ispada da je u svemu bio najveći – genije. A realizam će mu poreći mnoge kvalitete romantičara, a istinski istražitelji njegova rada i dijela smjestit će ga u prave okvire, pa će tako zasjati njegova prava veličina.

S ove povijesne distance, za Antunovića je najbolje reći da je bio pobunjenik protiv osiromašenja, kulturnog zaostajanja i propadanja i nacionalnog ugnjetavanja hrvatske populacije (Bunjevaca, Šokaca, Bošnjaka, Raca) na području na kojem je on djelovao kao svećenik i kanonik Kaloločko-bačke nadbiskupije. S pravom to nazivamo buntom, jer je jasno spoznao jedno stanje hrvatskog puka i osjećao je potrebu da se protiv toga pobuni. Tek kasnije, kada stvori kakav-takav plan te pobune, postat će preporoditelj s jasnim ciljem i mehanizmima koji mu stoje na raspolaganju da do preporoda i dođe.

PROSVEĆIVANJE NARODA: Kao župnik u Bačalmašu neposredno će upoznavati svoje sunarodnjake u svim njihovim potrebama. Prvo će zapaziti slabo vjersko znanje, osiromašenje i raspad obiteljskih zadruga i veliku nepismenost. Naročito su ga brinuli mladi bračnih parovi, koji stupa u novi život s velikom odgovornošću za ova pokoljenja, ali posve nespremni. Stoga će mu prva briga biti da im da u ruke knjigu, koja će ih poučiti u svim važnijim stvarima, koje se tiču budućeg zajedničkog života i zadaća koje imaju prema svome rodu i Crkvi. Puno godina je on promatrao i skupljao sve što će mu biti potrebno u velikom preporodnom radu. Puno je čitao, putovao i skupljao iskustva drugih naroda, a naročito svoga matičnog hrvatskog naroda. Budno je pratio Ilirski preporod, preporod Čeha i Slovaka, a naročito Srba u Ugarskoj, kao i onih u Srbiji. Smatrao je da je zadnji čas da se nešto

valjano učini, pa stoga nije čudo da je upadao u utopije i iluzije panslavizma, austroslavizma i jugoslavizma. Stoga su njegove vizije »natopljene« zanosima i emocijama svih vrsta

Antunović je djelovao među Hrvatima u Ugarskoj, dakle na periferiji hrvatskog etnikuma. On je dobro znao da takovih »periferija« ima još u Boki, Bosni, Dalmaciji i Istri. Stoga s njima stupa u kontakte, kako bi uskladio svoj nacionalni rad ne samo

središnjicom u Zagrebu, nego i sa svim »periferijama«. U Bosni djeluju Ilirci *Petar Jukić*, i *Grga Martić*. Naročito su za dojeni Ilirizmom mladi bosanski franjevci i njihovi bogoslovi. Stoga

moraju napustiti Đakovo kao mjesto studija, jer *Strossmayer* na njih negativno djeluje, pa ih premještaju u Ugarsku i razmještaju po mađarskim bogoslovijama, kako ih na jednom mjestu ne bi bilo previše, ali oni ubrzo bježe iz Mađarske. U Dalmaciji djeluje svećenik *Miho Pavlinović* u istom ilirskom duhu. Traži uvođenje hrvatskog jezika u škole, prvi progovara na hrvatskom u Dalmatinskom saboru i traži pripojenje Dalmacije Hrvatskoj. Puno piše i brani hrvatska prava. U Kotoru među Hrvatima ima svjesnih iliraca. Traže svoja prava. U Istri biskup *Dobrila* neustrašivo brani hrvatsko pravo na hrvatski jezik u Crkvi i školama. Godine 1870. pokreće hrvatske novine »Naša sloga«, a iste te godine i Antunović pokreće svoje novine, a nešto kasnije i Vilu.

BAUK ZVANI PANSLAVIZAM: Sa svim ovim ljudima, a naročito sa *Strossmayerom*, povezan je Antunović, s njima se dopisuje i surađuje. Ta suradnja je naročito pojačana kada je dobila i završnu podlogu u Hrvatsko-ugarskoj nagodbi 1867. godine. Sve su to bili crkveni

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

ljudi. Inače su već imali dovoljno problema s vlastima svih vrsta, koji su morali paziti na zakonske odredbe, da ih ne bi omeleli u vjerskom i nacionalnom preporodu. Sve ovo jasno govori kojem narodu je pripadao Antunović i njegovi Bunjevci i Šokci. Iz konteksta nekog dijela ili naročitih okolnosti, posebnih izričaja, kao što su Slaveni, Bunjevci, Šokci, Raci mogu se izvući netočni i zlonamjerni zaključci. Ponekada su se ti narodni preporoditelji morali služiti i mudrošću, pa i lukavstvom, jer su na njih pomno vrebali mnogi uhode, različitih agitatori centralni sila, bilo državni ili crkveni. Razbijeni Hrvati, pa i ostali Slaveni, pod različitim stranim okupacijama, teško su mogli napraviti zajednički nacionalni program. Panslavizam je bio bauk i za Beč i za Peštu. Velika Ilirija *Ljudevita Gaja* bila je prava mora za Beč, Peštu i Italiju, a ni Turcima nije bila po volji. Stoga je Beč zabranio ilirsko ime, ilirske novine, ilirski jezik, pa su se jednostavno zvali naš jezik, naše novine itd. Čak im je draži bio naziv hrvatski jezik, hrvatske novine itd.

Tijekom devetnaestoga stoljeća događale su se zamašne stvari, koje će značajno utjecati na daljnji razvoj u mnogim državama i pokrajinama i pokretima. Počelo je s Prvim srpskim ustankom 1804. godine, pa ubrzo dolazi i drugi. To ne odgovara Turcima, ali odgovara Beču i Rusiji. U Beču hrvatski mladi intelektualci započinju nacionalni i kulturni preporod Hrvata pod imenom Ilirskog preporoda imajući u vidu sve južnoslavenske narode, ali Srbi, osim nekih, nisu za to imali sluha, jer su imali svoju piemontsku fantaziju. Dolazi i revolucionarna 1848. godina, pa apsolutizam i tek onda nekakvo smirenje, ali ne i trajan mir. Berlinski kongres 1878. godine nešto rješava, ali daje protektorat Beču nad Bosnom, što će biti stalan izvor sukoba. U takovom stoljeću Antunovićev bunt je opravdan a preporod ima najvišu ocjenu.

Kako je umirao moj narod (24.)

Minirana crkva u Novim Banovcima

Nakon Neština i Erdevika minirana je crkva u još jednom srijemskom selu. Naime, 9. prosinca 1992. godine oko četiri sata izjutra, dvije jake eksplozije probudile su mještane Novih Banovaca, srijemskog sela nedaleko Beograda. U župnu crkvu Rođenja Blažene djevice Marije barbari su podmetnuli razorni eksploziv, a okolo kante s benzinom s namjerom da bukne požar. Srećom, benzin se nije zapalio, te je tako izbjegnuta još veća šteta, koja je i inače ogromna!

Slika s lica mjesta je užasna: krater od eksplozije između oltara i ambona; skoro posve su razrušeni oltari, krstionica i harmonij, orgulje nešto manje, dvije trećine glavnih vrata je zdrobljeno. Vrata na sakristiji su odvaljena, a sama sakristija je manje oštećena. Tabernakul je neoštećen i nedirnut. Sva su stakla izbačena, a krov – »biber«¹ crijep – pretežno poremećen, a djelomično spao.

POSPJEŠIVANJE PROCESA ISELJENJA: Crkva u Novim Banovcima stara je dvije stotine i pedeset godina i vrijedan je kulturno-historijski spomenik. Kako su katoličke crkve u Vojvodini često izložene ovakvim ili sličnim napadima, namjera napadača je jasna: psihološki pritisak i stvaranje atmosfere opće nesigurnosti, kako bi se pospješio proces iseljavanja, a s druge strane uništili tragovi opstojnosti Hrvata na ovim prostorima, jer im je povijest usko povezana s crkvom. Postavlja se pitanje da li se ovi učestali napadi i sknavljenja naših spomenika i kulture izvođe organizirano i koordinirano iz nekog centra, ili napade izvode lokalni barbari »spontano«²?

POPIS ODSSELJENIH OBITELJI IZ ŽUPE NOVI BANOVCI: 1. Ivo Mišćević, četiri člana obitelji, 2. Zlatko Asali, dva člana obitelji, 3. Seja Asali, dva

Pismo biskupa mons. Ćirila Kosa

Njegova Svetost gospodin Pavle, patrijarh Srpske pravoslavne crkve – Vaša Svetosti, sinoć sam na ekranu vidio Vašu Svetost s porukom o svetoj liturgiji na današnji dan, prema zajedničkom dogovoru u Zurichu, za mir u Bosni i Hercegovini, kao i na svim drugim područjima blokade, nasilja, etničkog čišćenja, itd. I naša biskupija danas na istu nakanu moli. Izvješćujem Vašu Svetost i o nemilom događaju poslije toga sastanka. Dne 9. prosinca, minirana je katolička crkva u Novim Banovcima iznutra. Crkva je teško oštećena u svojem inventaru, krovu, kao da je pala bomba. Hoće li nadležni pronaći krivca, da ne kažem zločinca, pokazat će vrijeme. Nadalje, stižu glasine da je u planu rušenje katoličke crkve i samostana u Vukovaru. Tamo će budućnost pokazati da li se doista radi o takvom planu ili o netočnim informacijama. I konačno, u Baranji imamo 17 okupiranih župa u koje se nije vratio ni jedan prognanik, a ni jedan svećenik. Preostali mali dio vjernika slavit će Božić u okolnostima prvog Božića. U Osijek je službeno pozvan jedan svećenik i za to zamoljen episkop gospodin Lukijan. Nije mi poznato njegovo stanovište, ali mi je poznato da su javni mediji Baranje tu ponudu izrugali i smatraju nekom političkom gestom. A takav povrat je zahtijevan u Zurichu, i za povrat prognanika i svećenika danas molimo. Pozdravlja Vas u Gospodinu odani i za Vaše zalaganje dobrostivosti i čovjekoljublja Krista Isusa zahvaljuje: Ćiril Kos, biskup đakovački i srijemski.

Đakovo, 23.12.1992.

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

člana obitelji, 4. Nikola Mišćević, sedam članova obitelji, 5. Vlado Panić, tri člana obitelji, 6. Đuro Marić, četiri člana obitelji, 7. Mirko Belokapa, sedam članova obitelji, 8. Stjepan Pek, četiri člana obitelji, 9. Marija Spaić, dva člana obitelji, 10. Miroslav Grbač, pet članova obitelji, 11. Martin Kelj, četiri člana obitelji, 12. Zdravko Kriška, tri člana obitelji, 13. Alojz Liščak, šest članova obitelji, 14. Franjo Pek, jedan član obitelji, 15. Vinko Konjević, četiri člana obitelji, 16. Darinka Berta, tri člana obitelji, 17. Zlatko Belada, jedan član obitelji, 18. Stanko Pinkl, šest članova obitelji, 19. Josip Pinkle, šest članova obitelji, 20. Miroslav Pinkle, četiri člana obitelji, 21. Zdravko Pek, jedan član obitelji, 22. Đuro Pek, tri člana obitelji, 23. Mile Pek, dva člana obitelji, 24. Zvonko Pek, četiri člana obitelji, 25. Andrija Kriška, četiri člana obitelji, 26. Mirko Jelanić, pet članova obitelji, 27. Aca Jelanić, četiri člana obitelji, 28. Luka Hakač, šest članova obitelji, 29. Ivan Nater, pet članova obitelji, 30. Pavao Štimac, četiri člana obitelji, 31. Pero Kelj, dva člana obitelji, 32. Vlado Kelj, tri člana obitelji, 33. Aleksa Brkić, dva člana obitelji, 34. Antun Marić, četiri člana obitelji, 35. Antun Mišćević, četiri člana obitelji, 36. Stjepan Pinc, šest članova obitelji, 37. Ivan Murat, dva člana obitelji, 38. Goran Mevželj, četiri člana obitelji.

Sve obitelji su se odselile u Republiku Hrvatsku osim obitelji Mišćević (Njemačka) i Berta (Austrija). U župi Novi Banovci ima sigurno još odseljenih obitelji ili pojedinaca koji nisu ni evidentirani, jer su živjeli u svojoj anonimnosti, pa kao takvi nisu se ni javili mjesnom župniku.

Mogući pravci razvitka kulturne politike hrvatske nacionalne zajednice u Srijemu (II. dio)

Živi hrvatski duh

*Kad god su nastupala loša vremena za Hrvate, jedino utočište bila je Crkva * Zbog toga su pojedini svećenici trpjeli progone, jer je bilo očito da Crkva nije skrbila samo o vjerskim potrebama svojih župljana, nego i o kulturnim, obrazovnim, socijalnim, pa i političkim*

Piše: Vladimir Bošnjak, član HNV-a

Nitko još nije službeno i temeljito »popisivao« Hrvate u Srijemu nakon 1995. godine i posljednjeg vala iseljavanja s tog prostora. Vjerujem da će to biti uskoro učinjeno putem nekog od radnih tijela HNV-a, pa ćemo se moći prema tim rezultatima nadalje ravnati, no, ovaj puta koristim vlastito iskustvo, kao i podatke koji se mogu dobiti u pojedinim župama.

Intelektualna elita živi u gradskim sredinama. Najviše, dakako, u Beogradu, ali onda i u Novom Sadu i Srijemskoj Mitrovici. Potencijal u gradovima je veliki, naime, radi se o sveučilišnim profesorima, liječnicima, novinarima, umjetnicima, kao i o jednom broju ljudi iz svijeta gospodarstva i privatnog poduzetništva. U seoskim sredinama se, u pravilu, većina Hrvata bavi poljodjelstvom, uz također jedan broj privatnih poduzetnika iz drugih područja gospodarstva. Moja je procjena da ima oko 50 tisuća Hrvata zainteresiranih za svoju opstojnost i njegovanje vlastite kulture, a sve u cilju očuvanja identiteta. Naravno, svaka sredina ima svoje autentične potrebe, ali gledajući ovo područje kao cjelinu, potencijal postoji i vrlo je velik.

OSEBUJNOST

POJEDINI

SREDINA: Već iz popisa kulturnih udruga vidi se očiti nesrazmjer između mjesta s »viškom« intelektualaca i mjesta s bogatom tradicijom. Primjerice, u Beogradu odavna nema niti jedne hrvatske udruge, a pedesetak kilometara na sjever, u Slankamenu, postoji hrvatsko društvo koje djeluje u kontinuitetu već 102 godine. I ostale udruge su također u seoskim sredinama, izuzimajući

Mitrovicu. Međutim, mnogi Hrvati iz gradova su aktivno sudjelovali u radu »seoskih« udruga iz više razloga. Navest ću samo dva: jedan broj intelektualaca, ili uopće ljudi koji žive u gradovima, podrijetlom su iz srijemskih sela, te su vezani za njih zavičajnim vezama. I drugo, nije toliko upadljivo angažirati se u nekom hrvatskom društvu u »provinciji«, jer te tamo ne može vidjeti šef ili kolega s posla. U selima je hrvatski duh uvijek bio živ i razvijao se koliko su prilike dopuštale, i nikada se nije potpuno zatomio. Naravno, do 1991. godine bilo je nekoliko mjesta s hrvatskom većinom (Slankamen, Hrtkovci, Kukujevci,...), pa nije čudo što su se upravo u tim mjestima najviše sačuvali običaji, nošnje i živa hrvatska riječ. Na žalost, od svih većinskih hrvatskih mjesta, danas još jedino Slankamen slovi za organizirano hrvatsko mjesto, premda ni u njemu Hrvati nisu

više većinska nacionalna zajednica. Riječju, grad mora učiti od sela što je to hrvatski duh, a selo mora koristiti grad kao intelektualnu bazu za daljnje napredovanje.

POVEZANOST S CRKVOM: Kad god su nastupala loša vremena za Hrvate, jedino utočište bila je Crkva. Zbog toga su pojedini svećenici trpjeli progone, jer je bilo očito da Crkva nije skrbila samo o vjerskim potrebama svojih župljana, nego i o kulturnim, obrazovnim, socijalnim, pa i političkim. O tome da je sačuvala nacionalni identitet svog naroda ne treba ni govoriti. Zato je Crkva neodvojivi dio hrvatskog duha u Srijemu, pogotovu zato što je Srijem dio Đakovačko-srijemske biskupije, čije je sjedište u Đakovu, dakle u matičnoj nam domovini. Imajući to u vidu, jasno je da postoji već vrlo organizirana zajednica vjernika, ali i ne samo vjernika, koja preko Crkve zadovoljava i jedan dio svojih kulturnih potreba.

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

Blagdan je

Uskrsa pred

nama, pa je i

život ispred

nas.

Isusov Uskrs

ćemo

proslaviti,

jer nam i naš

dolazi u susret

Proslava najvećeg blagdana

Uskrs

Svi se spremamo na proslavu najvećeg blagdana s najdubljom porukom – Uskrs. Ako itko, svećenik tih dana ne samo što je u crkvi i u liturgiji do kraja prisutan, nego mora uranjati u najdublje misli teologije i molitve da bi bio autentičan svjedok tog čudesnog događaja novoga života koji se dogodio Isusovim Uskrsnućem, a nama je ponuđen u vjeri kao put našeg vlastitog ustajanja iz ovog sivila prema nečemu što je stvarna vrednota i neuništiva budućnost. Svi se mi, svećenici, služimo teologijom, meditacijom i molitvom da bismo što dublje proživjeli ove dane. Dozvolite da s vama, dragi čitatelji, podijelim ono što sam ja ovih dana »pabirčio« po duhovnoj literaturi da bih i sam bolje doživio, a i lakše prenio uskrsnu poruku. Evo što sam našao:

Blagdan je Uskrsa pred nama, pa je i život ispred nas. Isusov Uskrs ćemo proslaviti, jer nam i naš dolazi u susret. Znam, teško je bolesnika, patnika, vojnika, ranjenika i prognanika uvjeriti da je Uskrs tu, pred vratima, da će sve biti drugačije i da život više nema kraja. Patnja često zatvori ljudsko srce, a čovjeka ostavlja kao u grobu, nemoćnog da vjeruje u život. Patnja zna odbijati svaku pomoć, svaku nadu, svaku riječ.

NADA NIKAD NE UMIRE: Nakon lijepo provedenih godina svi se mi prije ili kasnije nademo na uzmagu. Dolaze trenuci razočaranja kada se prijatelji razdvoje, kada se brak razbije, kada se dom i obitelj razdijele, kada te napusti najdraža osoba, kada djeca odrastu i odu, posao se mora napustiti i poći u mirovinu. Dođu dani kada se raspe novac, kada odijelo postaje pohabano, kada su kosti teške i kada se glava prigiba prema zemlji. Dođu dani jeseni, kada je teško nositi vlastiti život. Tada odlazi-

mo, bježimo od sebe, tad se izgubimo od središta života. Dok smo bili mladi, kada nas je radovalo sunce, i kad smo trčali proljetnim raspjevanim livadama, sve je bilo naše i vjerovali smo da ćemo graditi drugačiji svijet nego naši roditelji i djedovi. A onda dođe dan kada ptice i laste odlaze, kada priznajemo: mi smo se nadali, ali sve je drugačije završilo.

To je trenutak kada je Bog blizu, kada hoda za nama da nas stigne na bijegu od života, kada nam prilazi iza leđa da ga jedva primijetimo, kad nas nađe umorna na jastuku, teška za stolom bez teka i volje za jelom, kad nas prihvati za ruku razočarana, zagleda nam se u oči i zove da se vratimo. Povratka nema, tako misle ljudi. Ne možeš se vratiti u mladost, ne možeš opet iznova početi brak, ne možeš vratiti djecu na ognjište, kako opet započeti posao? Zar se može vratiti zdravlje u neizlječivoj bolesti, zar se mogu smanjiti godine, promijeniti društvo, zaustaviti ratovi? Nada je na umoru, jer ljudi misle zemaljski. A nada je božanska, vječna, duhovna. Čim malo pogledaš prema gore, podigneš oči, nada ti se već smiješi, dolazi ti ususret, grli te, uzima na ruke i nosi u nepoznato. Nada nikad ne umire. Ona vječito uskrsava. Naći ćeš je uvijek iza tugom ispunjenog plača, iza gubitka, iza neprospavane noći, iza razgovora koji te duboko ranio, iza izgubljene utakmice, pokraj spaljenog doma, na kraju prognaničkog puta. Nada je tamo gdje je nema, tamo gdje je nikako ne možeš zemaljski naći, tamo gdje je sve izgubljeno.

NISMO SAMI: Iza prvog dana Uskrsa je Uskrsni ponedjeljak koji se obično naziva ponedjeljak odlaska u Emaus. Evanđelist Luka nas naime izvještava da su dvojica učenika otišla iz Jeruzalema ra-

zočarana što je Isus umro i nije ispunio njihova očekivanja i nade. On je bio velik, kažu oni, prorok, silan na djelu, liječio je sve bolesti i nemoći, oživljavao je mrtvace i vraćao ih majkama, govorio kako nitko govorio nije, iz njega je izlazila sila koja je sve liječila. On je pokazao da ima vlast nad prirodom, bolestima, smrću, krivicama i beznadima. A sad je mrtav, treći dan u grobu, kažu oni. I upravo na grobu njihovih nada Isus ih živ, uskrsli, nov, susreće. Odlazi s njima u gostionicu gdje im znakom euharistije očituje svoju prisutnost, tako da se oni vraćaju natrag u Jeruzalem i započinju novi život. Ono što ne mogu ljudi, može Bog. Uskrsnuće nije ljudski, nego Božji čin.

Na putovima života nismo sami, jer je Bog s nama. On nas prati šireći ruke iza nas kao majka za djetetom. On nas štiti i nadahnjuje mislima na povratak kući. Nismo izgubljeni, iako je sve oko nas u svemiru hladno. Na ovom je planetu toplo, ovdje stanuje s nama svemogućí Bog koji u rukama drži svaki detalj svemira i našeg života. On nas zove da se vratimo u središte svoga srca, da mu uputimo riječ povjerenja i da očekujemo preobražaj svoga života. Ništa nije izgubljeno. Uvijek se možemo vratiti, uvijek možemo doći kući, jer nas Otac čeka. Nebo je tu i zove nas. Naše srce i naše tijelo zovu nas da pođemo na izvore uskrsnuća, mira. Ljudi oko nas vape da im dovedemo Isusa iz Nazareta, kako bi dokinuli njihovu patnju i darovali im izvor novog svjetla, nadu, život bez ugrožavanja.

Opet je čovječanstvo jedna obitelj oko stola svoga Oca. Zemlja je ponovno poprište čovjekoljubivo sti.

Možda se koji puta i mi udaljavamo od Boga, u bijegu od Crkve, više ne vjerujemo i ne molimo. Razlozi su nam često skriveni a ipak poznati. Svatko od nas ima razloga da se udalji od Boga. Pa ipak, samo povratak Bogu donosi život. On nas neprestano čeka. Tek u tom susretu – susretu povratka – je Uskrs. Neka je sretan!

U HKC »Bunjevačko kolo«

Sjećanje na Stipana Šabića

Spomen na obljetnicu smrti slikara i likovnog pedagoga *Stipana Šabića* (1928.-2003.) održan je 1. travnja u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Nakon što je u znak sjećanja održana sveta misa u subotičkoj Crkvi svetoga Roka i posjeta grobu ovoga umjetnika, u HKC »Bunjevačko kolo« otvorena je izložba slika Stipana Šabića. Brojnu publiku, koja je do posljednjeg mjesta ispunila Svečanu salu, kao i organizatore i udovu *Justinu Šabić*, pozdravio je predsjednik Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« *Josip Horvat*.

DUHOVNI VELIKAN: »Ova izložba spremala se održati za života Stipana Šabića, a sada smo uspjeli ono što smo namjeravali prije nego ga vječnost ponesu. Duhovni velikani nikada se ne gase i ne umiru. Istakao bih dvije stvari koje je Stipan Šabić nosio u sebi, uz mnoge druge koje isto zaslužuju pažnju. Jedna je njegova želja da razvije ono što je primio na dar. Pomagao je drugima raditi i otkrivao je talente. Drugo je njegova umjetnost. Ovaj spomen tugom je prekrit, ali ponosom uzdignut«, rekao je među ostalim *mr. Andrija Kopilović* na otvaranju izložbe istaknuvši potom da je Stipan Šabić ostavštinom podario veliki fond slika Katoličkom institutu »Ivan Antunović« u okviru kojega je ustanovljena nagrada »Stipan Šabić« za ostvarenja na području likovne umjetnosti.

STVARALAC I LIKOVNI PEDAGOG: »Prije četrdeset i pet godina počeo sam raditi u Gradskom muzeju Subotica. Znao sam za ime Stipana Šabića. U to doba ljudi su se umjetnošću bavili na drugi način. Danas se prvo pita kome će se slika prodati, a nekada se mislilo da se slikanjem čini nešto, što je sazvučje između čovjeka i likovne umjetnosti. Uvijek stavljam u prvi plan višedecenijski aktivitet Stipana Šabića, jer mnogi su se zbog tog aktiviteta odlučili za likovno stvaranje

laštvo«, rekao je povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*, nakon čega je govorio o događaju, kada Stipan Šabić s prijateljima 17. rujna 1961. godine, kao s grupom šestorice »izlazi u pejzaž« u Tavankutu radi slikanja predjela i ljudi, nakon čega je 10. ožujka 1962., isto u Tavankutu otvorena izložba koja je bila početni međaš »tavankutske likovne prepoznatljivosti«. O Šabićevim slikama *Bela Duranci* je rekao: »To je pastelna prašina, kolorit koji liči na šapat«.

Izložbu je pratio katalog u izdanju

Katoličkog instituta »Ivan Antunović« u kojemu među drugim autorima tekstova povjesničarka umjetnosti *Olga Šram* bilježi i sljedeće: »Kao posebno istančani izdvajaju se njegovi lirski zapisi – motivi mjeseca, granja. Također, malobrojne apstraktne slike, realizirane kao promišljene estetske kompozicije skladnih formi i tonaliteta, očituju tu posebnu Šabićevu poetiku. Najčešće je radio na crnom papiru čija podloga djelomično izbija između titravih, gusto isprepletenih višebojnih linija i daje dominantan tamni ton većini njegovih slika. Ugođaj sumraka i noći metafora je zamiranja i svršetka, dodatni element koji određuje ilustriranu temu i potencira autorovu često tužno i sjetno intoniranu poruku«.

U okviru spomena prikazan je film o Stipanu Šabiću koji snimio *Rajko Ljubić*. Film je izvrstan portret umjetnika, u kojemu pokraj prikazanog dokumentarnog materijala Stipan Šabić govori o svom radu i djelu.

Z. S.

Iz pastoralnog kalendara

Na Sveti Petak 9. travnja na Kalvariji u Subotici održat će se križni put u 9 sati na mađarskom jeziku, a u 10

sati na hrvatskom jeziku, dok je na Uskršni ponedjeljak 12. travnja u 16 sati prienos milosnog lika na Bunarić i sveta misa.

Dramska sekcija u Bačkom Bregu počela s radom

Ovih je dana počela s radom dramska sekcija Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega. Predsjedništvo i članovi društva prošle su godine odlučili osnovati nove sekcije, među ostalim i dramsku, a nedavno se ova ideja i realizirala. Glumci amateri rade na kazališnom komadu u jednom činu na dijalektu Šokaca iz Bačkog Brega »Dida Tomin jid« Ante Jakšića, književnika rodom iz Bačkog Brega. Kazališni komad bit će promoviran na književnoj večeri posvećenoj Anti Jakšiću. Dramska sekcija još uvijek poziva sve zainteresirane osobe bilo kojeg uzrasta koji se žele amaterski baviti glumom da se prijave u prostorijama društva.

Uspjesi dječjeg zbora iz Lemeša

Pod pokroviteljstvom HKUD »Stipan Knezi Šimeta« u Lemešu od 2000. godine djeluje i dječji zbor pod ravnateljstvom Marite Topić profesora muzike. Neveliki zbor po broju članova, dvadesetak raspjevanih glasova, velik je po imenu koje nosi »Silvester Hajnal« i po postignutim rezultatima: I mjesto na republičkom takmičenju u Vršcu 2002. godine i brončana diploma na međunarodnom takmičenju zborova održanom u Budimpešti 2003. godine u kategoriji dječjih zborova. Nedavno je adresu zbora stigao poziv organizacije Musica Mundi i Fondacije Interkultur iz Bremenna u Njemačkoj, gdje će se u periodu od 8. do 18. srpnja održati Međunarodno takmičenje zborova u dvadeset i sedam kategorija na kojemu bi uz oko četiri stotine zborova iz cijelog svijeta trebali nastupiti i lemeški mališani s obradama starih bunjevačkih pjesama.

Predavanje dr. Pozaića u HKC »Bunjevačko kolo«

Organizaciji Hrvatskog akademskog društva u HKC »Bunjevačko kolo« 16. travnja s početkom u 19 sati dr. Valentin Pozaić održat će predavanje »Moralni aspekti kloniranja«. Dr. Valentin Pozaić rođen je 1945. godine u Selnici kod Marije Bistrice. Gimnaziju polazi u sjemeništu u Zagrebu, te poslije mature ulazi u Družbu Isusovu. Filozofiju i teologiju studira na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Godine 1973., zaređen je za svećenika. Studij nastavlja na Papinskom sveučilištu »Gregoriana« u Rimu, gdje postiže magisterij iz moralne teologije. Na »Gregoriani« godine 1984., brani disertaciju »Eutanazija u crkvenoj nauci i suvremenoj teološko-moralnoj raspravi«. Dr. Valentin Pozaić profesor je moralne teologije na Teološkom studiju Filozofsko-teološkog instituta Družbe Isusove i Filozofskog fakulteta Družbe Isusove u Zagrebu, a profesor gost za pitanja bioetike na Papinskom sveučilištu »Gregoriana« u Rimu.

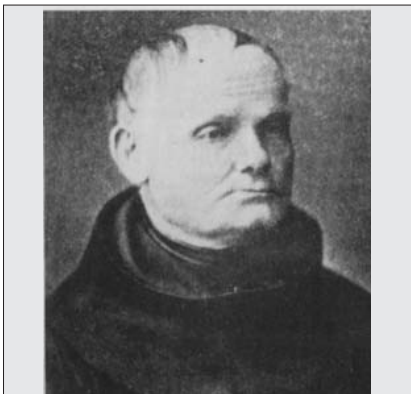
Remek-djela hrvatske renesanse u Francuskoj

U dvoranama kraljevskoga dvorca Ecoen kraj Pariza od 7. travnja do 12. srpnja otvorena je izložba »Renesansa u Hrvatskoj«. Svjetska publika upoznat će renesansno kiparstvo, slikarstvo, minijaturu, crtež i medalje cijeloga niza hrvatskih umjetnika koji su stvarali ne samo u Dalmaciji ili kontinentalnom dijelu države, nego i diljem Europe, često pod stranim imenima. Izložba neće biti analitički pregled stvaralaštva, nego odabir vrhunskih djela primjerice

Francesca Laurane, Ivana Duknovića, Julija Klovića, Andrije Medulića, Jurja Čulinovića. Nadareni umjetnici svoju su majstorsku umješnost stavljali u službu talijanskih, francuskih i drugih mecena. Zvali su ih Schiavone, sinonimom za Dalmatince koji su odlazili na školovanje u inozemstvo. Njihova djela sad se čuvaju i u talijanskim i francuskim zbirkama. Posjetitelji izložbe će se posredstvom fotografija i kataloga upoznati i s graditeljskim remek-djelom nastalim prije pet stotina godina, kojemu su se možda divili kao turisti ili će to tek poželjeti kada ugledaju prizor glavnog trga istarskog gradića Sv. Vincent ili Savićenta kako ga Istrani zovu. Pored izloženih djela hrvatskih majstora, fotografijama će biti predstavljeni sljedeći spomenici arhitekture: Šibenska katedrala (na slici), kapela Ursini Trogir, dubrovački Knežev dvor i palača Sponza, palača Tome Stjepovića, ljetnikovac Gundulić u Gružu, ljetnikovac na Šipanu, Gradska loža Šibenik, mala palača Arneri i zvonik katedrale u Korčuli, dubrovačke zidine, Porta Terra Ferme u Zadru, tvrđava Nehaj u Senju, utvrde Zagrebačke katedrale, Veliki Tabor, te spomenuta jedinstvena urbana cjelina trga u istarskom Sv. Vincentu.

Kajo Andrija Adžić

Kajo Andrija Adžić, vjerski pisac i kulturni poslenik rođen je u Pleternici kod Slavonske Požege 19. siječnja 1805., a preminuo je u Slavonskoj Požegi 1. prosinca 1892. godine. Nakon osnovnog školovanja u rodnom mjestu, polazio je gimnaziju u Zagrebu i Slavonskoj Požegi. Godine 1823., postao je član franjevačke provincije Sv. Ivana Kapistrana. Filozofsku i teološku izobrazbu stekao je u franjevačkim učilištima u Našicama i Baji, te na Sveučilištu u Budimpešti. Predavao je moralno i pastoralno bogoslovlje na franjevačkim bogoslovnim školama u Mohaču (1831. -1832.), i Vukovaru (1832. -1845.). Obavljao je upravne crkvene službe: bio je župnik i samostanski starješina u Vukovaru (1839. -1845.), a u više navrata je bio gvardijan u Slavonskoj Požegi, dok je generalni vizitator svoje provincije 1866. godine.

Kajo Adžić se kao pristaša iliraca pridružio hrvatskom preporodnom pokretu. Dosisivao se s *Lj. Gajem*, *V. Babukićem*, *I. Kukuljevićem Sakcinskim*, a poslije i s *J. J. Strossmayerom* i *F. Račkim*. Zapažanja o društvenom, kulturnom, privrednom i vjerskom životu u Slavoniji objavljivao je u listu »Slavonac« (1863.). Priredio je i objavio »Štijenja i Evanđelja«, prvi lekcionar na hrvatskom jeziku u kojem su upotrijebljeni dijakritički znakovi. Prvo izdanje (1851.) pisao je ikavicom, a u drugom (1865.) prihvatio je ijekavski govor radi jedinstva književnog jezika. Preveo je teološki priručnik *Josepha Stapfa* »Epitome theologiae moralis« i objavio ga u dva sveska pod naslovom »Sastav bogoslovja delorednog« (1847.). Sakupljao je građu iz domaće kulturne i crkvene prošlosti i mnogo radio na uređenju arhiva franjevačkog samostana u S. Požegi.

PONEDJELJAK, 12. 4. 2004.

► Narodno kazalište Subotica:

H. Ibzen »Heda Gabler« komorna scena u 19 i 30 sati

► Bajmok: Otvaranje Međunarodne izložbe rukotvorina i

kolekcionarstva u prostorijama OŠ »Vuk Karadžić«.

UTORAK, 13. 4. 2004.

► Narodno kazalište Subotica:

Masteroff-Kander-Ebb »Cabaret« scena Jadran u 19 i 30 sati

► SNP Novi Sad:

»KLM ogledalo« projekt umjetničke radionice Jedro,

komorna scena u 19 i 30 sati

► HNK Osijek:

Gaetan Donizetti »Ljubavni napitak« komična opera u 19 sati

► Dječje kazalište Subotica: »Mačor u čizmama« u 17 sati

SRIJEDA, 14. 4. 2004.

► Narodno kazalište Subotica:

K. Donev »Avion bjegunac« komorna scena u 19 i 30 sati

► SNP Novi Sad:

E. Bond »Nigdje nikog nemam« scena Pera Dobrinović u 19 i 30

»KLM ogledalo« projekt umjetničke radionice Jedro,

komorna scena u 19 i 30 sati

► Narodno kazalište Sombor: B. Nušić »Sumnjivo lice« u 20 sati

► HNK Osijek: P. Budak »Testament« u 19 sati

ČETVRTAK, 15. 4. 2004.

► Narodno kazalište Subotica:

Masteroff-Kander-Ebb »Cabaret« scena Jadran u 19 i 30 sati

► SNP Novi Sad: E. Bond »Nigdje nikog nemam«

scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

E. Walsh »Disko svinje« komorna scena u 20 i 30 sati

► Narodno kazalište Sombor: O. Bogaev »Mrtve uše« u 20 sati

► HNK Osijek: B. Friel »Očevi i sinovi«,

gostovanje HNK Zagreb u 19 sati

► Dječje kazalište Subotica: »Csipkerózsika« u 17 sati

Ana Lederer teatrologinja i autorica knjige
»Redatelj Tito Strozzi«

Hiperaktivnost na tragu očevih stopa

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Razgovor s povodom

Ana Lederer rođena Šarčević kćer je čuvenog kazališnog redatelja Petra Šarčevića i kako to obično biva genetskim usmjerenjem odabrala je teatarsku znanost za svoje profesionalno životno usmjerenje. Diplomirala je komparativnu književnost i ruski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1987.), magistrirala je s temom Dramski rad Ivana Raso (1992.), a doktorsku disertaciju je obranila sa temom Redateljski opus Tita Strozija u kontekstu redateljskih poetika (2001.) sve na istom fakultetu. Od 1991. godine do 1999. radila je kao znanstvena novakinja u Zavodu za književnost Filozofskog fakulteta, a potom se zapošljava u Odsjeku za povijest hrvatskog kazališta Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, u kojem je i danas profesionalna angažirana. Knjiga »Redatelj Tito Strozzi« je njezina treća knjiga nakon prvijenca »Dobre slučajnosti« objavljenog 1994. godine i monografije »Ivan Raos« (1998.)

Iako živite i radite gotovo cijeli svoj život u Zagrebu vaši korijeni pripadaju ipak Subotici.

Uvijek s ponosom naglašavam kako sam rođena u Subotici u kojoj sam istina živjela svega prve dvije godine, dok roditelji nisu dobili stan u Zagrebu, ali obzirom da je moj tata Petar Šarčević, bački Hrvat na što je uvijek bio ponosit, nakon studija prava i kazališne režije ostao u Zagrebu njemu je izuzetno bilo važno da se sestra i ja rodimo baš u Subotici, što se zahvaljujući njegovoj dosljednosti i dogodilo. Baka i djed su do 1978. godine živjeli u Subotici tako da sam svako ljeto za vrijeme školskih ferija provodila u rodnom gradu na sjeveru Bačke. Nažalost od 1989. godine nisam bila u Subotici, u kojoj još imam jednu očevu sestričinu, gospođu Elizabetu Sineš, koja mi je nedavno bila u posjetu.

Koliko je genetika »kriva« za odabir vašeg životnog poziva i kazališnim daskama kojima je tata i redatelj Petar Šarčević posvetio cijeli svoj život?

Uzmemo li u obzir gensku teoriju koja da nas pokriva sve i više se ne mora detektirati što je čiji podrijetla, onda je očito kako je moje genetsko nasljedstvo očito. Od malena sam bila kazališno dijete i moji su me roditelji već zarana odredili u budućoj profesiji. Ali željela bih naglasiti kako glede kazališta nikada nisam željela biti ni glumica, ni redateljica, niti dramaturg, već sam se oduvijek jedino željela baviti komparativnom književnošću odnosno teatrologijom. Utjecaj mog oca bio je iznimno velik jer je okruženje u kojem sam se oduvijek nalazila

konačno odredilo moj životno-profesionalni izbor.

Zaposleni ste u Odsjeku za povijest hrvatskog kazališta.

Odsjek za povijest hrvatskog kazališta HAZU posjeduje izuzetno vrijednu i važnu muzejsko-kazališnu zbirku, ono je na neki način centralno mjesto u kojem se čuva sve što je vezano uz povijest hrvatskog kazališta. Za teatrologa i povjesničara kazališta mislim kako je to jedno gotovo idealno mjesto. Kako u našem poslu postoji stupnjevanje tijekom godina istraživačkog rada, uskoro bih trebala biti izabrana u zvanje znanstvenog suradnika, što je inače adekvatno mjestu docenta na fakultetu.

Vaša posljednja, treća po redu, knjiga u biti je plod obranjene doktorske disertacije u kojoj ste opsežno obradili redateljski opus velikana hrvatskog teatra Tita Strozija.

U knjizi »Redatelj Tito Strozzi« pokušavam rekonstruirati teatrologijskom metodom Strozijev redateljski rad za kojeg smatram kako je jedan od stilotvornih u hrvatskoj kazališnoj povijesti. To je studija koja obuhvaća 500 stranica i na njoj sam radila pune tri godine jer, podsjećam, riječ je o autoru iza koga je 50 godina kazališnoga rada, između ostaloga i 300 kazališnih režija u dramskoj ili opernoj formi.

Što pripremate u nastavku vašeg književnog opusa?

U radnoj pripremi su još dvije knjige. Portreti hrvatskih dramskih pisaca pod naslovom »Ključ za kazalište« izaći će u nakladi Matice Hrvatske Osijek, a knjiga koju trenutno pišem i trebala bi se pojaviti do kraja godine bavi se tematikom suvremene hrvatske drame i kazališta tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća.

Kao teatrologinja i vrstan poznavatelj hrvatske teatarske scene što biste mogli kazati o aktualnom kazalištu u Hrvata?

Hrvatska teatarska scena je vrlo dinamična. Tijekom devedesetih godina prošlog vijeka osim repertoarnih već tradicionalnih kazališnih kuća dogodio se niz otvaranja novih nezavisnih scena u Zagrebu i diljem cijele Hrvatske, pa tako danas imamo izuzetno veliku kazališnu ponudu u nas.

Osjećate li možda potrebu, vezanu uz raniju spomenutu genetsku svezu i opsežan redateljski opus vašeg oca, angažirati se na prikupljanju povijesne građe u djelo koje bi u cjelinu zaokružilo povijest teatra u bačkih Hrvata?

Nedavno sam pisala pogovor za knjigu kazališnih zapisa Josipa Buljovčića i mislim da je to jedna izuzetno važna teatrologijska

Ana Lederer

knjiga o dijelovima povijesti subotičkoga kazališta a koja je integrirana i u povijest hrvatskog kazališta. Što se tiče »duga prema ocu«, za časopis »Kazalište« napravila sam blok o njegovom kazališnom opusu i iskreno se nadam da će u budućnosti uspjeti realizirati i monografiju, ali bih željela da za to prođe još malo vremena.

Uz najvišu akademsku titulu, profesionalnu angažiranost, opsežan književni rad i

aktivnu suradnju u brojnim znanstvenoknjiževnim časopisima, bavite se i uredništvom.

Od 1997. godine urednica sam biblioteke Ltd u »Znanju« na mjestu koje sam naslijedila od Zlatka Crnkovića i sačuvala njegov žanrovski široki profil. Objavljujem šest naslova godišnje koji su vrlo različito žanrovski profilirani, također sam glavna urednica časopisa »Kazalište«, jedinoga koji prati tzv. glavnu struju aktualnoga hrvatskog kazališnog trenutka.

Vašoj hiperaktivnosti izgleda nema kraja, bili ste jedan od organizatora Znanstvenog savjetovanja u organizaciji Odjela za kazalište i film Matice Hrvatske.

Prije pet godina dramski pisac Miro Gavran, koji je tada preuzeo Odjel za kazalište i film Matice hrvatske, pozvao me da se kao stručni koordinator priključim organizacijskom odboru znanstvenoga savjetovanja u kojemu naglasak stavljamo na analiziranje problema dramske i kazališne suvremenosti. Na našem savjetovanju sudjeluju kazališni teoretičari i povjesničari s jedne i kazališni praktičari poput dramskih pisaca, redatelja i glumaca s druge strane. Međunarodni karakter savjetovanja daju učesnici iz Slovenije, Slovačke, Španjolske, Makedonije i BiH....

Na koncu hoćemo li Vas možda uskoro vidjeti u Subotici, gradu iz kojeg je sve započelo...

Možda uzvratim posjet svojoj teti Lizi...

CD izdanje »Novosadski triptih«

Promocija glazbene kulture Vojvodine

Razgledajući mnoge CD snimke u jednoj novosadskoj prodavaonici jedan je CD na naslovnoj strani sadržavao četiri, za mene, zanimljive obavijesti. Naslov CD-a »Novosadski triptih« bila je prva obavijest koja je pobudila radoznalost. Druga je sadržavala tri, meni dobro poznata, prezimena istaknutih vojvođanskih glazbenih umjetnika: *Bajić, Preprek, Hartig*.

U trećoj obavijesti imenovana su, kao izvođači snimljene glazbe, dva vrsna vojvođanska glazbena umjetnika: *Tibor Hartig*, violončelist iz Novog Sada, i *Đuro Rajković*, pijanist iz Petrovaradina. Četvrta obavijest, koja me je prijatno iznenadila, bilo je saznanje da je spomenuti CD izdala Gradska knjižnica u Novom Sadu, što je kao oblik rada jedne »Gradske knjižnice«, ne samo kod nas, nego i u svijetu, velika rijetkost.

HARTIGOVE TRANSKRIPCije: Za pojavljivanje ove mini-antologije vojvođanske umjetničke glazbe za violončelo i glasovir zaslužan je prije svega istaknuti vojvođanski Mađar, violončelist, (uz to i skladatelj i slikar) *Tibor Hartig*. On je najprije, s dužnim poštovanjem, inventivno transkribirao, za violončelo i glasovir, tri glasovirske skladbe i dvije solopopijevke *Isidora Bajića*, srpskog skladatelja iz XIX. vijeka. Pri transkribiranju unio je u dionicu violončela neke imitacijske i dijaloške detalje iz glasovirske fakture čime je oživio suradnju dva komorna glazbala. Pri tome nije, ni u jednom trenutku, mijenjao harmonsku građu transkribiranih skladbi, dakle, sačuvao je izvornost Bajićevih djela. Pošto se, prema estetskom vrednovanju, ovako nadahnuto transkribirane glasovirske i vokalne minijature *Isidora Bajića* mogu usporediti s Mendelssohnovim »Pjesmama bez riječi« one su u Har-

tigovoj transkripciji postale dragocjen prilog odgojno-obrazovnoj i koncertnoj literaturi u našim glazbenim školama i koncertantnoj praksi. Doprinos tome dala je i novosadska Gradska knjižnica, izdajući note svih glazbenih djela snimljenih na ovom CD-u.

MAJSTORSKE INTERPRETACIJE: Dvije skladbe za violončelo i glasovir petrovaradinskog skladatelja, moravskog podrijetla a hrvatske narodnosti, *Stanislava Prepreka*, »Elegična poema« i »Romantična poema«, koje su na spomenutom CD-u snimljene poslije Bajićevih djela, možemo, nakon znalačke redakcije *Tibora Hartiga* i *Đure Rajkovića*, uvrstiti među najvrednija djela europskih skladatelja s početka XX. vijeka. Stilski, po harmonskoj i ritamsko-melodijskoj, pa i kolorističkoj fakturi, pripadaju kasnom romantizmu. *Hartig* i *Rajković* predstavili su navedena Preprekova djela, i izražajno i tehnički, na najvišoj izvođačkoj razini. Nadam se, da će ove majstorske interpretacije dvojice istaknutih vojvođanskih glazbenih umjetnika skrenuti veću pažnju našoj glazbenoj javnosti na genijalni stvaralački opus *Stanislava Prepreka*.

Na kraju ovog CD-a violončelist *Tibor Hartig* predstavio se i kao skladatelj. U svojim skladbama za violončelo-solo »Cogitatio I i II« (»Razmišljanje I i II«) uspješno je izrazio psihološki fenomen »razmišljanja« tj. razgovora sa samim sobom. Privržen jednom skladateljsko-tehnički veoma zahtjevnom stilu, modernom atonalizmu, *Hartig* je uspio stvoriti dva ekspresionistička monologa korištenjem izražajnih gradacija, degradacija i imitacija. Na ovaj način Hartigove su skladbe suvremene post romantičke glazbene tvorevine.

Prof. Dušan Plavša

IZ ANTOLOGIJE POEZIJE BUNJEVAČKIH HRVATA

Blaško Rajić

ZAŠTO SVIT VOJUJE

Zašto svit vojuje za ispraznom slavom,
Koja sriću kuje prolazeću mahom?
Tako hitro biži slavije i sva moć nje,
Kao polet riči, slabo rukotvorje.

Više viruj slovam pisanim na ledu,
Nego, što svit zloban da sjajnom ugledu.
Varljiv je u daru, u svojih kripostih,
Svome gospodaru ne zna virnost.

Kaži gdi j' Solomu, nikoć toli slavan,
Ili gdi je Samson, vojvoda nesvladan?
Vladara toliko, tolikih bogatstava -
Sad su već ko niko - svikolikih nesta!

Ah da l' crvih hrano, da l' šako pepela,
Stvorenje kukavno, što s' oholog čela?
Ne znajući pravo živit li ćeš sutra
Oj ohola glavo, budi veće mudra!

Nišť ne reci tvoje, što s' izgubit može,
Jer sve što svit daje, sve je sriće loše:
Promišljaj nebeska, srce gore diži,
Srićan ko zemaljska: zamke, grihe biži.

BLAŠKO RAJIĆ (1878.-1951.), porijeklom je iz vrlo siromašne seoske obitelji sa subotičke periferije. Postavši svećenik, odnosno župnik crkve sv. Roka, on je nastavio svoje preporodne akcije među svojim narodom, na književnom, prosvjetnom i političkom polju. Prva knjiga mu je tiskana 1910. godine, a do toga vremena se javljao u »Danici« i »Nevenu« lirskim pjesmama, ali sve je to neznatno prema njegovim religioznim pjesmama u »Velikoj duhovnoj manni« (1907.), u kojima ima više stotina crkvenih, običajnih i refleksivno-religioznih pjesama, kao što je na primjer pjesma »Zašto svit vojuje«.

Dinko Šimunović

Pripovjedač hrvatske moderne

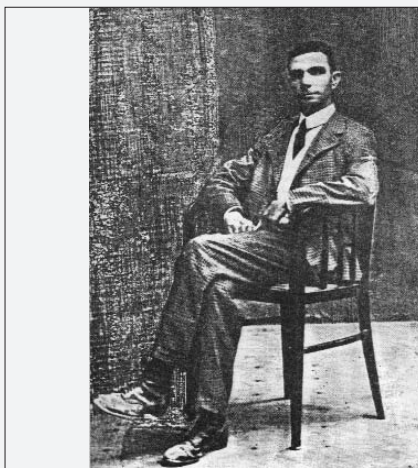
Dinko Šimunović rodio se u Kninu 1. rujna 1873. godine i kao učiteljski sin djetinjstvo je proveo u obližnjim Koljanima, Kijevu i Vrlici. Tamo je stekao osnovnu naobrazbu, a potom je maturirao na Učiteljskoj školi u Arbanasima kraj Zadra 1892. godine. Iste je godine postao učiteljem u Hrvacama, potom predaje u Dicmu, gdje piše prvu zapaženiju prozu »Mrkodol«, koju će objaviti Zadarski časopis »Lovor« 1905. godine.

Godine 1909., premješten je u Split gdje je nastavnik u Graditeljskoj školi, tegobno uzdržava brojnu obitelj, no istodobno intenzivno književno djeluje. Umirovljen je 1927. godine, a dvije godine poslije, radi školovanja djece, seli se u Zagreb. Umrlo je 3. kolovoza 1933. godine.

Glavna izdanja djela Dinka Šimunovića su sljedeća: »Mrkodol« 1909., »Tuđinac« 1911., »Gjerdan« 1914., »Mladi dani« 1919., »Mladost« 1921., »Alkar« 1922., »Porodica Vinčić« 1923., »Sa Krke i sa Cetine« 1930., »Izabrane pripovijesti« 1934., »Posmrtno novele« 1936., »Ispod Dinare« 1946., »Izabrana djela« 1996.

Dok je Dinko Šimunović učiteljevao po selima Dalmatinske zagore, u velikim književnim središtima odvijali su se važni događaji. Bez pravog dodira s književnim središtima i suvremenim strujanjima, neshvaćen od većine kritičara, Šimunović je ipak pokazao iznimnu književnu odgovornost i silno pregalastvo. Svjestan da se nalazi između dvaju temeljno različitih programa, između onih koji potvrđuju tradiciju i onih koji traže nove putove, on nije sudjelovao u vrtlogu njihovih sporova, već se vješto koristio onime što se na objema stranama pokazalo najboljim. »Šimunović je na jednoj strani izložio jednostavan krug tema vezanih za regionalne i folklorne osobitosti cetinskoga kraja, zadržao se na tradicionalnom suprotstavljanju sela i grada, stranog i domaćeg, starog i novog doba, napose na idealizaciji patrijarhalnih životnih oblika. Istodobno je na drugoj strani razradio bogatu ljestvicu psiholoških portreta, pridodao im iznimno dojmljive impresionističke opise krajo-lika, gotovo nedostižne u cjelokupnoj prozi hrvatske moderne. Spojem tih ra-

znovrsnih elemenata, naslijeđenih tradicijskih tema, te njihove stilske modernističke obradbe, Šimunović se uvrstio među najosobnije hrvatske pripovjedače prvih desetljeća 20. stoljeća«, piše među ostalim o Šimunovićevom djelu književni teoretičar Dunja Detoni Dujmić.

Dok je tradicionalna novela težila jedinstvu društvene i psihološke sadržajnosti lika, Šimunovićev se modernitet pokazao upravo na polju posebna razgraničenja objektivnog i subjektivnog. Šimunović iz svijeta zbiljnog izdvaja jedan njegov dio i fokusira ga iz raka sa bogate junakove unutarnjosti, pa događaj postaje ovisan o njegovim razmišljanjima i sumnjama, a često i teškoćama pri pronalaženju sebe i svog mjesta u svijetu. Na taj način novelistički zaplet dolazi u funkciju lika. »Uzmicanje zapleta pred likom koji se uspio nametnuti, oslikava se na polju sižejne sintakse. U nekim se Šimunovićevim pripovijestima opaža jaka decentralizacija radnje, pa priča, iako ima konvencionalan zaplet i teče ustaljenim tijekom prema kulminaciji i njezinom rješenju, nenadano dobiva parnjaka u usporednoj priči koja koncentrično ulazi u glavnu. U trenutku kad je posumnjao u zbilju, pisac je odbacio ravnocrt-nost fabule i pošao u potragu za istinom detalja, dakle za malim istinama u nedostatku jedne velike«, bilježi o Šimunovićevom modernitetu Detoni Dujmić.

U pripovijesti »Mrkodol« nema klasične fabule, jer se pisac ograničio na

naoko statičan opis stanja i atmosfere, a kratku je anegdotu neočekivano smjestio u završni prizor, ispunjen snovima. Pripovijest počinje slikovitim opisom 'izmišljenog' zabačenog, bezvodnog i pustog cetinskog sela, a temu turobnog mrkodolskog svijeta pisac je pojačao elementima ironije i fantastike. Šimunovićeva »Muljika« moderni-stička je pripovijest lika i ugođaja. Mlinareva kći Muljika bjegunica je od života s osobinama antijunaka iz proza Šimunovićevih suvremenika Leskova-ra, Matoša, Gjalskog, Nehajeva. No dok su ti pisci korijene otuđenosti lika vidjeli u nekim kozmopolitskim motivima i nihilističkoj filozofiji suvremenih intelektualaca, Šimunović unutarnju otuđenost lika Muljike vidi kao posljedicu njezinoga građanskog podrijetla koje ne funkcionira u surovij sredini. Dinko Šimunović najviše je umjetničke energije posvetio kraćem umjetničkom žanru, pripovijestima i novelama. Napisao je sedamdesetak kraćih proza, a za života je objavio tri njihova izbora: »Mrkodol«, »Gjerdan« i »Sa Krke i sa Cetine«. Njegove pripovijesti odlikuje modernistička odsutnost ravnocrt-nog pripovijedanja i one su zaokupljene pretežito pojedinačnim sudbinama, a priča se nerijetko oblikuje na temelju simbioze zbiljske građe s magijskim i mitskim.

Mrkodol (izbor)

Među tim raznolikim zidovima i gomilama imade i zemlje, Bog bi znao, obrađene ili neobrađene. Kad otareš suze, ugledaš među tom zemljom svu silu litica i širokih i uskih grebenastih i plosnatih, i velikih i malih. Ima kamenja za koje znaš da li iz dubine zemlje niče ili je onako na nju položeno. Rekao bi da se sve to jedno drugoga dotiče, ali među njima ima i prhke zemlje o kojoj ne možeš reći kakve je vrsti, kao ni o tim ograđenim prostorčićima, jesu li vrt ili ograda ili njiva, te napokon pomisliš u sebi: vrag bi ga znao kakvo je to mjesto!

Priredio: Z. Sarić

Dr. Slaven Bačić, glavni urednik Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

Prvi svezak predat u tisak

*Prvi svezak čine natuknice koje počinju slovom A, različite su duljine, značenja, općosti, teritorijalne raspoređenosti * Natuknice nisu samo kompilacijske naravi, već su i rezultat novih istraživanja Iskristaliziralo se da ovo ne treba biti projekt tipa Tko je tko, već da se ide na trajnije vrijednosti*

Razgovor vodio: Tomislav Žigmanov

Dr. Slaven Bačić

Nakon relativno dugo vremena od početka rada na *Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, ovih dana treba da iz tiska izađe i prvi svezak *Leksikona*!?

Doista, od pojave formalne inicijative prošlo je gotovo dvije i pol godine, a jednu je godinu trajala neposredna izrada prvoga sveska, dakle, samo pisanje natuknica i tehničke pripreme za tisak. Na ovaj relativno dulji rok nije utjecao samo niz objektivnih i subjektivnih okolnosti, što znači kako stanje u hrvatskoj zajednici koje se prirodno reflektiralo i u radu na *Leksikonu* tako i osobnosti samoga projekta, nego i želja za pomicanjem nekih standarda u nakladništvu hrvatske zajednice u Vojvodini.

Možete li čitateljima »Hrvatske riječi« u kratkim crtama predstaviti prvi svezak?

Prije svega, treba ga promatrati kao probni ili pilot-svezak. Njime je javnosti predstavljen osnovni koncept Leksikona, ali sada više ne na razini ideje, kakva je bila predstavljena nacrtom projekta ili dijelom abecedarija, koji su svojedobno objavljeni u dva broja *Klasja* naših ravni, već na razini nečega opipljivog, dakle, samoga proizvoda. Ukratko, prvi svezak čine natuknice koje počinju slovom A, različite su duljine, značenja, općosti, teritorijalne raspoređenosti itd. Obuhvaćene su poznatije osobe (Josip Andrić), ali i one manje znane (Brnja Andrin, Dezider Ambrozović), tu su toponimi u Vojvodini (Aleksandrovi salaši), Bajskom trokutu (Aljmaš) kao i oni sjeverniji (Andzabeg), obrađene su povijesne osobe ali i suvremenici (Albert Florian) itd. Sve u svemu, osamdesetak natuknica s još ponešto uputnica.

Jeste li Vi kao glavni urednik zadovoljni s onim što je urađeno? Drugim riječima, u kojoj je mjeri prvi

svezak ispunio prvobitno predviđen plan?

Tijekom dvije i pol godine neke su prvotne intencije promijenjene ili opovrgnute, ali su se pojavili i novi pozitivni utjecaji koji se nisu imali u vidu. Jedna od takvih neočekivanih novina jeste pojava novih osoba u kulturnom životu naše zajednice, npr. tavančukina Petra Vukovića, znanstvenoga novaka Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, koji izvršio hrvatsku lekturu tekstova (osim što je napisao jednu dobru natuknicu), ili mlade subotičanke Marije Prčić, studentice grafičkoga dizajna u Novome Sadu, koja je uradila kompjutorski slog teksta. Veoma važan ostvareni početni cilj, jeste činjenica da natuknice nisu samo kompilacijske naravi, već su i rezultat novih istraživanja, i kao takve daju do sada nepoznate podatke (npr. tko je Ranka Andrić, autorica jedne nabožne knjige objavljene u Subotici nakon II. svjetskog rata) ili pak na jedan posve novi način prilaze »starim« temama (npr. natuknica o Ivanu Antunoviću). No, temeljna nakana, a to je cjeloviti pristup podacima o Bunjevcima i Šokcima u čitavom međurječju Dunava i Tise u jednoj leksikonskoj formi, mislim da je manje-više uspješno ostvarena.

Znači, uspjeli ste naći dobru mjeru između lokalnog, to jest regionalnog i nacionalnog i globalnog. Jeste li, pak, u istoj mjeri zadovoljni i s omjerom obradbe povijesnoga i sadašnjeg?

Ovo je bio jedan od metodološki najosjetljivijih problema, jer je bilo potrebno izvršiti usklađivanja na više razina. Jedan je odnos općega i posebnoga, koji najprije spominjete. Takav je, primjerice, slučaj s natuknicama tipa »asimilacija« ili »agrarne reforma«, gdje se nakon općeg prikaza pojmove, prelazilo se na lokalno-nacionalnu razinu, dakle konkretni utjecaji ili dosezi ovih općih fenomena na hrvatski puk u ovom dijelu Panonije. Drugi omjer je također osjetljiv, prije svega kada se radi o suvremenima, ali i ne samo kada je riječ o osobama (npr. asimilacijske tendencije danas). Kada je riječ o živućim osobama, formalne granice nisu postavljane, već je samo pošten kriterij za njihovo uvrštavanje, jer se u tijeku rada iskristaliziralo da ovo ne treba biti projekt tipa *Tko je tko*, već da se ide na trajnije vrijednosti. I treći omjer jest geografski. Željelo se izbjeći »subotococentričnost«, ali ne samo kroz nastojanje da svoje zasluženo mjesto imaju i somborski Hrvati i bački Šokci, nego je imperativ bio da se ide i dalje – u današnju Mađarsku, radi obuhvaćanja i Hrvata u Segedinu, Bajskom trokutu ili okolici Budimpešte. Ovime se željelo istaknuti da hrvatsko stanovništvo, koje se u dijelove međurječja Dunava i Tise doselilo pred nekoliko stotina godina, čini jednu cjelinu, i da ono ima mnogo povijesnih sličnosti, usprkos tomu što ih danas razdvaja trijanonska granica. Statiističko bi uspoređivanje podataka dalo

uglavnom pozitivan odgovor na Vaše pitanje, s tim da bi ubuduće trebalo više uraditi na zastupljenosti vođanskih Šokaca.

Nije li ranije bilo najavljen veći omjer prvog sveska? Čini nam se da je bilo riječi da će u njemu biti obrađeno sve do »Bu«!

Jeste, plan je bio ambiciozniji jer smo mislili da ćemo prvim sveskom obuhvatiti početak slova B, točnije do »Baž«, ali je, što sam napomenuo, razvoj događaja ovo korigirao. Naime, kako neki suradnici svoje tekstove nisu dostavili niti nakon višestrukoga produljenja rokova, a sredstva za tiskanje prvoga sveska su bila osigurana, imerativ rokova i obim »rupa« koje je trebalo zakrpati diktirao je razvoj događaja. Tako smo se odlučili da prvi svezak izide u nešto skromnijem obimu, a da se istodobno nastavi rad na drugom svesku, za koji je većina materijala već spremna. Međutim, u ovoj je »skraćenoj verziji« prvoga sveska, na žalost, izostala gotovo trećina suradnika koji su radili na prvotno planiranom obimu prvoga sveska a nisu imali priloge za prvo slovo abecede, ali se nadam da će skori izlazak drugoga sveska barem djelomično ispraviti ovu malu nepravdu prema njima.

Mali je broj suradnika do sada imao iskustvu u radu na leksikografskim poslovima. Kako se to odrazilo, to jest kako se ta činjenica odražava na realizaciju ovog itekako zahtjevnog projekta?

To je svakako bila najveća nepoznanica, koja je mogla učiniti upitnim i čitav projekt. Na početku nam je pomoć pružio *Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«*, koji je omogućio stručni boravak za naše istraživače i snabdio nas potrebnom stručnjom literaturom, a dragocjene su bile i sugestije njegovih uposlenika, napose Jasne Ivančić, inače rodnom subotičanke. Korisno je bilo i iskustvo članova uredništva ili suradnika koji su već surađivali na poslovima ove vrste (Franjo Emanuel Hoško, Tomislav Žigmanov, Petar Vuko- vić). Posebno bih želio naglasiti pozitivno iskustvo sa suradnicima iz Mađarske, osobito s Marinom i Živkom Mandićem, što držim rezultatom dugogodišnjega postojanja manjinskih institucija u njih. No, da se vratimo suradnicima s ove strane granice, većina njih uglavnom nije imala iskustva na tekstovima ovakve vrste, pa su se njihovi prilozi morali »filtrirati« kroz više čitanja, kratiti da bi se došlo do potrebe forme ili nadopunjavati radi dobi-

vanja potrebne egzaktnosti.

Naravno, ovo je bilo i razdoblje za stjecanje iskustva. Koja će biti korisnija za budući rad – ona organizacijsko-tehnička ili pak ona užestručna?

Mislim da riječ pilot-svezak implicira podjednak odgovor na obje alternative i na sve sudionike projekta. Bit će potrebno izvršiti izvjesne organizacijsko-tehničke prilagodbe radi bolje koordinacije i efikasnosti poslova, a kada je riječ o užestručnom dijelu, nastojat ćemo prevazići izvjesne metodološke nedorečenosti. No, u svakom slučaju, nadam se da će ovo iskustvo pozitivno utjecati na većinu suradnika.

Kakva je dinamika planirana za daljnji rad na Leksikonu?

To je veoma osjetljivo pitanje i svake prognoze su nezahvalne. Napomenuo sam da se na drugom svesku već radi i da bi trebao izaći za nekoliko mjeseci ukoliko zatvorimo financijsku konstrukciju. Nadam se da će nakon izlaska prvog sveska rad na *Leksikonu* postati dinamičniji, tim prije jer je krug suradnika i dalje otvoren, abecedarij se može dopunjavati te su svake sugestije dobrodošle. Kako cio abecedarij trenutačno broji oko 3.000 natuknica, možda nije nerealno očekivati da godišnje izlazi dva sveska, s oko 100 natuknica u svakom od njih. Ovo, naravno, pod uvjetom da se uspije osigurati dovoljno sredstava: do sada su nam podjednako pomagale domicilna i matična država, pa se nadamo da će se stvari i dalje tako odvijati. ■

LEKSIKON

PODUNAVSKIH HRVATA - BUNJEVACA I ŠOKACA

A

1

»125 godina od osnutka Pučke kasine« mr. Lazara Ivana Krmpotića kao prijedlog za priznanje »Žalosna vrba«

Novi prilozi neologizmu i patriotizmu

Zbog malog milijuna slovnih grešaka »ovaj udžbenik rodo i domoljublja« ne bi mogao biti objavljen niti u srednjem vijeku, a zbog natprosječne nepismenosti autor bi i lektor dobili »asa ko kuću« i u nižim razredima osnovne škole

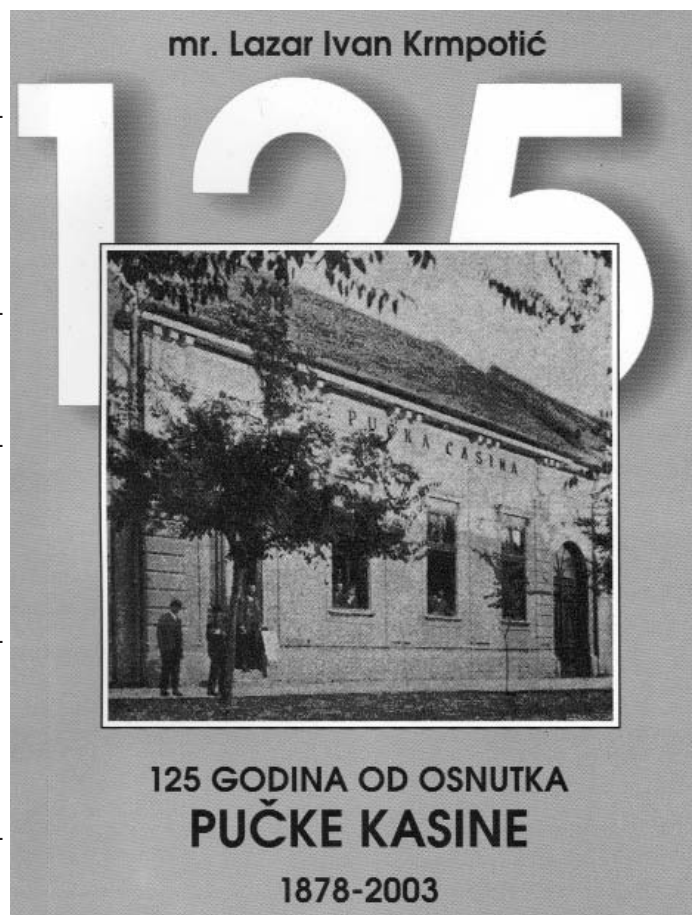
Piše: Zlatko Romić

Evo prijedloga za razmišljanje onima koji imaju naviku slobodno vrijeme trošiti na čitanje zavičajne književnosti: ustanoviti gradsko priznanje »Žalosna vrba« za najneuspjeliji literarni rad koji je tijekom godine javno objavljen (naziv priznanja u skladu je s neprimjetnim emocijama drveta zbog njegove buduće namjene). Da tako nešto postoji, knjiga *mr. Lazara Ivana Krmpotića* »125 godina od osnutka Pučke kasine« (Subotica, 2003.) našla bi se u samome vrhu prošlogodišnje produkcije, a nije nemoguće da bi bila bez ozbiljnije konkurencije.

BISTRENJE TALOGA U MAGISTRALNIM MISLIMA: Svojom preciznom neutralnošću – a u skladu s ovdje toliko voljenim jubilejima, tradicijama i običajima – naslov čitateljanamjernika navodi na pomisao da je u knjizi riječ o dostojanstvenoj institucionalnoj riznici aktivnosti, staroj vijek i četvrt. Na sreću, dovoljno je otvoriti prvu stranu knjige, a zatim doći i do njezinih generalija pa da se čitatelju, ničim izazvana, nametne poštena ponuda: upustiti se u avanturu dokučivanja autorovih sivih ćelija ili jednostavno raditi bilo što drugo, ali svakako pametnije. Spomenute strane, naime, otkrivaju da ime knjige na naslovnici i unutrašnjosti nije isto, a imena onih koji su u njezinoj izradi sudjelovali praćen je dovoljnim brojem slovnih, pravopisnih, gramatičkih i semantičkih grešaka (»Zahvaljujemo na suradnji:

Gradska biblioteka Subotica Istorijiski Arhiv Subotica Porodica Kopunović«, primjerice) da se dalje upuštanje u njeno čitanje može tumačiti kao čista znatiželja ili eventualno uveseljavanje.

U općem nedostatku zdravog humorističnog štiva knjiga »125 godina (od) osnivanja Pučke kasine« dobrim dijelom ublažuje opravdani žal za Magnusom i Bunkerom ili Škvoreckim. Za takvo što potrudio se autor, koji – uz povremeno navođenje integralnih misli Ivana Antunovića – već u startu otkriva da goli fakti ne služe u dovoljnoj mjeri razumijevanju mutnih taloga povijesti, nego im je (faktima, ne talozima) stoga potrebna dodatna doza ideološke nadgradnje u obliku *brojvedanovskog* bistrenja (taloga, ne fakata). Tako, primjerice, autor već na početku, e da bi se razumjele »društve

no-političko-crkvene prilike u vrijeme nastanka Pučke kasine« – u maniri najvršnjih korisnika dekomponiranog predikata – kaže kako je to »osobito važno, sada, kada ta ista ustanova želi vršiti svoje djelovanje« (u slobodno vrijeme razmisliti o iskazu-zamci *vršimo vršidbu*). Za Antunovića i Paju Kujundžića – za koje na deklarativnoj razini gaji veliku naklonost – autor ko-

risti *gastro-psihološke glagole* («u pedesetim godinama njegova života *provalju* je iz njega rodoljublje svom silinom i on se *baca* svim žarom svoje duše...«), te *zabavno-nekrofilne formulacije* («7. prosinca 1925. godine *odigrala se* u prosto rijama Pučke kasine *veličanstvena svečanost* u povodu 10. obljetnice smrti velikog kulturnog radnika Paje Kujundžića»). Veselom bogaćenju jezika – bio on hrvatski, srpski ili govor bačkih bunjevačkih Hrvata (pošto u ovoj knjizi-marketu od svega toga ima po malo) – autor je na osamdesetak stranica dao jedinstveni, puni i neponovljivi doprinos. Izrazi »magistralnih zamisli« (str. 9), »disperzira da razmišljamo« (12), »prokušanih rodoljuba« (43), »neosnovanost te objeacije« (68), »razmjerice« (24, poput: *pjetak, tjetak i mjetak*)... posve ravnopravno mogu konkurirati i ovakvim semantičko-logičkim otkrićima: »Kako po smrti obredi i običaji često puta donose znatne izdatke, pogotovu kada smrt nastupi iznenada ili kada se ona dogodi za vrijeme haranja neke zarazne bolesti.« (str. 33); »Osim ovog fonda postojao je i Fond Marije Malagurski rođene Sudarević, osnovan 1924. godine, a dvije godine kasnije (1926.) ista osoba, Marija Malagurski rođena Sudarević, osniva i Studentski fond.« (str. 39) ili (pogledati »Krunskog svjedoka« *Istvána Bacsóá*) »Nastaje prva politička stranka nacionalnog karaktera, a i crkveni život, osobito onaj društvenoga vida, postepeno intenzivira svoj život.« (str. 49). (Točke iza navodnika autorov su zahvat na značenjskom i zdravorazumskom prekidu kontinuiteta rečenice.)

PRIVATNI POVJESNIČAR OPĆE

PRAKSE: Svoju, očito šaljivu, istraživačko-isljedničku djelatnost, s nemalom dozom za ovu prigodu utemeljenih klerokomunističkih elemenata, svećenik-privatni povjesničar opće prakse *intenzivira* što se više bliži vremenu današnjem. Uz već antologijski arsenal papirnopatriotskih sintagmi tipa »zdravo narodno tkivo« (str. 29), »sinovi i kćeri našeg naroda« (50)... autor čitatelju, kamaradu, članu Pučke kasine, ali i Ministarstvu vanjskih poslova i Ministarstvu kulture Republike Hrvatske (!) – koji su moralno (i materijalno, naravno) pomogli

objavljivanje knjige – otkriva da su se protiv nje (Pučke kasine, ne knjige) od datuma obnavljanja (21. svibnja 1998.) urotile gotovo sve postojeće hrvatske institucije, najveći dio Katoličke crkve, lokalni mediji, te službe, u čijem je opisu rada podrivanje, nazivajući ih po potrebi ili, jednostavno, nahodenju »silama Tame« (str. 56) ili »novim centrima moći«, koji »sve više mirišu na mafiju« (77).

Za razliku od nabrojanih, autor o sebi kršćanski skromno otkriva da je »veliki štovatelj Andrićeva života i djela« (str. 72); da je »smjelo iznio zamolbu svom hrvatskom puku kaločko-kečkemske nadbiskupije« (57); da je Pučka kasina za zvanje »Pro urbe« predložila »i pisca ovih redaka, ali je njegova kandidatura odbijena« (64), kao i da je drugo izdanje »Antunovićeva životopisa dr. Matije Evetovića« (na kojoj je, naravno, radio mr. Lazar Ivan Krmpotić) zapravo knjiga koja bi »trebala biti udžbenik rodo i domoljublja«.

Sve u svemu – uz neke nesporno korisne podatke o radu Pučke kasine kroz 125 godina postojanja, kao i neke od faksimila (uključujući i aktualni Statut, ma koja mu u knjizi namjena bila) – ovaj *udžbenik rodo i domoljublja* zbog malog milijuna slovnih grešaka ne bi mogao biti objavljen niti u srednjem vijeku, a zbog natprosječne nepismenosti autor bi i lektor dobili »asa ko kuća« i u nižim razredima osnovne škole. Stoga je ovaj *udžbenik rodo i domoljublja* ujedno i *almanah nepismenih s novim prilozima neologizmu i patriotizmu*, skromno potican i od najviših kulturno-diplomatskih tijela matične domovine.

Ipak, »125 godina (od) osnutka Pučke kasine« udžbenik je za sve koji niti nakon pročitane knjige nemaju dvojbu *što je pisac htio reći*. Leksikon je to i za sve s amputiranom osobnom zamjenicom *ja*, i koji su uslijed tog hendikepa terapiju pronašli u sanatoriju utješnog naziva *Mi*. Enciklopedija je to i za zakašnjele izdanke loze, *roda 1878.*, izbjeglice iz muzeja, kao i za sve *snalažljivce* koji jedinstvenu nacionalnu robu razmjenjuju za univerzalnu nadnationalnu valutu. Ukoliko je još iskamčena od svojte, utoliko je slađa. Jer, tamo gdje se za jeftine emocije ne štede skupi kunići, razumu ostaju tek bezvrijedne lipe.

Glasilo »Zov Srijema«

U mozaiku hrvatske kulture

Glasilo udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata »Zov Srijema« u ožujskom broju donosi prikaz četvrtog po redu »Božićnog koncerta« koji je održan u Petrovaradinu u crkvi Svetog Jurja Mučenika 4. siječnja ove godine, zapis s treće tradicionalne »Večeri Zemunaca« i njihovih prijatelja koja je održana 14. siječnja u Zagrebu, dok predsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata *Mato Jurić* u razgovoru za ovo glasilo među ostalim kaže: »U

narednom periodu nastojat ćemo nastaviti započete aktivnosti kao što su suradnja s hrvatskim kulturnim ustanovama u Srijemu i Bačkoj, suradnja s našim svećenicima u Srijemu, pomagati našim ljudima u rješavanju zajedničkih problema – mirovine, socijalno osiguranje i slično, te okupljati mlade kroz sport i kulturu«. Među ostalim, »Zov Srijema« donosi i prilog o godišnjoj Izbornoj skupštini društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata koja je održana 14. veljače u Zagrebu. Predsjednica *Marija Zaić Kubatović* podnijela je izvješće o radu Društva u proteklom periodu, a izabrani su i novi članovi predsjedništva. Odlučeno je da se na prvoj sjednici predsjedništva Društva od njegovih članova izabere novi predsjednik. Čitatelji u Glasilu mogu pročitati i interesantne priloge o instrumentu tamburi i slikarici amaterki *Julijani Nilić*, dok objavljene stihove potpisuju *Stipan Fijala*, *Boris Hornjak*, *Milena Jurmić*, *Ljubica Kolarić Dumić* i *Angelina Barun*.

Z. S.

Televizija kao sastavni dio naših života

Čarobna kutija

Piše: Dražen Prčić

Odgovor na ovo pitanje jamačno bi u visoko postotnom iznosu bio potvrđan, ali je još vjerojatnije kako bi više ispitanika imalo čak dva ili više TV aparata od onih koji ga uopće nemaju doma.

U trećem mileniju u čijim prvim godinama živimo isti taj način života ne možemo, čast izuzecima, ni zamisliti bez pogleda u svjetleći ekran čarobne kutije pomoću koje saznajemo najnovije vijesti, uživamo u omiljenim serijama i filmovima, slušamo glazbu ili jednostavno gledamo bilo što da nam vrijeme prođe.

RAĐANJE TELEVIZIJE: Najjednostavnija laička definicija televizije predstavljala bi sustav slanja (emitiranja) i prijama slike i zvuka posredstvom elektroničkih signala prijenosom putem žica i optičkih vlakana ili putem elektromagnetske radijacije. Signali se emitiraju iz centralnog izvora (televizijske postaje), a njihov prijam se ostvaruje uz pomoć antena ili sve popularnijeg kablovskog priključka.

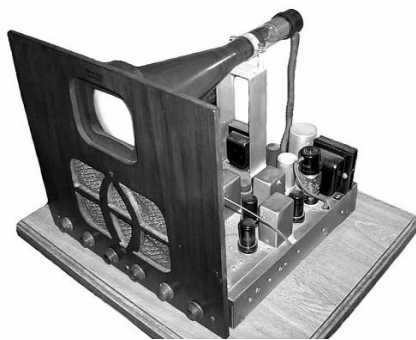
Egzistiranje današnje televizije, koja je uz pomoć sve naprednije visoke tehnologije uznapredovala u posve futurističku digitalnu osnovu, započelo je uz pomoć nekoliko znanstvenika-vizionara koji su otkrivali njezine tajne daleko ispred svoga vremena. **1873.** Škotski znanstvenik *James Clerk Maxwell* predvidio je mogućnost postojanja elektromagnetskih valova i mogućnost

njihova emitiranja. Iste godine su Englezi *Villoughby Smith* i *Joseph May* zamijetila kako se elektrosprovodljivost kemijskog elementa selen mijenja kada svjetlost padne na njega.

1884. Njemački inženjer *Paul Nipkow* dizajnirao je prvi pravi televizijski mehanizam – disk za skeniranje nazvan po njemu Nipkow disk. Ovaj disk se koristio prilikom projekta eksperimentalne televizije (1923-25)

1888. Njemački fizičar *Wilhelm Hallwachs* otkrio je kako pojedine supstance emitiraju elektrone kada su izložene svjetlosti.

1906. Američki inženjer *Lee De Forest* patentirao je triodnu vakuumsku cijev i uspio riješiti dotadašnji najveći problem u razvo-

ju buduće televizije.

1923-1925. U SAD je započelo eksperimentalno emitiranje televizijskog programa zahvaljujući izumiteljima Amerikancu *Charlesu F. Jenkinsu* i Englezu *John L. Bairdu*. Slika je bila nepotpuna, ali se mogla razaznati.

1936. U Londonu je izvršena prva javna radiotelevizijska difuzija dvije suparničke »tv kuće«, *Marconi EMI* i *Baird Television*, koje su predstavile svoje standarde emitiranja slike i zvuka.

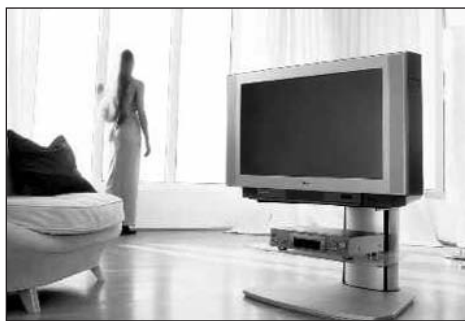
1937. Usvojen je *Marconi* sustav koji se pokazao efikasnijim u svojoj izvedbi od 25 sklopova slike u sekundi uz 405 linija. Amerikanci su usvojili standard od 525 linija u 30 sklopova slike u sekundi.

1939. Započinje regularno i kontinuirano emitiranje televizijskog programa u SAD, ali je već nakon samo dvije godine (1941.) prekinuto sve do završetka Drugog svjetskog rata.

1940. Amerikanac mađarskog podrijetla *Peter Goldmark* je izumio televiziju u boji.

1946. Televizija doživljava ogromnu popularnost i strelovit razvoj u sljedećim godinama.

FENOMEN TELEVIZIJE: Otkad se pojavila u svom prvobitnom minijaturnom obliku, prvi ekrani su bili posve minijature (oko 76 mm), televizija je postala pravi sociološki fenomen u životnoj spoznaji svih kojima je bila dostupna za gledanje. Iako je, mora se priznati, u početku postojala određena skepsa glede mogućnosti i popularnosti malih ekrana spram opće priznatih velikih kino-ekrana i filma koji je dotad suvereno vladao svijetom pokretne slike. Ali novo tehnološko čudo koje je sliku dovelo u domove ubrzo je preuzelo primat i značajno reduciralo buduću kinopubliku. Filmovi su se sada mogli gledati u udobnosti vlastitog naslonjača. Isprva je televizija u svojim prvim danima bila posve dokumentarna i program se odvijao u živoj transmisiji. Ali razvojem tehnologije i otkrivanjem mogućnosti snimanja (videorekorderi), započinje nova era izvanserijskih potencijala u kreiranju raznovrsnog programa. A danas nam se sve to čini posve jednostavno i normalno kada pritisnemo gumb našeg daljinskog upravljača...

Moje putovanje

Posjet svetoj zemlji

Piše: Marinko Stantić

U organizaciji Opera Romana, u trajanju od 8. do 15. ožujka ove godine pitomci su Hrvatskog papinskog zavoda »Sv. Jeronima« u Rimu posjetili Svetu Zemlju. Bila je to uobičajena praksa ovog Zavoda, jer se svake šeste godine organizira ovakvo hodočašće.

Mjesto Isusova rođenja

Postavljam sebi pitanje: Mogu li se opisati i drugima prenijeti snažni dojmovi koje je Sveta Zemlja ostavlja na svakoga koji je posjeti? To je gotovo nemoguće! Pođite, vidite i doživite! No, pošto je to mnogima teško priuštiti (kao što bi i meni to bilo da nije Zavod Sv. Jeronima priuštio svojim pitomcima), zamoljen sam opisati te dojmove. Ne može se izdvojiti mjesto koje je snažnije djelovalo na čovjeka.

MJESTO KRISTOVA KRŠTENJA:

Ovo je hodočašće započelo u Nazaretu, tamo gdje je »u punini vremena« sve i počelo. Prekrasna bazilika Navještenja čuva mjesto Gospine spilje-sobe u kojoj se navještaj i dogodio. U blizini, tek nekoliko metara dalje, nalazi se i mjesto gdje je živio sv. Josip. Bio je on, gotovo, susjed ove Službenice Gospodnje, pa se čini da je anđelov pohod Marijinu domu i njega zasjenio.

Ain Karim, mjesto stanovanja Gospine rođakinje Elizabete i muža joj Zaharije, dočarava onodobne događaje i mjesto rođenja Ivana Krstitelja, 6. mjeseci starijeg Isusovog rođaka.

Betlehem, mjesto Isusova rođenja, u koje niti autobusom nije brzo stići, kazuje nam da Josipu i Mariji nije bilo lagano stići

u toj gradić koji nipošto nije najmanji u kneževstvima Judinim. Tu su i pastirska polja, špilje i mjesto navještenja pastirima da se baš u njihovoj štalici rodio Spasitelj. Ono što je potpisniku ovih redaka postalo jasnije tek ovim posjetom jest to, da se u ono vrijeme spilja-štalica, nije u mnogome

razlikovala od mjesta stanovanja, te gotovo da se Svetim Roditeljima i nije bilo teško priviknuti na taj »porodiljski dom«.

Posjet rijeci Jordan, mjestu Kristova krštenja, zbog ratnih prilika nije dostupan. Obale ove rijeke su minirane. No, zahvaljujući ugledu voditelja hodočašća, pod vojnom pratnjom bio nam je omogućen posjet i ovome svetom mjestu.

Iako čovjekove misli upućuju na razmišljanje o ratu, sama mutna i prljava rijeka, želi ukloniti misli od razmišljanja da od tog događaja Krist započinje svoje javno djelovanje. Doticaj rijeke i Božja milost sve rješavaju.

Kana Galilejska ponosno čuva mjesto Isusovog prvog čuda učinjenog na svadbi. Kako doći u Kanu Galilejsku a ne probati vino? Nije to ono koje je Isus od vode učinio, ali okus i današnjeg vina razveseljava srce čovječje!

JEZERO KOJIM JE ISUS HODAO: Brdo Tabor nosi na sebi mjesto Isusovog preobraženja. Tu je Otac potvrdio da je Isus Njegov ljubljani Sin.

Galilejsko, Genezaretsko ili Tiberijsko jezero, svejedno kako ga nazvali, govori o jednom te istom. No, upravo su tim jezerom plovili apostoli, to je jezero Krist umirio u oluji i tim je jezerom Isus hodao, a i Petar dok nije posumnjao. Ovo jezero iznenađuje svojom veličinom (21 km širine), te je sada lakše shvatiti apostole kako im je bilo »momački« veslati kada im je Isus rekao da se prebace prijeko, a uz to su imali i protivni vjetar! Odmah uz jezero nalazi se i Petrov Kafarnaum, brdo blaženstava, mjesto umnažanja kruha i ribica, te mjesto Petrova primata među apostolima. Kafar-

naum je danas razrušen, ali snažno predočava ondašnji način življenja.

U korizmno je vrijeme lakše doživjeti događaje koji su se dogodili u Jeruzalemu. Tu je dvorana posljednje večere koja šalje svijetu poruku blagovanja Kristova Tijela i Krvi. Getsemanij, masliniski vrt i mjesto okupljanja apostola s Isusom, okuplja i današnje Kristove sljedbenike. Bazilika groba nosi pod svojim krovom i Kalvariju, ali i sam grob kojega je Josip iz Arimateje rado darovao da bude Isusovo mjesto pokopa. Blizina ovih mjesta ne ostavljaju čovjeka ravnodušna! Tu je Božanska ljubav položila ispit, tu se lila Kristova krv, tu nas je Krist ljubio do kraja! Mjesto uznesenja gotovo da mami suze, jer nas je ondje Krist napustio. No, bolje je za nas da je On otišao, jer nam je poslat Duh Sveti koji nam priziva u pamet sve događaje koji su se dogodili u tim krajevima.

Posjet Svetoj Zemlji nije nužan za spasenje, ali snažan dojam ostavlja na čovjeka. Nakon posjeta tim krajevima, evanđelje se drugačije čita, snažnije doživljava, jasnije razumije. Posjet je to koji će uvijek čovjeka prizivati da se sjeti mjesta gdje su se ti događaji odigravali. Ako baš hoćete, ovim se posjetom bolje proživljava Gibsonov film »Pasija«!

Marinko dotiče Jordan

Hrvatski duet na krovu Bundes lige i Seria A

Werder i Milan nadomak titule

Razgovarao: Dražen Prčić

Dario Šimić, obrambeni igrač Milana

Za razliku od Klasnića, nogometna povijest *Daria Šimića* 29-godišnjeg braniča Milana dobro je znana i slabijim poznavateljima najpopularnijeg sporta na svijetu. Igrajući za zagrebački Dinamo skrenuo je pažnju talijanskog mercata na sebe i ubrzo se našao u momčadi milanskog Intera iz kojeg je potom prešao u redove susjednih »rossonera« koji silovito grabe ka još jednoj tituli (scudetto). Sa 64 odigrane reprezentativne utakmice Dario je trenutačno na trećem mjestu nogometaša koji su oblačili majicu Hrvatske.

► **Milan nezadrživo ruši sve pred sobom i scudetto je na dohvat ruke.**

Igramo odlično, ali u Italiji nikad ništa nije gotovo dokle god i matematički titula nije osigurana.

► **Uz Seriu A uspješno »gurate« i kroz Champions league.**

Ukoliko sve bude kao i dosad mislim da možemo otići do kraja u oba natjecanja, što su i realna očekivanja u klubu.

► **Mladi Brazilac Kaka je otkrovenje sezone i igrač koji u mnogome daje ton efektnoj igri »Milana«.**

Kaka je fenomenalan igrač i izvrstan momak. Odlično se uklopio u igru »Milana« i pred njim je jamačno velika nogometna budućnost.

► **Ostajete li u Milanu?**

Za sad da.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Ivan Klasnić, napadač Werdera iz Bremena

Samo dvije godine unazad za *Ivana Klasnića* čuli su samo dobri poznavatelji nižerazrednog njemačkog nogometa obzirom da je ovaj 24-godišnji igrač navalnog reda nastupao za: TSV Stellingen 88, SC Union 03 Hamburg i bivšeg bundesligaša FC St. Pauli. Ali dolaskom u Werder iz Bremena, veliku momčad sa sjevera Njemačke, nogometna klasa ovog rasnog napadača došla je do punog izražaja u bundesligačkim prvenstvenim okršajima. Brojni golovi i asistencije u paru s trenutačno najboljim igračem i strijelcem njemačke lige, *Ailtonom*, vizirali su mu putovnicu hrvatske nogometne reprezentacije.

► **Niste zaigrali protiv Turške u prijateljskom ogledu prošle srijede u Zagrebu?**

Nažalost nisam igrao zbog lakše ozljede, ali sam bio skup s momčadi cijelo vrijeme.

► **Ali ste se zato »naigrali« u vašem Werderu koji nezaustavljivo juri ka tituli**

Dobro nam ide. Imamo velikih devet bodova prednosti i mislim da bi ove godine morali nešto osvojiti.

► **Kako biste okarakterizirali uspješnu igru momčadi koja je pravi hit prvenstva?**

Momčad je iznimno kompaktna, napad ima izvrsnu efikasnost u dobrim kombinacijama iz kojih često postižemo golove, obrana također svojom čvrstinom doprinosi pobjedama koje nižemo. Konkretno imamo najjači napad u Bundes ligi i izuzetnu atmosferu u momčadi što je vrlo bitna stvar za uspjeh.

► **Je li lako ili teško igrati s Brazilcem Ailtonom u navalnom duetu Werdera.**

Lako je igrati jer mu možeš dodati dobre lopte koje će on efektivno završiti pogotkom, ali je i jako teško obzirom da ti on neće često dodati iako se nalaziš u boljoj poziciji od njega. Ali ne žalim se, uspio sam i sam postići nekoliko važnih pogodaka.

► **Na koncu sezone Werder napušta nekoliko igrača, kako će se to odraziti na nastupe u Champions league?**

Ne vjerujem da će se to odraziti mnogo. Doći će novi igrači...

► **Portugal?**

Iako imamo tešku skupinu mislim da možemo proći u drugu rundu. ■

Sportske vijesti

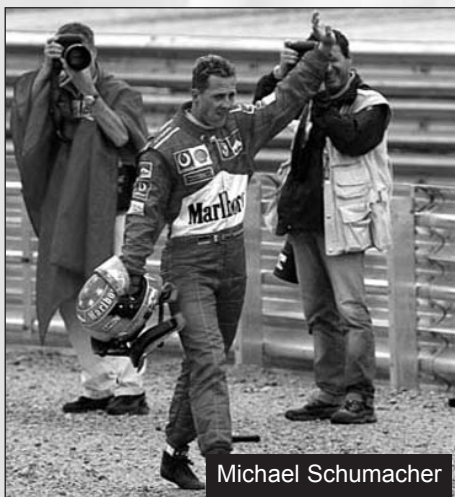
Nogomet

Nula na Poljudu

Najveći hrvatski nogometni derbi Hajduk – Dinamo nije previše oduševio svojim subotnjim izdanjem u 24. kolu 1. HNL. Mreže su mirovale na Poljudu, iako je bilo izglednih prilika za gol, te je Hajduk zadržao solidnih 5 bodova prednosti ispred svog jedinog konkurenta za naslov.

Formula 1

Trica Schumachera

Michael Schumacher

Njemački super as formule 1 *Michaela Schumacher* osvojio je i treću utrku sezone voženu, po prvi puta u povijesti, za veliku nagradu Bahreina. Za duplu pobjedu Ferrarijeve štale pobrinuo se *Rubens Barrichello*, dok je sve bolji *Jenson Button* osvojio treću poziciju za momčad BAR-a. U generalnom poretku

prvi je Schumacher sa stopostotnim učinkom od 30 bodova, slijede Barrichello 21, Button 15, Montoya 12, Alonso 11, Trulli 11, R. Schumacher 7, Sato 4, Coulthard 4, Webber 1.

U natjecanju konstruktora ubjedljivo je prvi Ferrari sa 51 bodom, slijede Renault 22, Williams 19, BAR 19, Mc Laren 4, Sauber 1

HNL

24. kolo, 3. travnja

Liga za prvaka

Hajduk – Dinamo 0:0

Varteks – Rijeka 1:1

Zadar – Osijek 0:3

Tablica: Hajduk 59, Dinamo 54, Rijeka 35, Osijek 32, Varteks 30, Zadar 28

Liga za ostanak

Zagreb – Slaven B. 0:2

Marsonia – Cibalia 3:2

Kamen I. – Inker 1:0

Tablica: Kamen I. 32, Slaven B. 32, Inker 27, Zagreb 22, Marsonia 21, Cibalia 20

Sinkronizirano klizanje

Finkinijama zlato

Prošlog vikenda Zagreb je bio domaćin Svjetskog prvenstva u sinkroniziranom klizanju na ledu. U ovom lijepom i u nas još uvijek neafirmiranom sportu na SP je uzelo učešće 600 učesnica, a trijumfira- la je prva selekcija Finske. Hrvatska reprezentacija zauzela je 17. mjesto.

Košarka

Prva pobjeda Cibone

Tek u petom susretu drugog dijela košarkaške Eurolige zagrebačka Cibona je uspjela zabilježiti prvu pobjedu i to još na gostovanju kod Olympiacosa (68:70). U skupini D pored »Cibosa« nalaze se još i španjolska Tau Ceramica i moskovski CSKA koji je već izborio nastup na Final Fouru koji se igra u izraelskom Tel Avivu od 29. travnja do 1. svibnja.

Tenis

Tuksar osvojio i Rabac

Perspektivni hrvatski tenisač *Saša Tuksar* osvojio je još jedan turnir iz serije ITF satellite circuito. U Rapcu je svladao Moraru sa 1:6, 6:3, 7:6 i ubilježio nove ATP bodove s kojima će napredovati na svjetskoj rankinkg ljestvici.

1 liga SCG

22. kolo, 3. travnja

Partizan – Sartid 1:0

Budućnost – C. zvezda 0:2

Zemun – Radnički 0:0

Železnik – Zeta 2:0

Borac – Hajduk 1:0

OFK Beograd – Vojvodina 0:1

Kom – Sutjeska 1:2

Obilić – Napredak 2:1

Tablica: C. zvezda 56, Partizan 49, Železnik 40, Sartid 37, OFK Beograd 34, Obilić 33, Hajduk 33, Sutjeska 33

Subotičke huncutarije

• Nekakova razmjena dovela sedamdesetih godina grupu đaka iz Afrike u Suboticu i pravo u »šegrtsku« školu kod gospodina Zvekana, učitelja soboslikanja i bojenja i sličnih nauka!

Čika-Zvekan, stariji čovjek pred mirovinom, reče odmah direktoru:

»Jeste li vi normalni, to nije u mom domenu delokruga svojstva! Di ja mogu nauči te crnce da moluju kad je to umjetnost! Ja sam sedam godina učio u Pešti, dok nisam postao majstor! Nek i nose za auto mehaničare to i u Americi svi nauče, vajdar će i ode!« Tako i bijaše! Poslušao direktor čika-Zvekana »umjetnika soboslikarstva« i poslaše djecu iz Afrike u »Autoopremu-servis« u Šandor. Mnogi su i svršili taj obrt, a čika Zvekan je cijelom gradu ustvrdio da za pranje četaka firnajsom i mješanje pristale farbe, te vučenje prave crte pod stropom triba imati poseban talent!

• Luka Ivković, pokojni dopisnik »Politike« iz Subotice i težak šeret, poveo svojim »mille trecentom« od sto godina druga Docu u ZOO vrt na Paliću da »vačaju« pitona koji je upravo tih dana pobjegao iz kaveza!

»Pa jeste li ga uvalili« – upita žena Docu navečer.

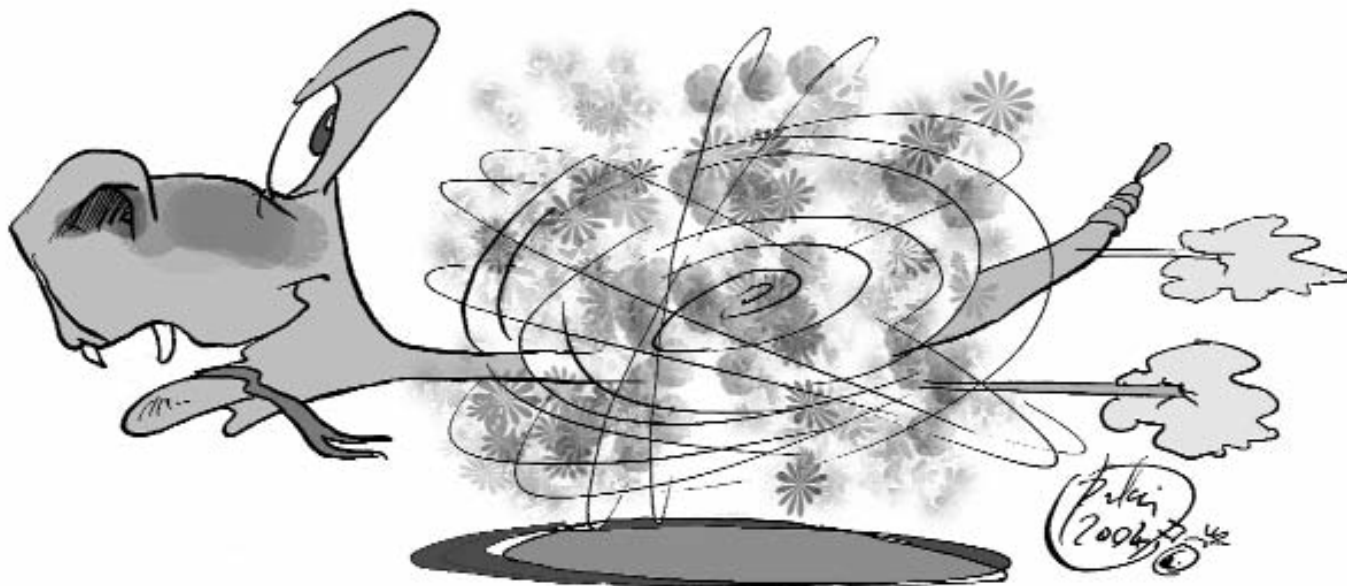
»E nismo! Nije da ga nismo vaćali svugdi po zoološkom, al digod se dobro sakrijo, otac ga njegov. Al zato nam upravnik Kosta ispeko nikog noja što je cigurno juče krepo i podvalio nam to kao »pućije« prvoklasno meso. Sve zube sam utrno, al sam se »navaćal« špricera barem, i ondak ga Luka i ja odrali na preferansu pa nek sam vaća pitona na »tićije mliko« u kazanu. Kažu da je tako niki madžarski cirkus uvatio zmiju u Bajskom groblju prije onog rata, jer to vole zmijurine najvećma!«

• Upravitelj ZOO vrta Kosta Medaković je podbadao Peru Dabića, koji je stanovao u susjedstvu vrta.

»Lako je tebi Pero žvit kad držiš restoran »Sovino gnijezdo« i imaš sve otmjene goste pune para – direktore i komercijaliste!«

»Slušaj Kosta, jest meni je lako, al ja moram dati gostu »bečku« kad to naruči, a za desert pravu voćnu salatu, a ti po »meniju« trebaš dati majmunima banane, a baciš im kilu šljiva! Pa sad vidi kome je lakše! Tvoji pansionci se i ne mogu buniti, ni usmeno ni pismeno, siroti!«

Pribilježio: Milivoj Prčić

Recept Tikvice s puretinom i maslinama

Specijalitet hrvatske kuhinje

Sastojci:

Za 4 osobe: 60 dag purećih prsa, 1 kg tikvica
5 zelenih maslina, 5 crnih maslina
50 dg rajčica 0,5 dl maslinova ulja, 0,5 dl ulja
1 vezica peršina, 1 dl suhog bijelog vina
10 dag ribanog parmezana, sol i papar

Opis:

Pureća prsa narezati na odreske i popržiti s obje strane na ulju da porumene. Dodati oguljenu i na kockice narezanu rajčicu, posoliti, popapriti i pirjati dok se umak ne ukuha na polovicu. Tikvice oguliti, narezati na kockice i dodati mesu. Dodati prepolovljene masline. Preliti vinom i pirjati dok tikvice ne omekšaju. Posipati ribanim sirom i poslužiti.

GRAD U KOLIM OTAZI "HRVATSKA RUČI"	NAŠA ČESTITKA ČITATELJIMA "HRVATSKE RIJEČI"	UJAK UJ MILJA	BESKRAJ- NO	ROSTO- NICA U PRIMORJE	SITNI OTRACI OD SIJENA- TRINA	PJEVA- ČICA BOLIKO- VAC	"KALCU"	OTVORENO JASNO (U BOKNO)
ODGONE- TAČ								
POSEBNO OSOBITO (LAT)							3. VOKAL TI STRIJLA KOLJA TTČT KAMP U JEDNOM SMJERU	
UKRASNO DUGME NA NAROD- NOJ NOŠNJI					NIKON A (OTRACI) BOŽANSKI PRAVOTAC JAVNAČA			
SUPROTNI VEZNIK		VRSTA ANTILOPE LUKA U SPANJOL- SKOJ						JEDNAKA
NAREĐITI								
STUPANJE ŽENE U BRAK						SREDIŠTE VRTNJE PUŠVAČ DRAGU- JIVUČ		
HRABROSTI OLUŽA- NOSTI								
VLADAR SKA TITULA U MONGOLA				GLUMICA PRICA SANJE				
"RADIJUS"		KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK Os) KOMETITA					GLUMICA GADŽIĆ LUKAVA- SINA, VAKKA	
NOTA SOLMIZA- CIJE			GLUMICA NANKOVAC RUČKA U TURSKOJ JELI				ZAGREB GLUMAC, IČOM JAVANSKI OLUŽINI JAVANZMAN	
"MEĐUNARODNI OLIMPIJSKI DUBOKI DUBOKI KARAKTERNA LJUDI					MUZEJ U STARIJEM BOKU BEDEM OKU TVMBAVE			"RADIU" PUČKI NAZIV ZA ČEHA
POZI LUTKI U SKOLI							OLUŽINI OLUŽIČEK REŽISER "NOLJE ZEMLE" DANIS	
"JAN FORTY" ILI "ZAGOR"						PLIN ZA AUTOGENO VRENJE MIRISNO SREDSTVO		SALEHINA TUMAN
HRVATSKA INDUST- RIJA NAFTE				OLUŽIĆ, VAKUSICA (U BOKNO) "FOSFOM"			PRITIJA VRATA (PUČKI, DIVER)	
GRČKO SLOVO			GRAD U OREGONU (NBA KLUB) NUTRI- DAN SOKOLAK				NOVČIĆ U STAROM RIMU "ALL CANADA"	
RODITELJI OČEVI				DOBITNIK "FORINA" "OREGON ASSOCIAT. OF NURSE- RIES"				"TONA" TAI PISAC, LIMITIRANO "MFRLO"
KVIZOVAC GOLUŽA NA HRT-U					OLUŽIĆ KOJE MILJA "BARIU"			"ENBU" MNO PITAN
"KOSIK"		REŽISER "KONJA- NIKA" ANTE "RADIJUS"					ŽITI I ITANA "KALU"	
TOPOVSKI PROJEK- TI								ŽENSKO DIJETE
								POEN U SPORTU

PETAK 9. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Jacques Cousteau 09.30 - Zvučnjak 09.50 - Bobo, Ciki i prijatelji 10.00 - Jezični petak 10.50 - Engleski jezik 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Serija za djecu 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica: Spajalica 14.50 - Jezični petak 15.40 - Engleski jezik 17.00 - Hrvatska danas 17.30 - Među nama 18.10 - Upitnik, kviz 19.30 - Dnevnik 20.05 - Zlatni vrč, serija 20.05 - Časna, dokumentarna emisija 21.00 - Rim: Križni put iz Colosseuma, prijenos 22.20 - Meridijan 16 22.55 - Kolja, češki film 00.45 - Pod klavirom, film (12) 02.15 - Dva momka i djevojka 04.10 - Legenda o Baggeru Wanceu, američki film	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.30 - Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos 13.10 - Kinoteka - ciklus kriminalističkog filma: Purple Gang, američki film 14.35 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 15.25 - Zemlja nade, serija 16.10 - Vijesti za gluhe 16.30 - Divlji novi svijet: Oaza ledenog doba 17.20 - Inspektor Rex 3., serija 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Reporter 20.50 - Close to Jesus: Mary Magdalene (94') 22.30 - Legenda o Baggeru Wanceu, američki film 00.35 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.20 - Divlji novi svijet: Na ledenoj granici, dokumentarna serija (R) 03.00 - Pregled programa

NEDJELJA 11. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
07.05 - Crtani film 07.20 - Uskrсни lov na jaje, animirani film (48') 08.10 - Pustolovine jednog zeca, animirani film (50') 09.05 - Dizalica 10.05 - Ružno pače, serija 10.55 - Videokiosk 11.40 - Dnevnik 11.55 - Rim: Urbi et orbi, prijenos 12.45 - Marija Magdalena, mini-serija 14.20 - Mir i dobro 15.10 - Kovrčava Sue, film (98') 17.00 - Od pet do sedam - nedjeljno zabavno popodne 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš? 21.10 - Čovjek sa željeznom maskom, američki film (12) 23.45 - Zvezdane staze II, američki film 01.35 - Veličanstveni Joe, američki film (12) (97') (R) 03.15 - Kovrčava Sue, američki film (98') (R) 04.55 - Od pet do sedam - nedjeljno zabavno popodne (R)	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.00 - TV raspored 09.05 - TV kalendar 09.15 - Obiteljski vrtuljak 09.45 - Biblija 10.00 - Split: Misa - USKRS, prijenos 11.30 - Iskustvo Isusa, dokumentarni film 12.20 - Duhovni velikani: 40 godina Glasa koncila, dokumentarna emisija (R) 13.30 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj 14.20 - Magazin Lige prvaka 14.50 - Prva HNL Ožujsko 16.00 - SPORT NEDJELJOM: 16.55 - Košarka PH: Zadar - Cibona VIP, prijenos 19.30 - ATP magazin 20.30 - Košarka NBA liga: Sacramento - L.A.Lakers 23.00 - Sport danas 23.15 - Zabavno-glazbeni program 01.15 - Pregled programa za ponedjeljak

SUBOTA 10. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
08.05 - Ljudski instinkti 08.55 - Priča jednog štakora 10.25 - Parlaonica 11.15 - Glazbena TV - TOP 10 12.00 - Podnevni dnevnik 12.30 - Duhovni izazovi 12.45 - Prizma 13.45 - Hit do hita: Čakovec 14.50 - Reporter 15.55 - Bunda 16.55 - Briljanteen 17.45 - Jer dođe dan Gospodnji 18.45 - Po ure torture 19.30 - Dnevnik 20.05 - Građanska parnica, američki film (12) (112') 22.05 - Večeras s Joškom Lokasom 23.30 - Tri želje, američki film 01.20 - Srebrni, američki film 03.30 - Maid to Order, film (93') 05.05 - Građanska parnica, američki film (12) (112')	05.45 - Zemlja nade, serija 08.45 - Među nama (R) 09.15 - W. A. Mozart: Čarobna frula 12.15 - PP 12.20 - Kruške i jabuke 16.30 - Goonies, američki film 18.25 - HNL: Rijeka - Hajduk, prijenos 20.25 - Talijanska nogometna liga: Juventus - Lazio, pr. 22.20 - Prva HNL Ožujsko 23.20 - Bljeskalica 00.50 - Ponoćni art-ekspres, emisija pod pokroviteljstvom 01.00 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.45 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 02.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 03.15 - Pregled programa za nedjelju

PONEDJELJAK 12. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
06.55 - TV raspored 07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.00 - Vijesti 09.05 - Leteći medvjedići 09.30 - Mali veliki svijet 09.50 - Charly i Mimo 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Nevolje jednog Branimira, serija za djecu 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.00 - Vijesti 14.05 - Res publica 14.50 - Draga, povećao sam dijete, američki film (86') (R) 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - National Geographic 18.15 - Upitnik, kviz 19.30 - Dnevnik 20.05 - Princezini dnevnik, američki film (oko 112') 22.05 - Meridijan 16 22.40 - Alias, serija 23.30 - Dobro ugođena večer 00.30 - Film (R) 02.15 - Mišolovka, američki film 03.50 - Film (R)	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.30 - TV raspored 09.35 - Beskrajna priča, američko-njemački film (90') (R) 11.05 - Hit do hita: Čakovec 12.15 - Mišolovka, američki film 13.50 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 14.40 - Zemlja nade, serija (12) 15.25 - Vijesti za gluhe 15.30 - TV raspored 15.45 - Košarka NBA liga: Sacramento - L.A.Lakers, sn. 16.30 - Tucker: Čovjek i njegov san, američki film (106') (R) 18.15 - Zlatna krila 3., serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Petica - europski nogomet 21.10 - Ekpa za očevid, serija 22.00 - Filmska večer - Mel Gibson: Forever young 23.50 - Prijatelji 6., serija (R) 00.15 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.00 - Zlatna krila 3., serija (R) 01.45 - Alias, serija (R)

UTORAK 13. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Cy, kiber djevojka 09.30 - Kad bih mogla letjeti, danski dokumentarni film 10.00 - Učilica 10.10 - Prirodoslovlje 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Zagonetno pismo, serija za djecu 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica: Treća dob 14.50 - Učilica (R) 15.00 - Prirodoslovlje (R) 16.00 - Iz jezične riznice: Voće 16.30 - Govorimo o zdravlju 17.00 - Hrvatska danas 18.20 - Upitnik, kviz 19.30 - Dnevnik 20.05 - Globalno sijelo 20.40 - Forum 22.30 - Policijske priče 23.00 - KULT., emisija iz kulture 00.10 - Bal u Operi 2., film 01.40 - Pobjesnjeli Max, australski film 03.10 - g'lamur:kafé 04.10 - Globalno sijelo	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 10.15 - Noćni bljeskovi u New Yorku, dokumentarni film (R) 10.45 - Latinica: Sivi dom (R) 12.25 - Magazin Lige prvaka (R) 12.55 - Petica - europski nogomet (R) 14.00 - Predomisli se, film (88') 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 16.40 - Zemlja nade, serija (12) 17.25 - U odvetničkom krugu 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Frasier 7., serija 20.30 - Vatel, francuski film 22.30 - Filmska večer - Mel Gibson: Pobjesnjeli Max 00.05 - Prijatelji 6., serija (R) 00.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.15 - U odvetničkom krugu 02.00 - Frasier 7., serija (R) 02.25 - Pregled programa za srijedu

SRIJEDA 14. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Samba i zec Leuk, crtana serija 09.30 - Kokice 10.00 - Učilica 10.10 - Crna maslina 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Zagonetno pismo 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica 16.00 - Kućni ljubimci 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - Ljudski instinkti 18.15 - Upitnik, kviz 18.45 - Split: More 19.30 - Dnevnik 20.05 - Peruanski spomenar 21.30 - Pola ure kulture 22.05 - Meridijan 16 22.30 - Sport danas 22.35 - Internacional 23.05 - Na rubu znanosti 00.15 - Povratak legende o Sjevernom vjetru, film (75') (R) 01.30 - Pobjesnjeli Max: The Road Warrior, australski film 03.00 - Brisani prostor (R) 03.50 - Pola ure kulture (R)	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.25 - Globalno sijelo (R) 09.55 - Forum (R) 11.05 - Portret umjetnika (R) 12.05 - Nogometna Liga prvaka 14.00 - Kćeri s ljubavlju, film 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 16.40 - Zemlja nade, serija (12) 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Svi gradonačelnikovi ljudi 3., humoristična serija 20.35 - Foyleov rat, serija (98') 22.20 - Filmska večer - Mel Gibson: Pobjesnjeli Max 2 23.55 - Prijatelji 6., serija (R) 00.20 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.50 - Svi gradonačelnikovi ljudi 3., humoristična serija (R) 02.15 - Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK 15. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Emil iz Loenneberga, serija za djecu i mlade 09.45 - Korak po korak (R) 10.00 - Učilica 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Zagonetno pismo 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica 14.55 - Tragovi 16.00 - Savršeni svijet 16.30 - Heureka 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - Prigodni program (R) 17.40 - Kalvarija 18.15 - Upitnik, kviz 18.45 - Poslovni klub 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš? 21.05 - Znakovi vremena 22.00 - Meridijan 16 22.35 - Crno-bijelo u boji 23.30 - Vrijeme je za jazz 00.40 - Cabriolet, češki film 02.00 - Pobjesnjeli Max 3 03.45 - Savršeni svijet (R) 04.15 - Znakovi vremena (R) 05.05 - Poslovni klub (R)	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.10 - Boje turizma (R) 09.40 - Peruanski spomenar 10.10 - Brisani prostor (R) 11.00 - Znanstveno sučeljavanje: Svjetlo ili mrak? 12.00 - Nogometna Liga prvaka - snimka 2. utakmice (R) 13.55 - Moja Antonia, film (93') 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 16.15 - Vijesti za gluhe 16.40 - Zemlja nade, serija (12) 17.25 - Severo Ochoa - put prema Nobelovoj nagradi, serija 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Sutkinja Amy 3., serija 20.55 - Obavještajci, serija (12) 21.50 - Seks i grad 22.25 - Filmska večer - Mel Gibson: Pobjesnjeli Max 3 00.15 - Prijatelji 6., serija (R) 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.25 - Porota, serija (12) (R)

FILMSKI HIT TJEDNA

HTV 1, SUBOTA, 10.4.2004. 1. 20

SREBRNI KALEŽ

američki film
(THE SILVER CHALICE, 1954.)

Basil (P. Newman) je mladi Grk iz 1. stoljeća naše ere, koji je kao dječak prodan bogatom posjedniku koji ga posini. No, nakon starčeve smrti Basilov život kreće u suprotnom smjeru od namijenjenog mu bogataškog te postaje traženi umjetnik – kipar i rezbar u drvu i srebru. Uskoro dobije narudžbu da izradi srebrni kalež s licima dvanaest apostola i samog Isusa. No, Basila muče i ljubavni jadi, jer djevojka u koju se zaljubio već kao dječak – Helena (V. Mayo), sada je pratilja čarobnjačkog šarlatana Šimuna Čudotvorca (J. Palance)... Nominiran 1955. za Oscara u nekoliko kategorija Srebrni kalež jedan je od onih starih holivudskih povijesnih spektakala, doduše nešto malo manje poznat, ali i nešto skromniji od primjerice Ben Hura ili Deset zapovijedi.

Uloge: Paul Newman, Virginia Mayo, Pier Angeli, Jack Palance**Scenarist:** Lesser Samuels**Redatelj:** Victor Saville**Trajanje:** 130'

Spisak dobitnika nagradne igre »Nagradna križaljka«, u organizaciji Hrvatske riječi:

Knjiga »Rič fali« Vojislava Sekelja

- Stipan Periškić, Šikarski put 16, 25000 Sombor
- Franjo Ivanković, Pazinska 11, stan 27, 24118 Subotica

CD »Bunjevački blues« Tomislava Žigmanova

- Dijana Šarčević, Pačuj Jovana 59, 24000 Subotica

Tromjesečna pretplata na »Hrvatsku riječ«

- Mirela Periškić, Šikarski put 16, 25000 Sombor
- Iva Bačić, Matka Vukovića 10, 24000 Subotica

Pozivamo dobitnike da se jave u uredništvo »Hrvatske riječi« radi dogovora o preuzimanju nagrada. Sretnim dobitnicima čestitamo na osvojenim nagradama, a svim sudionicima nagradne igre Hrvatske riječi zahvaljujemo na sudjelovanju!

»Nagradna križaljka« se nastavlja.

Sakupite i točno riješite »Nagradne križaljke iz sljedeća 4 broja (od broja 62. do broja 65), izrežite ih i pošaljite na adresu NIU Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/2, 24000 Subotica.

»MILENIJUM OSIGURANJE« A.D. BEOGRAD FILIJALA SUBOTICA

Svim sadašnjim i budućim
poslovnim suradnicima i svim
žiteljima Općine Subotica želimo
sretne Uskrsne blagdane.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

TippNet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike

Izrada web-prezentacija

Prodaja računara i računarske opreme

Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža

Prodaja licenciranih softwera

Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi

Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera

Bogat izbor informatičke stručne literature

Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Karađorđev put 2, Subotica, Tel. (024) 555-765

e-mail: support@tippnet.co.yu

Opasnosti od olakog svođenja na Hrvate

Nije teško za primijetiti kako gotovo svi srbijanski, ali i subotički mediji, u posljednje vrijeme kontinuirano i sustavno rade na minimiziranju te drugovrsnom zanemarivanju učestalih incidenata koji se događaju u Subotici i njezinoj okolini, a koji u sebi imaju snažniji biljeg međuetničke netrpeljivosti. Također, čitatelj se ne može otrgnuti dojamu da je u nekim subotičkim medijima opala količina i kvaliteta napisa iz sfere politike i uopće društvene problematike, kao na primjer u »Subotičkim novinama«, a na uštrb objavljivanja »obiteljskih« fotografija i drugih pučko-uveseljavajućih priloga. Isto tako, primjetno je u njih prešućivanje ili rapidno smanjenje broja napisa o pojavama i temama iz života jedne ovdašnje manjinske zajednice...

Pa ipak, posve zanemarujući sve upitnosti takvih uređivačkih politika, uz svijest da su to postali preovlađujući trendovi u medijima nakon posljednjih izbora, na kojima je trijumfalno pobijedila krajnja desnica, i uvažavajući činjenicu da su to pitanja o kojima i neki drugi a ne tek čitatelji moraju voditi računa, u ovom se pismu želim osvrnuti na jedno, istina, ranije već često viđano *olako svođenje* svega negativnog na ovdašnje Hrvate, te ujedno osvijestiti moguću veliku opasnost takvih poruka, budući da sličnovrsne mimikrije i iskrivljenja mogu imati i nenovinske posljedice. Konkretno, povod za ovo moje pismo je jedna vijest koja je objavljena u »Subotičkim novinama«, u broju od 2. travnja na strani 3, pod naslovom »Pono-vo stradalo groblje«, potpisana inicijalima Đ. D. Ona u cijelosti glasi ovako:

»Kako nezvanično saznajemo subotička policija otkrila je ko je uoči prošlog vikenda oskrnavio skoro stotinak grobova na Kerskom groblju. Počinio su trojica krivično neodgovornih maloletnika, rođeni 1996. i 1997. godine, koji stanuju u neposrednoj blizini, a krstove su rušili i lomili trenirajući na njima karate.

Njihov identitet neće biti objavljen, iako će ga znati mnogi, pošto će generalije roditelja biti saopštene svim nadležnim organima, ali i mnogobrojnim oštećenima, vlasnicima oskrnavljenih grobova.

U dosadašnjim reakcijama na incident na najstarijem subotičkom katoličkom groblju, na kom pored pripadnika ostalih naroda svoje najmilije sahranjuju uglavnom Hrvati i Bunjevci, provejavala je nota pretpostavljene netrpeljivosti prema manjinama. Izvor blizak vrhu subotičke policije rekao je da deca koja su polomila i izvadila tolike krstove potiču iz hrvatskih i mađarskih porodica.

I sad, što je tu problem? Naravno, za zdravu pamet gotovo sve. No, ostavljajući po strani pojedine apsurdnosti od epohalnog značaja iz ove vijesti, posve prenebrijevajući činjenicu da se u njoj umjesto inzistiranja na procesuiranom kažnjavanju nekritički objavljuje najava hajke, ignorirajući ponovno neprovijavajuću minimizaciju cijelog slučaja od autora priloga, izuzimajući također i to da smo u istim novinama već imali prilike čitati slična *vanpametna* pojašnjenja na ovakve teme, poput onog o samopađanju Gupčeva poprsja u Tavankutu, i dobroano svikli na tendenciju takvih napisa, koja, da podsjetimo, idu u prilog stvaranja predodžbe u srbijanskoj javnosti o Hrvatima kao ne samo dežurnim krivcima za svekoliku nesreću i zlo već i kao nekakvom samoskrvnujućem narodu, pitamo se u čudu tek o sljedećem: gdje su u svemu a nekako naprasno i odjednom nestali braća Bunjevci iz ove vijesti i kako se je došlo do njihovog očišćenja, to jest samo do Hrvata u završnici. Drugim riječima, nije nam jasno kako netko i po kojem kriteriju može u ovakvim slučajevima razaznavati bunjevačke ili hrvatske obitelji. Služi li se on alkemijom ili zvjezdoznanstvom?

Tim prije je to upitno, jer ne postoje vanjske obiteljske manifestacije bunjevštine ili hrvatstva, koje netko onda može prepoznavati. Vrijedi također podsjetiti da je izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti uglavnom situirano u domenu privatnosti, i tako je pravno kodificirana. U tom smislu, navest ćemo članak 48. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima, gdje stoji: »Jemči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti. Nitko nije dužan izjašnjavati se o svojoj nacionalnoj pripadnosti«.

Istina, autor vijesti se može pozvati da je vjerno prenio ono što je rekao »izvor blizak vrhu subotičke policije«. Pa ipak, novinarsko pravilo nalaže da se učini na-

por za dodatnom provjerom, te da se eventualno iskaže čak i sumnja u službene informacije, a kamoli u neslužbene, osobito kada su u pitanju malodobnici i ovakvi osjetljivi događaji, koji, na žalost, nisu usamljeni, već učestali, a koji po pravilu bivaju, barem ovdje i ne samo u posljednje vrijeme, interpretirani na štetu žrtava. Sve to dakako onda skupa itekako zabrinjava – kako pojave tako i olakosti u pristupu, tendenciozna tumačenja te moguće negativne posljedice. U gradu, tek podsjećanja radi, u kojem su mladi prije nekoliko tjedana na ulicama pozivali na ubojstva, a o čemu se nemudro šuti!

Tomislav Žigmanov

Dragi prijatelji,

Zahvaljujemo na značaju i prostoru koji ste nam dali u vašem listu »Hrvatska riječ« povodom naše treće godišnje skupštine održane u Baru. Vaš list čitamo s interesiranjem jer je raznovrstan po temama i sadržajan, a najviše pratimo događanja koja se dešavaju hrvatskim zajednicama i hrvatskim medijima u ovom političkom previranju u Srbiji. Stojimo uz Vas i podržavamo sva vaša nastojanja za unapređenje odnosa s državnim i lokalnim strukturama u Srbiji.

Dozvolit ćete nam jednu malu primjedbu koju smo uočili, a tiče se hrvatskih zajednica u SCG. Kada spominjete hrvatske zajednice u SCG, onda govorite samo u kontekstu Srbije. A gdje je Crna Gora? Primjera radi: »Hrvatska riječ« broj 60 od 26. ožujka 2004., na strani 14 u razgovoru s veleposlanikom RH *Davorom Vidišem*, postavljeno pitanje: HR: Hrvati u SCG imaju tri medija na vlastitom jeziku..... to je za Srbiju, a što je s CG-om kada je već u pitanju obuhvaćena cijela unija SCG. Nemojte nam zamjeriti na primjedbi, ona je dobronamjerna, mislimo da bi trebali u ovakvim slučajevima da se spominjemo u zajedništvu.

Mi nemamo redakciju, već radimo posao amaterski, pa naši prilozima vašem listu nisu česti iz jednostavnog razloga što ne stignemo sve učiniti na vrijeme. Hvala na suradnji, ne dajte se.

Hrvatsko građansko društvo
Crne Gore – Kotor
Dario Musić, tajnik

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 600 dinara

☐ 1 godina – 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
 Put Jovana Mikića 12
 Tel: 024/55-22-00
 Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
 - 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
 - 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h
 - Najava programa
 - Večernji dnevnik
 - Agencijske vijesti iz zemlje
 - Agencijske vijesti iz RH

19,30 h
 »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
 »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
 »Razgovor s povodom« (utorkom)
 »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
 Vjerska emisija (petkom)

20,00 h
 »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
 »Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
 »Putokazi« (srijedom)
 »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h
 - Vijesti dana
 - Pripovijetka Balinta Vujkova
 - Hitovi hrvatskih izvođača
 - Minute za ljubitelje jazza (petkom)

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

21.225

NOVO na našem tržištu!
garniture **JORDAN** i **DARIO**

15 861

49.420^B8.683²⁰10.612⁸

13.512

31.48

35.552

10.584

8.640⁰⁰

12 960

15 177⁶6.696⁰⁰4 320⁰⁰

27.560

10 368⁵6.480⁰⁰

44.782

5.040⁰⁰2.494⁸⁰3546⁷²

40.17

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvodanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

